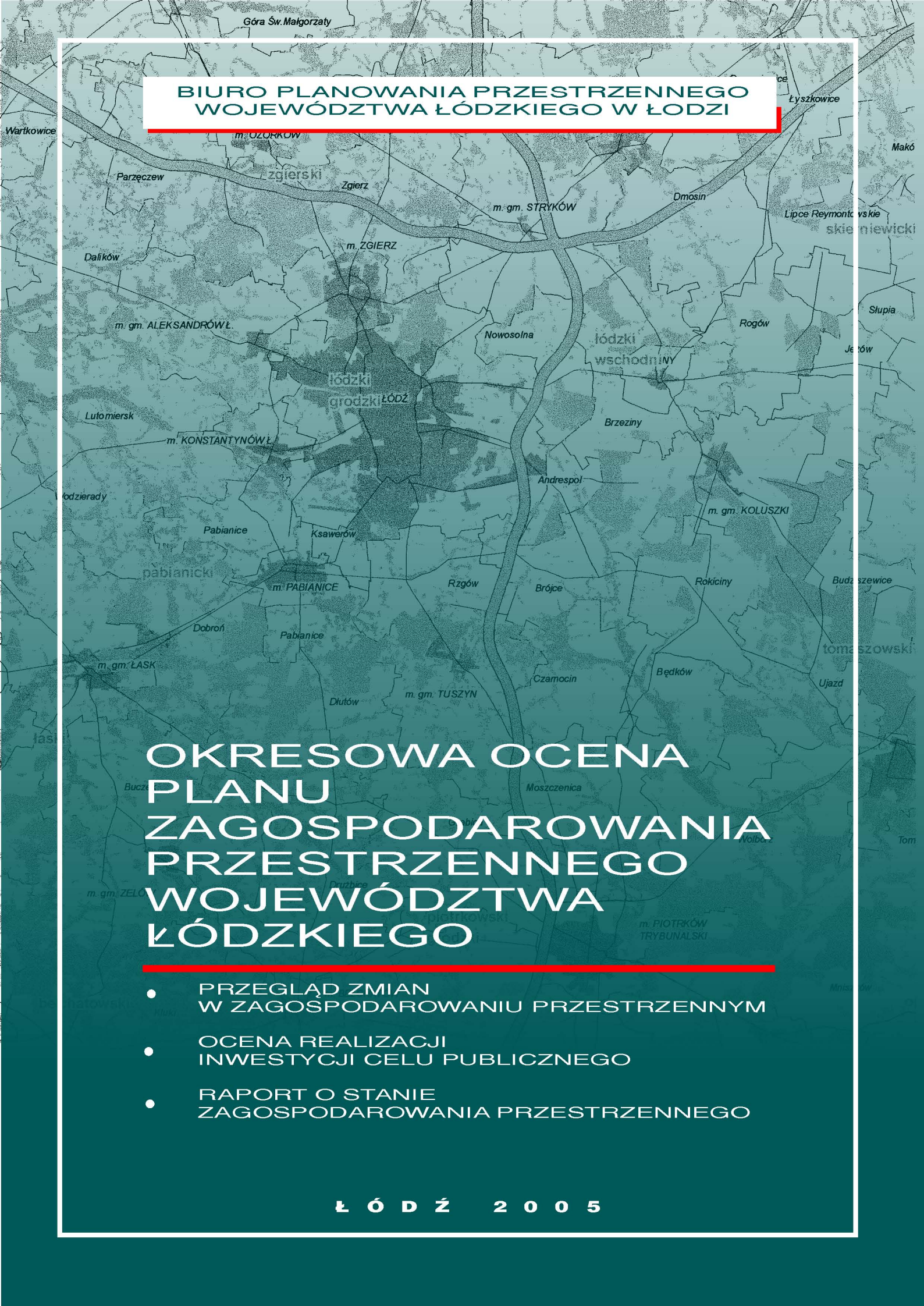

BIURO PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO
WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO W ŁODZI

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

- PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM
- OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO
- RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

ŁÓDŹ 2005

Wprowadzenie

„Plan zagospodarowania przestrzennego województwa" podlega okresowej ocenie co najmniej raz w czasie kadencji sejmiku. Zarząd województwa dokonuje przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, opracowuje raport o jego stanie oraz sporządza ocenę realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa.

Ocena „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego" składa się z trzech części :

I. przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, który ma odpowiedzieć na pytanie, czy zaistniały okoliczności, na skutek polityki państwa, polityki samorządu województwa i zmian ustawowych, które wskazywałyby na konieczność aktualizacji planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Oceniono również studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin pod kątem wniosków kierowanych na szczebel regionalny,
II. oceny realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, czyli informacji o zadaniach postulowanych w planie, które zostały zrealizowanych w latach 2000 – 2005,
III. raportu o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa, czyli diagnozy stanu przedstawiającej cechy przestrzeni województwa z uwarunkowaniami zmian.

„Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego" został uchwalony przez Sejmik Województwa Łódzkiego dnia 9 lipca 2002 roku Uchwałą Nr XLV / 524 / 2002. Od tego czasu pojawiły się nowe czynniki, które wpływają na kształt polityki przestrzennej województwa.

- Polska stała się pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej.
- Rada Ministrów przyjęła szereg strategicznych dokumentów, pozwalających na absorpcję środków pomocowych, które będą kształtowały polską przestrzeń.
- W drugim półroczu 2005 roku ma zostać przyjęty Narodowy Planu Rozwoju na lata 2007 – 2013.
- Zostały rozpoczęte prace nad Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju oraz Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego.

Na zakres i kształt planu zagospodarowania przestrzennego województwa, największy wpływ ma ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która weszła w życie w 2003 roku. Wprowadza ona szereg nowych wymogów co do zakresu ustaleń planu.

W planie uwzględnia się ustalenia strategii rozwoju województwa oraz określa się w szczególności :

- podstawowe elementy sieci osadniczej województwa i ich powiązań komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych, w tym kierunku powiązań transgranicznych,
- system obszarów chronionych, w tym obszary ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ochrony uzdrowisk oraz dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz *dóbr kultury współczesnej,*
- rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, a w szczególności obiektów infrastruktury społecznej, technicznej, transportu, turystyki oraz gospodarki morskiej i gospodarki wodnej, które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa,
- *obszary problemowe wraz z zasadami ich zagospodarowania oraz obszary metropolitalne,*
- *obszary wsparcia,*
- *obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi,*
- *granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych,*
- obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin.

Kursywą zaznaczono nowe elementy wprowadzone ustawa z 2003 roku.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa uwzględnia również ustalenia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju oraz programy zawierające zadania rządowe, służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym.
Jako część planu zagospodarowania przestrzennego województwa uchwala się plan zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego.

W grudniu 2003 roku Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi zakończyło opracowanie „Koncepcji związków funkcjonalno – przestrzennych ŁOM", która może stanowić podstawę do rozpoczęcia prac nad planem obszaru metropolitalnego.

I. PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

Wstęp

Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym województwa uwzględniła zarówno zmiany, które zaszły w związku z przyjęciem przez Radę Ministrów i Sejmik Województwa Łódzkiego dokumentów strategicznych, wpływających na kształt przestrzeni województwa, jak również obejmuje dokumenty projektowane i programy branżowe oraz zmiany w przepisach prawa.

Przeanalizowano, pod kątem uwzględnienia polityki przestrzennej województwa, studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, jak również wnioski kierowane do planowania regionalnego.

Do dnia 31 grudnia 2004 roku na terenie województwa :

- 174 gminy uchwaliły „Studium...", co stanowi 98,3% gmin w skali całego województwa,
- 3 gminy deklarowały zakończenie studiów w II kwartale 2005 r.

Z grupy „Studiów..." obowiązujących :

- 41 uchwalono przed przystąpieniem do prac nad „Planem ..."
- 114 uchwalono w trakcie prac nad „Planem...",
- 19 uchwalono po sporządzeniu i uchwaleniu „Planu...".

Gminy podejmowały również działania w kierunku zmian uchwalonych już studiów. Można uznać, że najwięcej zmian wprowadzają gminy, które sporządziły studium przed podjęciem prac nad „Planem..." (53% zmian).

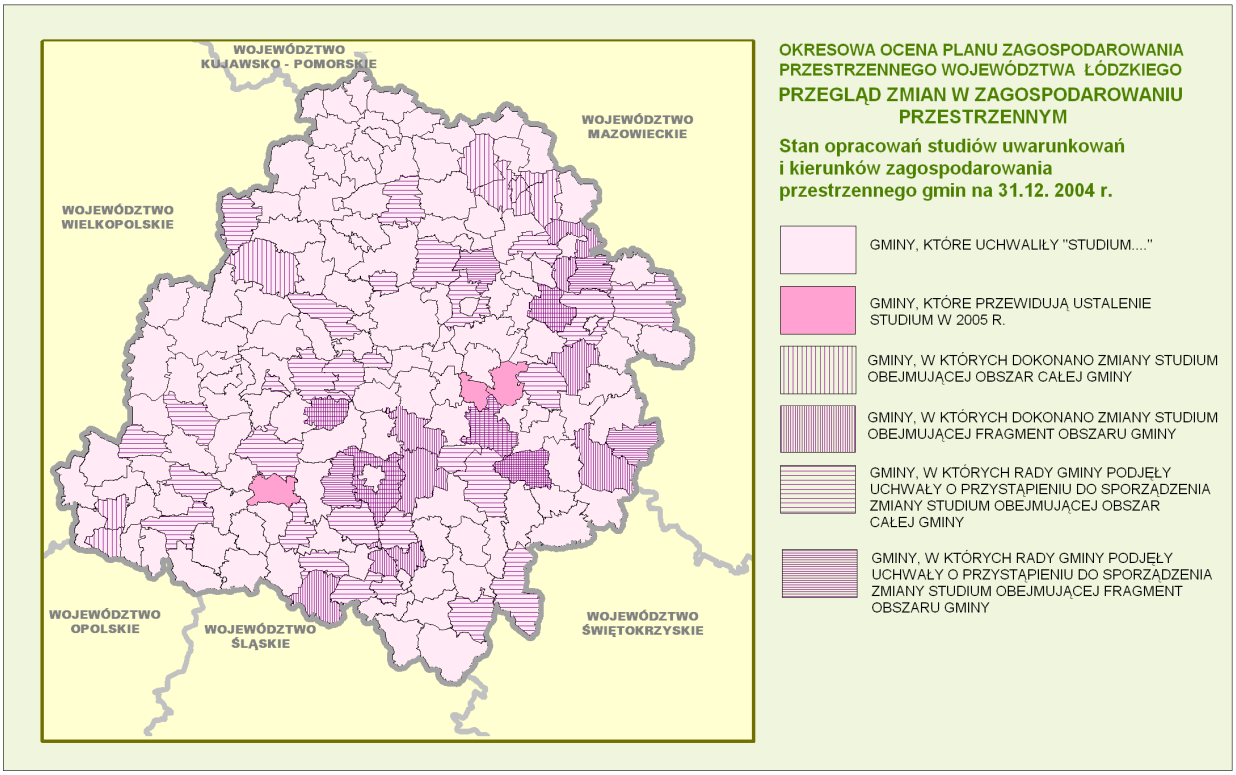

Na dzień 31.12. 04 r, 18,93% powierzchni województwa objęte było planami miejscowymi. Pełne pokrycie planami posiada 25 gmin i 2 miasta (13,7% pow. województwa).

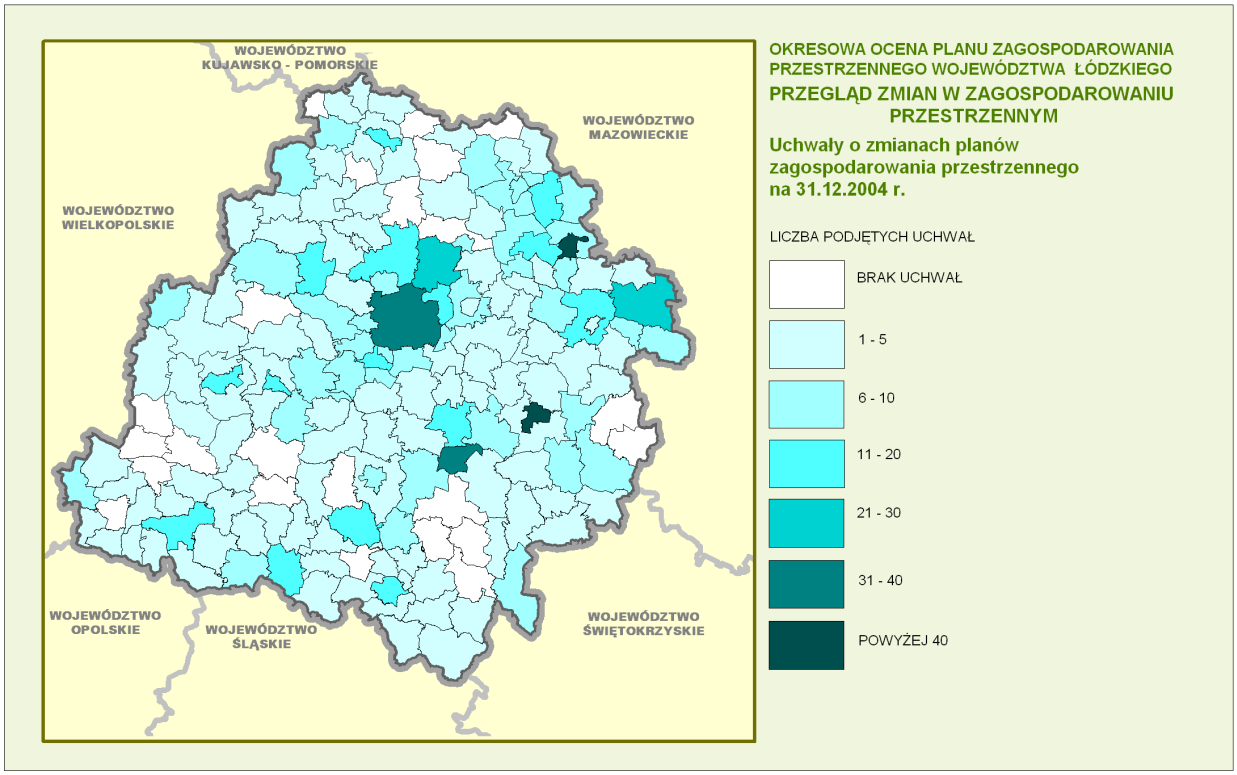

Przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym dokonano w podziale na następujące grupy tematyczne :

1. **Przemiany sieci osadniczej**
2. **Stan środowiska przyrodniczego i gospodarki wodnej**
3. **Stan środowiska kulturowego**
4. **Rozmieszczenie krajowej i wojewódzkiej infrastruktury transportowej i technicznej**

1. Przemiany sieci osadniczej

Od momentu uchwalenia „Planu...” trudno jest potwierdzić lub zanegować przewidywane kierunki przekształceń sieci osadniczej województwa. Najsilniejsze zmiany, zarówno strukturalne, jak i przestrzenne, nastąpią do roku 2015 i będą konsekwencją realizacji wielu programów dostosowawczych w ramach Unii Europejskiej oraz procesów restrukturyzacji tworzących nowe podstawy gospodarcze regionu i wpływające na przekształcenia jednostek osadniczych.

W „Planie...” ustala się zharmonizowany układ osadniczy w oparciu o sieć ośrodków równoważenia rozwoju, które staną się podstawowymi ogniwami dynamizującymi przemiany przestrzenne, gospodarcze i społeczne na różnych poziomach oddziaływania. Są to :

- ośrodek metropolitalny – Łódź,
- specjalistyczny ośrodek dyspozycyjno – usługowy Bełchatowskiego Okręgu Przemysłowego - Bełchatów,
- ośrodki regionalne, stanowiące trzon równoważenia rozwoju – Piotrków Trybunalski, Skierniewice, Sieradz, Kutno, Radomsko,
- ośrodki subregionalne, o ponadpowiatowym zasięgu oddziaływania – Zgierz, Pabianice, Tomaszów Mazowiecki, Opoczno, Łowicz, Łęczyca, Zduńska Wola, Wieluń, Rawa Mazowiecka,
- ośrodki powiatowe pozostałe: Łask, Brzeziny, Wieruszów, Poddębice, Pajęczno,
- wyróżnione ośrodki miejskie i miejsko – gminne: Ozorków, Aleksandrów Łódzki, Konstantynów Łódzki, Głowno, Koluszki,
- wyróżnione ośrodki gminne, stanowiące potencjalne ośrodki miejskie,
- ośrodki gminne pozostałe.

Pozycja Łodzi, pełniącej rolę centrum metropolii, w porównaniu do pozostałych ośrodków metropolitalnych w kraju nie uległa znacznej poprawie. Łódź nadal znajduje się w ostatniej grupie miast mających szansę na dalsze kształtowanie i wzmocnienie funkcji metropolitalnych.

Obecna struktura sieci osadniczej województwa i jej charakterystyka nie odbiegają od struktury istniejącej w czasie przystępowania do prac nad „Planem..” w 2000 roku. Poza ogólnym spadkiem liczby mieszkańców w zdecydowanej większości ośrodków osadniczych, w dalszym ciągu warunkowana jest przez dwie charakterystyczne cechy :

- ogromną dysproporcję w zakresie kumulacji potencjału ludnościowego, gospodarczego i społecznego między Łodzią a ośrodkami powiatowymi i pozostałymi miastami województwa,
- znaczne zróżnicowanie potencjału demograficznego i gospodarczego między poszczególnymi ośrodkami powiatowymi województwa.

Przyjęta w „Planie ...” struktura sieci osadniczej nadal jest niespójna ze strukturą osadniczą zapisaną w projekcie aktualizacji „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju”. W „Planie...” wnioskuje się o :

- przekwalifikowanie Piotrkowa Trybunalskiego z ośrodka ponadregionalnego do sieci regionalnych ośrodków równoważenia rozwoju,
- uwzględnienie w strukturze osadniczej Radomska i zakwalifikowanie go do sieci regionalnych ośrodków równoważenia rozwoju,
- uznanie Bełchatowa jako specjalistycznego ośrodka dyspozycyjno – usługowego Bełchatowskiego Okręgu Przemysłowego,
- zmianę rangi Tomaszowa Mazowieckiego z regionalnej na niższy poziom w hierarchii ośrodków osadniczych.

W ramach utworzenia na obszarze Polski Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych – NUTS, w układzie makroregionalnym – na poziomie 1 – województwo łódzkie zakwalifikowano do Regionu Centralnego razem z województwem mazowieckim, natomiast na poziomie 3 obszar województwa podzielono na trzy podregiony: m. Łódź, podregion łódzki i podregion piotrkowsko – skierniewicki.

Niestety przy ich wyznaczaniu nie uwzględniono wniosków Samorządu Województwa Łódzkiego, który dla potrzeb pozyskiwania i lepszego wykorzystania środków UE oraz w celu udrożnienia przepływu informacji, wnioskował o cztery podregiony :

- wschodni z siedzibą w Piotrkowie Trybunalskim,
- zachodni z siedzibą w Sieradzu,
- północny z siedzibą w Łowiczu,
- centralny z siedzibą w Brzezinach.

Zostały one powołane w ramach porozumień samorządów w poszczególnych podregionach.

Podziały województwa na podregiony statystyczne i strukturalne nie są spójne nawzajem, jak również nie są spójne z zapisami „Planu ...” dotyczącymi kształtowania struktury sieci osadniczej i wzmacniania funkcji ponadlokalnych poszczególnych ośrodków.

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

System osadniczy na tle podregionów

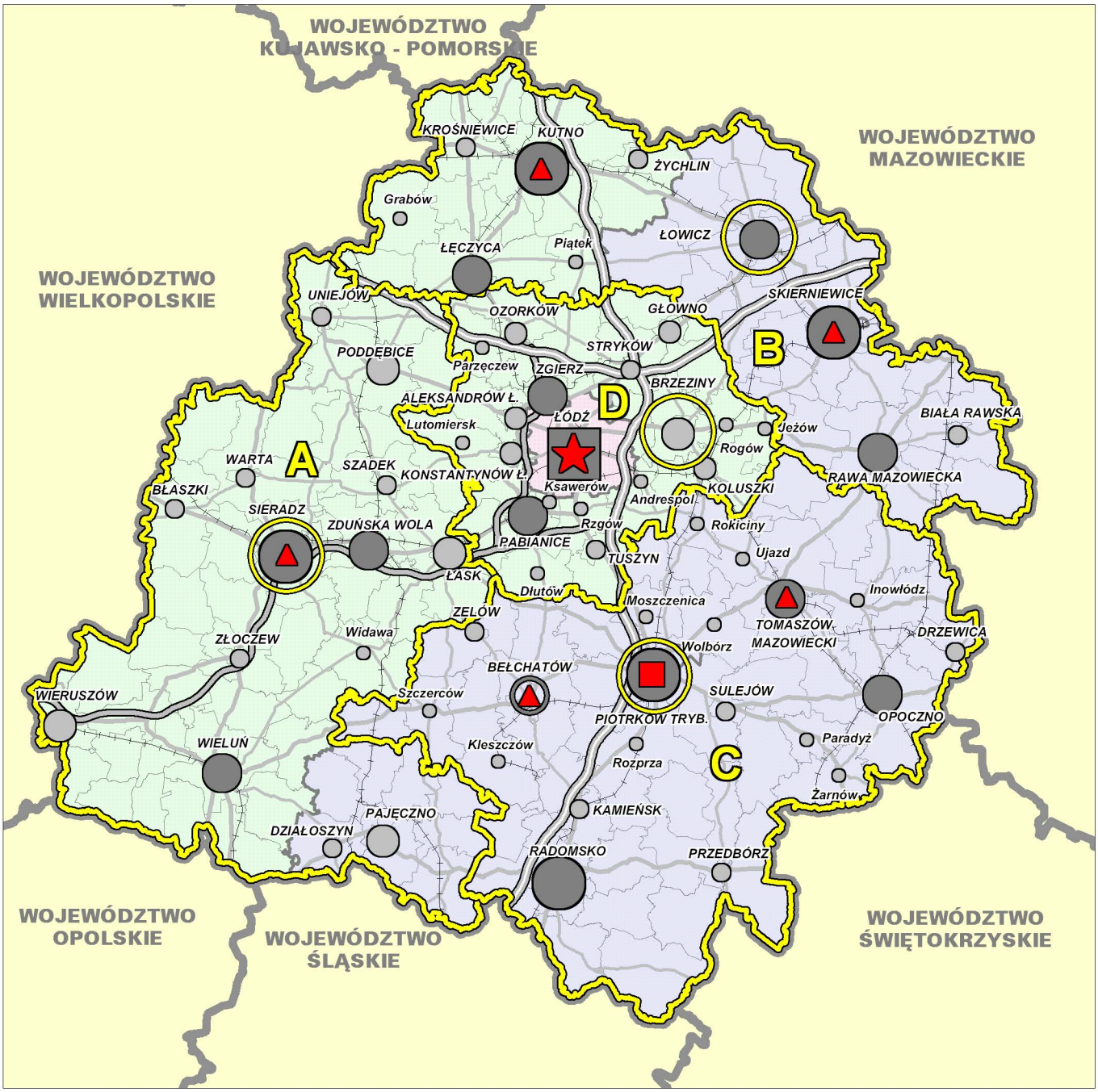

USTALENIA ZAWARTE W PLANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

- ŁÓDŹ - OŚRODEK METROPOLITALNY POTENCJALNE EUROPOLE
- BEŁCHATÓW - SPECJALISTYCZNY OŚRODEK DYSPOZYCYJNO - USŁUGOWY BOP
- OŚRODKI REGIONALNE
- OŚRODKI SUBREGIONALNE
- OŚRODKI PONADLOKALNE - MIASTA POWIATOWE
- OŚRODKI PONADLOKALNE - MIASTA POWYŻEJ 10 TYS. MIESZKAŃCÓW
- OŚRODKI LOKALNE - MIASTA PONIŻEJ 10 TYS. MIESZKAŃCÓW
- POTENCJALNE OŚRODKI MIEJSKIE

HIERARCHIA OŚRODKÓW OSADNICZYCH WEDŁUG KONCEPCJI POLITYKI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU

- OŚRODEK METROPOLITALNY POTENCJALNE EUROPOLE
- OŚRODKI PONADREGIONALNE
- OŚRODKI REGIONALNE

PODREGIONY NUTS 3

- PODREGION MIASTO ŁÓDŹ
- PODREGION ŁÓDZKI
- PODREGION PIOTRKOWSKO - SKIERNIEWICKI ŁÓDZKI

- A — PODREGIONY POWOŁANE NA PODSTAWIE POROZUMIENIA GMIN
- SIEDZIBY PODREGIONÓW POWOŁANYCH NA PODSTAWIE POROZUMIENIA GMIN

2. Stan środowiska przyrodniczego i gospodarki wodnej

- **Obszary prawnie chronione**

Na terenie województwa łódzkiego występują wszystkie formy ochrony przyrody ustalone ustawą z dnia 16.04.2004 roku o ochronie przyrody. W „Planie ...” skupiono się głównie na elementach tworzących system obszarów chronionych województwa, czyli na parkach krajobrazowych, obszarach chronionego krajobrazu i rezerwatach przyrody, uzupełniając je o zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Z pozostałych form ochrony uwzględniono proponowany system ochrony Natura 2000, wynikający z ówczesnych propozycji Dyrektywy ptasiej oraz z Dyrektywy siedliskowej. Wszystkie formy ochrony przyrody zostały omówione w „Opracowaniu ekofizjograficznym”.

Od czasu przyjęcia „Planu...” nastąpiły zmiany w proponowanym systemie obszarów chronionych. Przede wszystkim formalnie wyznaczono na terenie województwa obszary *Sieci Natura 2000.*

Europejska sieć obszarów chronionych **NATURA 2000** została wprowadzona Dyrektywą 43/92/EEC z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory oraz Dyrektywą 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku o ochronie dzikich ptaków. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 wyznacza na terenie województwa trzy obszary sieci Natura 2000. Są to:

- „Pradolina Warszawsko-Berlińska” o powierzchni, 22 195,7 ha – obszar uwzględniony w „Planie...”
- „Dolina Środkowej Warty” o powierzchni, 4 268,2 ha – zmiana granic w stosunku do „Planu...”
- „Dolina Pilicy” o powierzchni, 3 721,9 ha – nowy obszar.

Podstawowy system obszarów chronionych województwa został utworzony w „Planie...” w 2002 roku. Tworzy go 7 parków krajobrazowych oraz 32 obszary chronionego krajobrazu. Uchwalony w 2003 roku „Program ochrony środowiska województwa łódzkiego” przyjął w całości ustalenia „Planu...”.

Parki krajobrazowe

Na terenie województwa znajduje się 7 parków krajobrazowych: Międzyrzecza Warty i Widawki, Wzniesień Łódzkich, Spalski, Sulejowsk, Bolimowski, Przedborski i Załęczański .

W związku ze zniesieniem funkcji ochronnych otulin parków – brak formalnych możliwości wprowadzenia ograniczeń w zakresie ich zagospodarowania, w „Planie...” zaproponowano ich przekształcenie w obszary chronionego krajobrazu. Niestety, do chwili obecnej jedynie otulinie Przedborskiego Parku Krajobrazowego nadano status obszaru chronionego krajobrazu – (Rozporządzenie Wojewody Łódzkiego nr 9/2002 z dnia 9 lipca 2002 roku.)

Rezerwaty przyrody

Na terenie województwa znajduje się 88 rezerwatów występujących na terenie 66 gmin. Powierzchnia rezerwatów wg Rozporządzeń je ustanawiających wynosi 7 251,61 ha. W „Planie...", zaproponowano utworzenie 24 nowych rezerwatów, z których 14 uwzględniono w studiach. W studiach postulowano również utworzenie lub powiększenie innych rezerwatów, które nie zostały uwzględnione w „Planie...". Postulaty te będą rozważone w przyszłej edycji „Planu...".

Obszary chronionego krajobrazu

Z 32 obszarów chronionego krajobrazu ujętych w „Planie...", 9 to nowe propozycje wskazane w tym dokumencie. Obecnie na terenie województwa, funkcjonuje jedynie 14 obszarów ustanowionych rozporządzeniami Wojewodów. Obszary te nie tworzą żadnego systemu.

Pozostałe, wyznaczone w planach miejscowych, przestały istnieć, z chwilą utraty ich ważności z końcem 2003 r.

Ponadto, analiza studiów, wykazała, że projektowany system obszarów chronionego krajobrazu nie został uwzględniony w 24 gminach, a w 37 występują znaczne różnice w przebiegu jego granic. Nowo uchwalane plany miejscowe również w większości nie uwzględniają systemu projektowanego.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, zgodnie z ustawą, nie są elementem tworzącym system obszarów chronionych, jednak w warunkach województwa łódzkiego spełniają bardzo ważną rolę uzupełniając powiązania pomiędzy obszarami chronionego krajobrazu. Obecnie na terenie województwa znajdują się 23 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Analiza nowych studiów gmin, wykazała, że z 18 gmin tylko 1 uwzględniła projektowane zespoły.

Na uwagę zasługuje „Studium...miasta Łodzi", w którym zaprojektowano 8 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, ale różnią się one diametralnie od zespołów przyjętych w „Planie...".

W studiach postulowano również utworzenie 34 nowych zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, które nie zostały uwzględnione w „Planie...". Postulaty te będą rozważone w przyszłej edycji „Planu...".

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

Środowisko przyrodnicze - Obszary chronionego krajobrazu

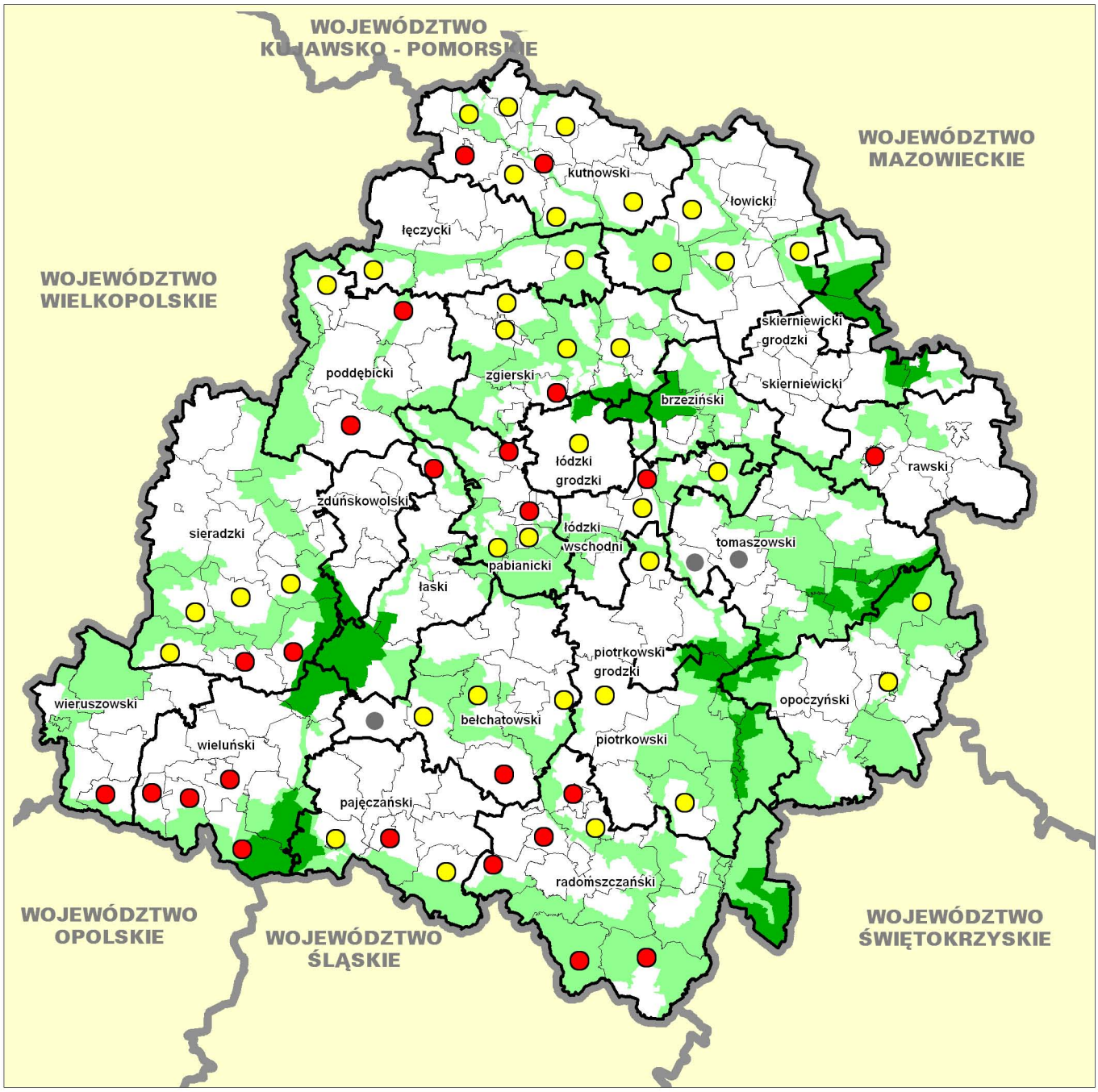

PARKI KRAJOBRAZOWE I OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU SKLADAJĄCE SIĘ NA SYSTEM OBSZARÓW CHRONIONYCH

GMINY, KTÓRE CZĘŚCIOWO UWZGLĘDNILY OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU W STUDIACH U i K Z P

GMINY, KTÓRE NIE UWZGLĘDNILY OBSZARÓW CHRONIONEGO KRAJOBRAZU W STUDIACH U i K Z P

GMINY, KTÓRE NIE UCHWALILY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

Środowisko przyrodnicze - System obszarów chronionych - Propozycje korekt

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU PROPONOWANE W PLANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU PROPONOWANE DO UWZGLĘDNIENIA W AKTUALIZACJI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

PARKI KRAJOBRAZOWE

OBSZARY SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW NATURA 2000 UTWORZONY NA PODSTAWIE ROZPORZĄDZENIA MINISTRA ŚRODOWISKA Z DNIA 21. 07. 2004 r.

- **Lasy i zalesienia**

Województwo łódzkie zaliczane jest do najmniej zalesionych w kraju. Lasy i grunty leśne zajmują 381,7 tys. ha, co daje wskaźnik lesistości 20,6% przy średniej lesistości w Polsce 28,5% .
W uchwalonym w 2002 roku „Planie...” zakładano zwiększenie powierzchni leśnej o ca 180 tys. ha, co pozwoliłoby na osiągnięcie 30% wskaźnika lesistości do roku 2020. Ocena tempa zalesień wskazuje, że osiągnięcie zakładanego wskaźnika lesistości będzie trudne do zrealizowania.

Zwiększanie lesistości kraju jest trwałym elementem polityki przestrzennej, ekologicznej i gospodarczej kraju. Znalazło to swoje odbicie w takich dokumentach jak „Polityka leśna państwa”, „Polityka ekologiczna państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010”. Jednym z najważniejszych dokumentów poświęconych zwiększaniu lesistości jest przyjęty przez Radę Ministrów w 1995 roku i zaktualizowany w roku 2003 *Krajowy Program Zwiększania Lesistości*. W Programie przewiduje się zalesienie na terenie woj. łódzkiego 58,6 tys. ha. Zalesienie takiej powierzchni pozwoliłoby na wzrost lesistości województwa do poziomu około 24%.

Zwiększanie lesistości zostało uznane za jedno z priorytetowych zadań „Planu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2004 – 2006”. Ustalenia ww. dokumentów kładą szczególny nacisk na zwiększanie powierzchni leśnej co jest zgodne z założeniami „Planu...”.

Również chwalony w 2003 roku *Program ochrony środowiska dla województwa łódzkiego* za priorytetowe przedsięwzięcia na lata 2003 – 2006 uznał opracowanie i realizację *Programu zwiększania lesistości*. Do obecnej chwili *Program* taki nie powstał, przeprowadzono jedynie wstępne bilanse wykazujące, że realne jest zwiększenie lesistości o około 3% w perspektywie 20 lat.

W 2004 roku Minister Środowiska zatwierdził przygotowany przez Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych w Łodzi *Regionalny Program Operacyjny Polityki Leśnej,* który jest elementem Narodowego Programu Leśnego. Ustalenia Programu nie wpływają na potrzebę korekty „Planu...”.

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

Środowisko przyrodnicze - dolesienia

LASY

DOLESIENIA UJĘTE W STUDIACH UiKZPG

DOLESIENIA WG PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

- **Gospodarka wodna – retencja**

W 1999 roku został uchwalony przez Sejmik Województwa Łódzkiego *Program małej retencji dla województwa łódzkiego* do 2015 roku. Stanowił on podstawę do ustalenia w „Planie...".obiektów i urządzeń technicznych związanych z retencją powierzchniową. W „Planie..." za priorytet uznano potrzebę realizacji **158** zbiorników o powierzchni powyżej 5,0 ha, zwłaszcza w północnej części województwa, gdzie na obszarach intensywnego rozwoju rolnictwa odnotowuje się najwyższy deficyt wód w województwie. *Program* zawierał jednak zbiór zadań nie adekwatnych dla kompleksowych potrzeb obecnego województwa. Dlatego w 2004 roku przystąpiono do jego weryfikacji i aktualizacji. Zgodnie z opracowaną koncepcją proponuje się realizację **136** zbiorników małej retencji (o powierzchni powyżej 5 ha) oraz **153** zbiorników małej retencji (o powierzchni poniżej 5 ha).
Planowane przyjęcie *Programu* przez Sejmik Województwa Łódzkiego w 2005 roku spowoduje, poza koniecznością weryfikacji „Planu..." w tym zakresie, również weryfikację ustaleń programów regionalnych „Warta", „Pilica" i „Bzura". Analiza studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wykazała, że aż 56 obiektów (35,5%) nie zostało uwzględnionych w opracowaniach lokalnych gmin. Brak tych ustaleń może skutkować konfliktami przestrzennymi i w konsekwencji doprowadzić może do całkowitej utraty szansy ich realizacji.

- **Obszary zagrożenia powodziowego**

W „Planie..." uznano, że największe zagrożenie powodziowe występuje w dolinach rzek Warty i Pilicy oraz Prosny, Widawki, Grabi, Czarnej, Luciąży i Neru, a także w dolinie Bzury. Zbiorniki retencyjne Sulejów i Jeziorsko to główne obiekty przechwytujące fale powodziowe. Wielkość obszaru zagrożonego powodziami, według ustaleń „Planu..." określa się na około 91 tys. ha, co stanowi 5,0% powierzchni województwa i obejmuje 80 gmin. W „Planie..." tereny zagrożenia powodziowego zostały ustalone w oparciu o operaty przeciwpowodziowe opracowane przez województwa sprzed reformy administracyjnej w 1999 roku. Stworzenie ramowej Dyrektywy Wodnej pozwoliło na zmianę i restrukturyzację polityki ochrony zasobów wodnych, realizowanej przez UE. W ramach działań związanych z jej wprowadzeniem opracowano w czerwcu 2003r. tzw. „podręcznik dobrych praktyk" w zakresie zapobiegania skutkom powodzi.

Istotnymi dla problematyki ochrony przeciwpowodziowej są uwarunkowania wynikające z *Krajowego Programu Zwiększenia Lesistości* (modyfikacja 2003r.). Lasy sprzyjają retencjonowaniu i łagodzeniu ekstremalnego przepływu wód powierzchniowych i gruntowych. Z kolei Ustawa Prawo Wodne z dnia 18 lipca.2001 roku z późniejszymi zmianami nałożyła na poszczególne regionalne zarządy gospodarki wodnej (Warszawa, Poznań) obowiązek sporządzenia studiów dla poszczególnych dorzeczy, które mają określić granice obszarów zagrożonych powodzią. Granice te muszą być uwzględniane we wszystkich opracowaniach planistycznych (łącznie z „Planem..."). W przypadku województwa łódzkiego (zlewnia rzek Wisły i Odry) studia zostaną ostatecznie zakończone w bieżącym roku i stanowić będą podstawowy materiał do *aktualizacji zasięgu potencjalnych terenów zagrożenia powodziowego.* Przeprowadzona analiza uchwalonych studiów wykazała, że prawie 50% gmin nie uwzględniło problematyki ochrony przeciwpowodziowej co jest niezgodne z przepisami prawa. Poważnym problemem w skali województwa jest wyznaczanie przez gminy na terenach zagrożonych powodzią terenów rozwojowych.

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

Mała retencja - zbiorniki o powierzchni powyżej 5 ha / inne obiekty

OZNACZENIA

- RZEKI I GŁÓWNE ZBIORNIKI WODNE
- ZBIORNIKI RETENCYJNE O POWIERZCHNI POWYŻEJ 5 HA UWZGLĘDNIONE W STUDIACH UiKZP
- ZBIORNIKI RETENCYJNE O POWIERZCHNI POWYŻEJ 5 HA NIE UWZGLĘDNIONE W STUDIACH UiKZP
- ZBIORNIKI RETENCYJNE O POWIERZCHNI POWYŻEJ 5 HA WYZNACZONE W PLANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA - ZREALIZOWANE
- POLDERY PRZECIWPOWODZIOWE WG USTALEŃ PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA UWZGLĘDNIONE W STUDIACH UiKZP
- KANAŁ PRZERZUTU WODY NER - BZURA WG USTALEŃ PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA
- OBIEKTY, OD REALIZACJI KTÓRYCH ODSTĄPIONO
- GMINY NIE POSIADAJĄCE STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

Zagrożenie powodziowe

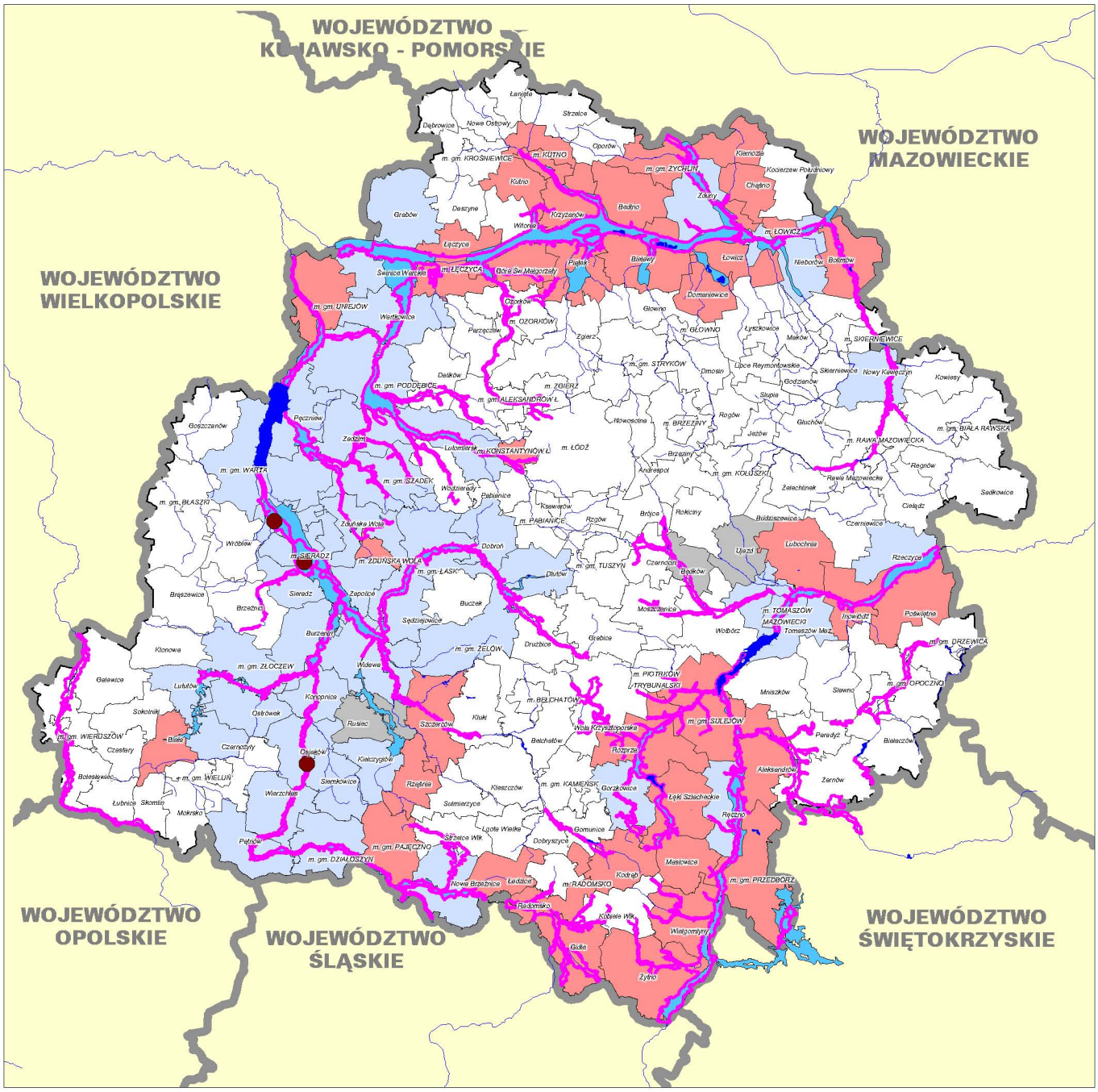

OZNACZENIA

- OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO WG USTALEŃ PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO
- OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO I LOKALNYCH PODTOPIEŃ WG DOSTĘPNYCH ANALIZ I MATERIAŁÓW - 2004 R.
- RZEKI I GŁÓWNE ZBIORNIKI WODNE
- POLDERY
- GMINY, KTÓRE UWZGLĘDNIŁY TERENY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO W STUDIACH UIKZP
- GMINY, KTÓRE NIE UWZGLĘDNIŁY TERENÓW ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO W STUDIACH UIKZP
- GMINY NIE POSIADAJĄCE STUDIUM UIKZP

- **Udokumentowane złoża kopalin**

„Plan...” zakładał ochronę i racjonalne wykorzystywanie zasobów surowców mineralnych. Podstawę do uwzględnienia złóż surowców naturalnych stanowił „*Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce według stanu na 31.XII 2000 r.*” sporządzony przez Państwowy Instytut Geologiczny. W województwie, wg Bilansu, występowało **585** złóż, z czego większość stanowiły złoża surowców pospolitych. Zaledwie kilkanaście złóż odgrywa znaczącą rolę w gospodarce województwa. Aktualny bilans wg stanu na 31 XII 2003 r. określa liczbę udokumentowanych złóż kopalin na **640**. Zmienił się również stan ich zagospodarowania oraz wielkość wydobycia ze złóż eksploatowanych.

Nowy „Bilans...” z 2003r. stanowić będzie podstawowy materiał do aktualizacji udokumentowanych złóż kopalin.

- **Gospodarka odpadami**

W „Planie...” określone zostały podstawowe kierunki gospodarki odpadami. Zaproponowano w nim wstępnie lokalizacje 17 zakładów utylizacji odpadów komunalnych.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2002 roku o odpadach, podstawowymi dokumentami, na podstawie których prowadzona będzie gospodarka odpadami są :

- dla państwa *Krajowy Plan Gospodarki Odpadami,*
- dla województwa *Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami,*
- dla powiatów *Powiatowe Plany Gospodarki Odpadami,*
- dla gmin *Gminne Plany Gospodarki Odpadami.*

Plany te powstały dopiero po uchwaleniu planu województwa.

Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami, uchwalony przez Sejmik Województwa Łódzkiego w 2003 r. zakłada budowę instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych (spalarni) w Łodzi o wydajności 250 000 Mg/rok, oraz spalarni odpadów o wydajności do 30 000 Mg/rok w północnej, południowo-zachodniej i południowo-wschodniej części województwa. *Ustalenia powyższe nie znalazły się w „Planie...”.*

Natomiast w *Powiatowych Planach Gospodarki Odpadami* zakłada się realizację 15 powiatowych zakładów unieszkodliwiania odpadów komunalnych. W „Planie...” uwzględnionych jest tylko siedem. *Stąd zapisy te wymagają aktualizacji.*

Celem dostosowania do obowiązujących na terenie województwa planów gospodarki odpadami *aktualizacji wymagają* również zapisy „Planu...” dotyczące *gospodarki odpadami przemysłowymi*, zwłaszcza w zakresie realizacji nowych składowisk i instalacji unieszkodliwiających odpady przemysłowe oraz zamknięcia i rekultywacji składowisk wyeksploatowanych i mogilników.

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

Gospodarka odpadami

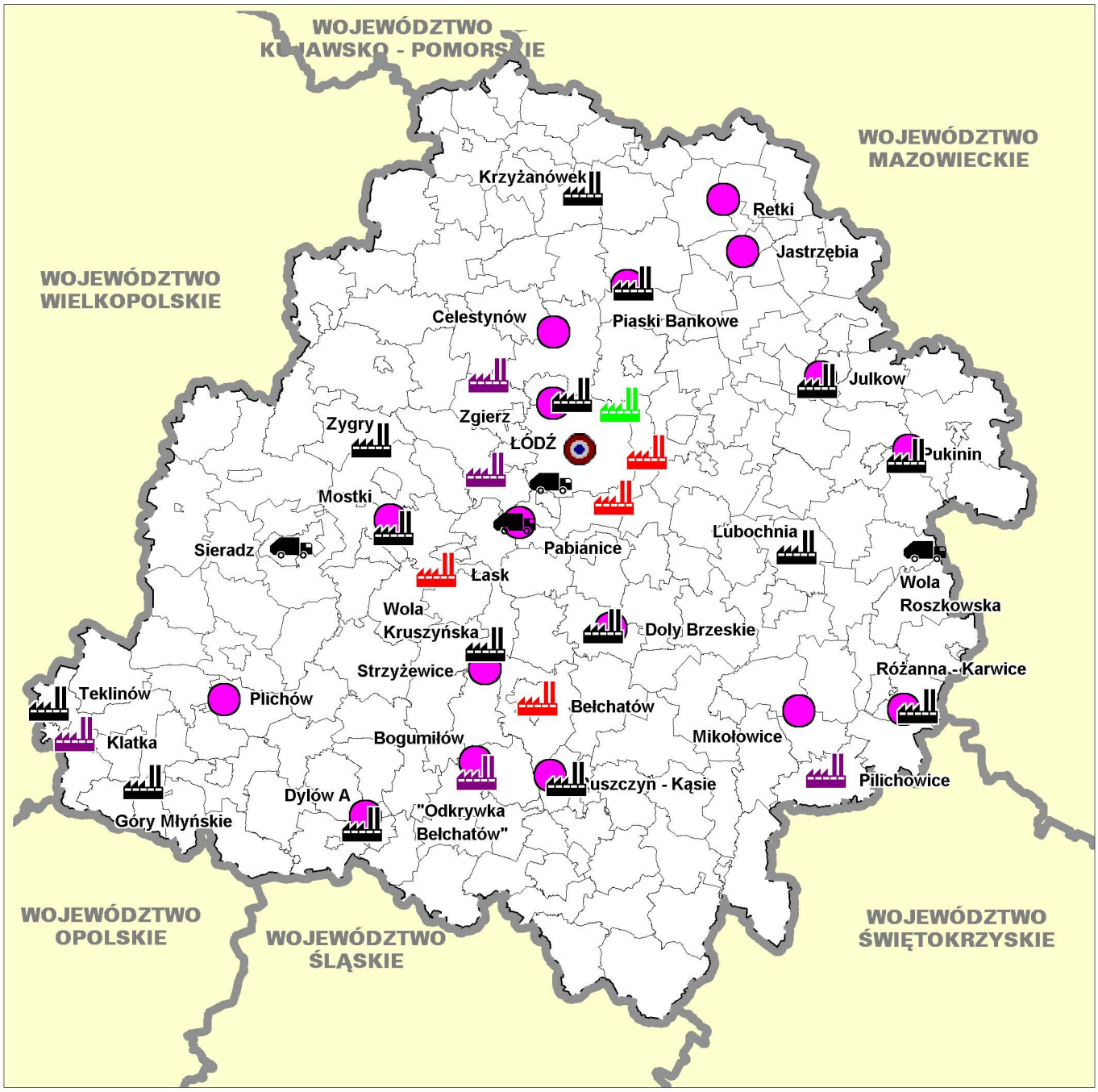

PROJEKTOWANE OBIEKTY UTYLIZACJI ODPADÓW ZGODNIE Z PLANEM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

- ZAKŁADY UNIESZKODLIWIANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH

PROJEKTOWANE OBIEKTY UTYLIZACJI ODPADÓW ZGODNIE Z WOJEWÓDZKIM I POWIATOWYMI PLANAMI GOSPODARKI ODPADAMI

- SPALARNIA ODPADÓW KOMUNALNYCH - ŁÓDŹ
- POWIATOWE ZAKŁADY UNIESZKODLIWIANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH
- STACJE PRZELADUNKOWE ODPADÓW
- SKŁADOWISKA ODPADÓW PRZEMYSŁOWYCH
- SPALARNIE ODPADÓW MEDYCZNYCH
- KOMPOSTOWNIE ODPADÓW

3. Stan środowiska kulturowego

Województwo charakteryzuje różnorodność tradycji kulturowych, co jest konsekwencją historycznych podziałów. Krzyżowały się tutaj wpływy kulturowe odrębnych ziem historycznych.
W „Planie...” wytypowano :

- 33 obszary ochrony krajobrazu o unikatowych wartościach kulturowych, w tym historyczne układy przestrzenne miast i wsi, wymagające niezbędnych prac związanych z konserwacją i rewaloryzacją, szczególną rolę przypisując ochronie widoków, panoram i stref ekspozycji,
- 23 obszary ochrony krajobrazu kulturowego o najwyższych wartościach, obejmujące tereny o walorach środowiska przyrodniczo – kulturowego oraz wsie o dobrze zachowanym układzie urbanistycznym, gdzie również istotną rolę odgrywa ochrona panoram widokowych i związki zachowanych układów rozplanowania z krajobrazem,
- 52 historyczne centra miast i wsi, posiadające najwyższe walory zabytkowe wymagające podjęcia działań rewaloryzacyjnych,
- 18 zespołów zabytkowych do objęcia programem rewaloryzacji,
- 17 jednostek osadniczych, w których należy podjąć działania w kierunku wyprowadzenia ruchu tranzytowego poza zabytkowe układy urbanistyczne i ruralistyczne.

Uznano również, że poszczególne obiekty kultury materialnej winny być wykorzystane i użytkowane z zapewnieniem opieki konserwatorskiej, rewaloryzacji i nadania im odpowiednich funkcji użytkowych.

Dla zachowania walorów środowiska kulturowego określono szereg działań ochronnych.

W 2003 r. weszła w życie ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Na terenie województwa od czasu uchwalenia „Planu...” na podstawie decyzji wpisano do rejestru 15 obiektów i obszarów oraz skreślono z rejestru 38 obiektów i obszarów. Utworzono park kulturowy w Zgierzu.

Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi, przy współpracy ze Służbami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, opracowało „Studium historycznych zespołów miejskich i wiejskich”, w którym sformułowano wnioski dotyczące ochrony i rewaloryzacji najcenniejszych, układów urbanistycznych. Opracowanie to, stanowić może podstawę dla aktualizacji zapisów „Planu ...” w tym zakresie. Biuro opracowało także „Koncepcję szlaków turystycznych”, która m. in. zakłada utworzenie szlaków w oparciu o szlaki historyczne i walory dziedzictwa kulturowego.

Wnioski sformułowane w „Planie...”, dotyczące ochrony krajobrazu kulturowego o unikatowych i najwyższych wartościach i historycznych centrów miast i wsi nie są uwzględniane w studiach gmin. Określa się w nich jedynie strefy ochrony konserwatorskiej mające na celu ochronę konkretnych zabytków.

W zakresie działań rewitalizacyjnych historycznych centrów miast, podjęto prace nad Zintegrowanym Programem Rewitalizacji Obszarów Centralnych Łodzi dotyczącym dwóch kwartałów śródmiejskich, który ma być podstawą dla sporządzenia planów miejscowych tych obszarów.

4. Rozmieszczenie krajowej i wojewódzkiej infrastruktury transportowej i technicznej

- **System transportowy**

Układ drogowy

Układ drogowy w „Planie...” tworzą projektowane: autostrady A-1 i A-2, drogi ekspresowe S-14 (zachodnia obwodnica Łodzi) i S-8 relacji Łódź – Wrocław oraz postulowana droga ekspresowa S-74 Łódź – Tomaszów – Kielce, a także istniejące drogi krajowe i wojewódzkie wskazane do przebudowy lub modernizacji w różnym zakresie.

Od czasu uchwalenia „Planu..” zostało opublikowanych szereg dokumentów rządowych w dziedzinie transportu, które rzucają inne spojrzenie na kształtowanie strategicznego układu komunikacyjnego województwa i typowanie zadań strategicznych dla realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Ukazanie się dwu kolejnych rozporządzeń RM dotyczących sieci autostrad i dróg ekspresowych w R.P. (z *2003 i 2004 roku r.*) wprowadzających na obszarze naszego województwa zmiany dotyczące klasyfikacji i przebiegu dróg S-8, S-12 i S-74, a szczególnie zdefiniowanie przebiegu drogi ekspresowej S-74 na kierunku innym niż w „Planie...”, burzy modelowy układ strategiczny województwa, niwecząc plany wylansowania drogi ekspresowej (postulowanej jako S 74) na kierunku Łódź – Tomaszów Mazowiecki – Kielce oraz wprowadzenia jej w tym przebiegu do rozporządzenia. Uwzględnienie rozporządzenia z 2004 roku wymagać będzie weryfikacji układu strategicznego w następnej edycji „Planu...”.

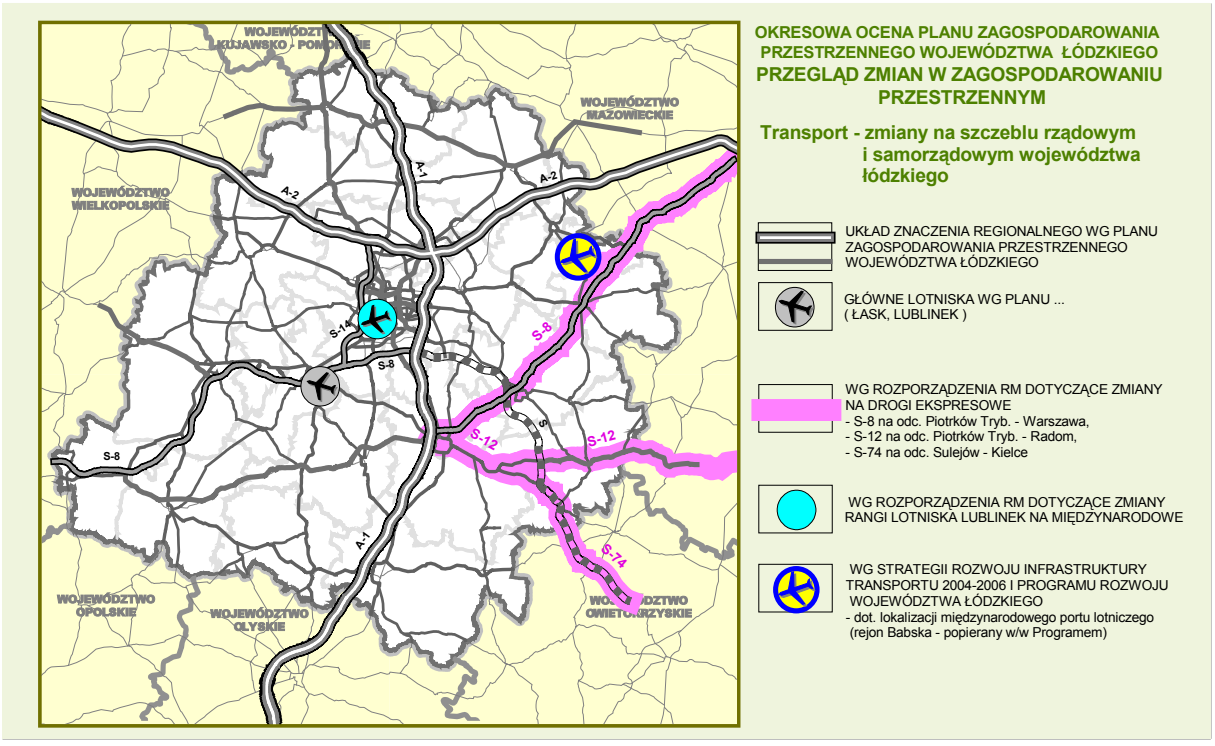

W zakresie planowania lokalnego, stwierdzono w nich, wiele rozbieżności jak :

Brak w studiach elementów regionalnego układu drogowego, tworzącego spójny system obsługi województwa uchwalony w „Planie...".

Inne trasowanie w planowaniu lokalnym projektowanych elementów drogowych regionalnego układu. Ograniczono się tu do identyfikacji odmiennych, zdecydowanie innych przebiegów najczęściej obwodnic, często dużo dłuższych, uwzględniających lokalne uwarunkowania, przebiegających bądź to z innej strony miejscowości lub też znacznie odbiegających od przebiegu z „Planu...".

Dodatkowe propozycje do układu komunikacyjnego znaczenia regionalnego typu: przełożenia dróg i obwodnice miejscowości, które generalnie nie są w sprzeczności z ustaleniami „Planu...", lecz zwiększają jego zakres.

Inna polityka transportowa gminy, sprzeczna z „Planem..." dotyczy lansowania w planowaniu miejscowym innych dróg strategicznych niż w „Planie...".

Wyniki powyższych analiz będą mieć różnorodny wpływ na zamiany układu drogowego, a postulowane w studiach nowe zadania mogą stanowić wnioski do rozważenia w przyszłej edycji „Planu...".

Układ kolejowy

W zakresie układu kolejowego „Plan..." ustalił budowę i modernizację wytypowanych linii kolejowych, mających na celu włączenie łódzkiego węzła kolejowego w system magistralnych i szybkich kolei.

Polityka w zakresie układu kolejowego na szczeblu krajowym (Strategia Rozwoju Transportu, aktualizacja Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju) skłania się do lansowania modernizacji istniejących linii kolejowych, brak jest natomiast decyzji co do rozwoju sieci kolei szybkich.
Inna polityka w zakresie układu kolejowego, sprzeczna z i interesami województwa, wymaga konsekwencji w lansowaniu ustaleń „Planu..." i dążenia do potwierdzenia tej polityki przez resort.

Niezgodności z „Planem...", występujące w opracowaniach miejscowych, w większości winny być korygowane w kolejnych edycjach planowania miejscowego, szczególnie dotyczące nieuwzględnienia, czy też innego trasowania układu kolejowego.

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

Układ drogowy - Rozbieżności w kształtowaniu regionalnego układu w opracowaniach planistycznych szczebla lokalnego

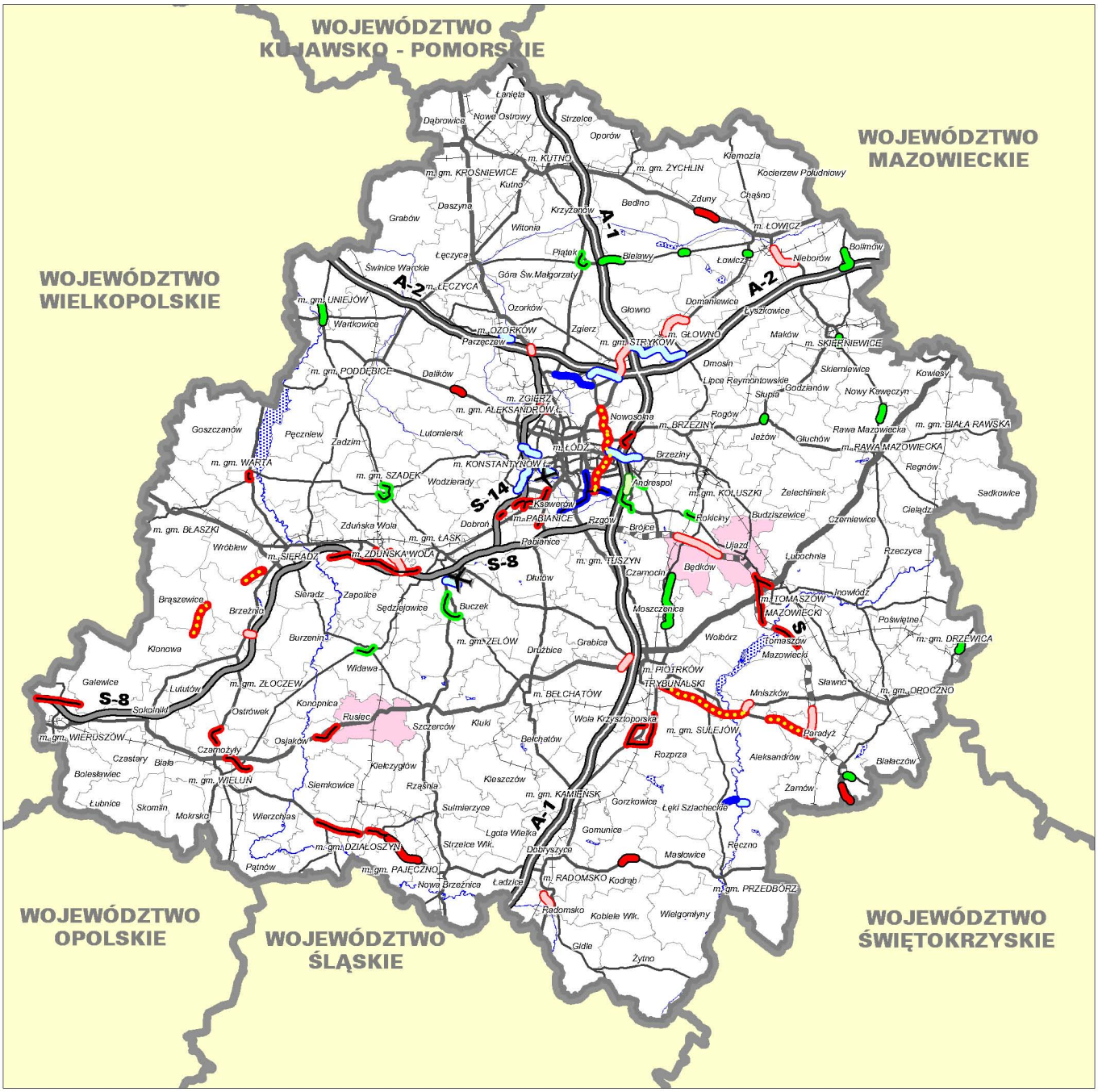

ROZBIEŻNOŚCI NA UKŁADZIE DRÓG KRAJOWYCH

- BRAK ELEMENTÓW
- INNE TRASOWANIE
- DODATKOWE ELEMENTY
- INNA POLITYKA

ROZBIEŻNOŚCI NA UKŁADZIE DRÓG WOJEWÓDZKICH

- BRAK ELEMENTÓW
- INNE TRASOWANIE
- DODATKOWE ELEMENTY

ROZBIEŻNOŚCI NA DODATKOWYM UKŁADZIE ZNACZENIA REGIONALNEGO

- BRAK ELEMENTÓW
- INNE TRASOWANIE

- UKŁAD ZNACZENIA REGIONALNEGO WG PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJ. ŁÓDZKIEGO
- GŁÓWNE LOTNISKA
- GMINY, KTÓRE NIE MAJĄ UCHWALONEGO STUDIUM

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

Układ kolejowy - Różnice wynikające z opracowań szczebla lokalnego

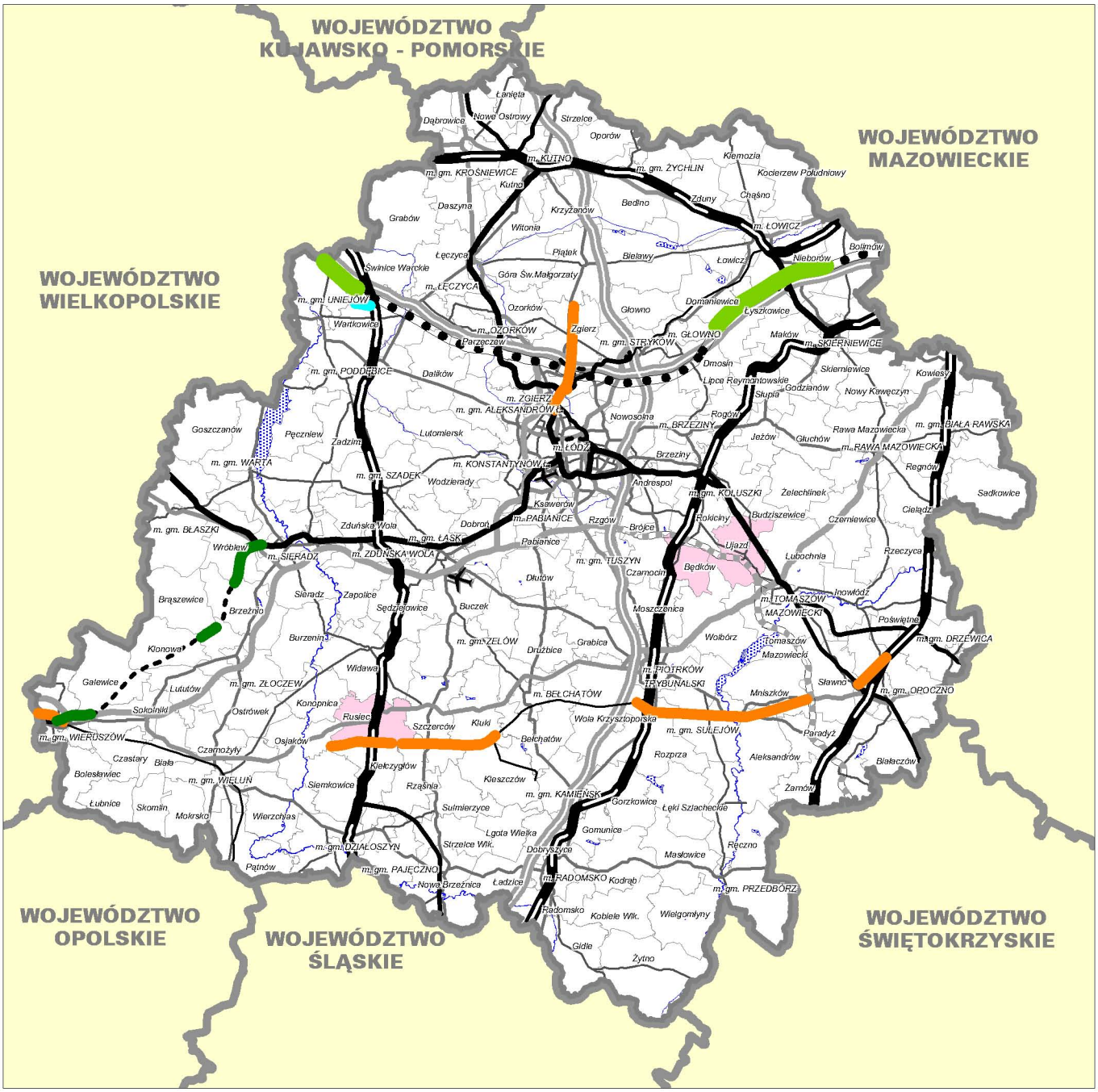

OZNACZENIA

- BRAK SZYBKIEJ KOLEI (DAWNEJ TGV)
- BRAK SKRÓTU KOLEJOWEGO SIERADZ - WIERUSZÓW
- INNE TRASOWANIE SZYBKIEJ KOLEI (TGV)
- INNA POLITYKA DOTYCZĄCA KOLEI IDZIKOWICE - WIELUŃ I ZGIERZ - KUTNO
- UKŁAD ZNACZENIA REGIONALNEGO WG PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO
- GŁÓWNE LOTNISKA
- GMINY, KTÓRE NIE MAJĄ UCHWALONEGO STUDIUM

Lotnictwo

W „Planie...” zakładano rozwój regionalnych portów lotniczych Lublinek i Łask, wyznaczając im rolę w systemie obsługi lotniczej, zarówno w województwie jak i w kraju.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z 2003 r, w sprawie określenia lotnisk międzynarodowych, ustalono lotnisko Łódź – Lublinek jako lotnisko międzynarodowe, co daje większe możliwości rozwojowe oraz inną jego kwalifikację w obsłudze lotniczej regionu i kraju, niż zakładano w „Planie...”. Strategia Rozwoju Infrastruktury Transportu na lata 2004 – 2006 i lata dalsze z 2003r, zakładająca realizację nowego portu lotniczego dla Warszawy po wyczerpaniu się przepustowości portu lotniczego na Okęciu, może mieć decydujące znaczenie dla zmian w zakresie obsługi lotniczej regionu w przypadku wyboru wariantu lokalizacji lotniska na obszarze województwa (rejon Babska) lub w jego sąsiedztwie (Mszczonów) i stwarza szansę rozwoju i aktywizacji województwa łódzkiego.

W „Programie Rozwoju Województwa Łódzkiego w latach 2004 – 2006”, przyjętym uchwałą Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 27 kwietnia 2004 r w priorytetach dotyczących zwiększenia dostępności regionu zapisano **wspieranie lokalizacji lotniska krajowego Skierniewice – Rawa Mazowiecka**. *W przypadku wyboru tej lokalizacji lotniska krajowego, fakt ten będzie mieć decydujący wpływ na nowe podejście do kształtowania obsługi lotniczej województwa w aktualizacji „Planu...”. Będzie to wymagało dodatkowych analiz i studiów w kontekście dotychczasowych założeń „Planu ...” dotyczących projektowanego portu lotniczego „Łask” oraz zmiany rangi lotniska Lublinek*.

Inne komponenty transportu (komunikacja publiczna, logistyka...)

W „Planie...” zakłada się wielotorowe działania w kierunku usprawnienia funkcjonowania i obsługi regionu zbiorowym transportem osób poprzez rozwój komunikacji kolejowej, autobusowej, miejskiej publicznej a także rowerowej. Wskazane zostały rejony mające sprzyjające warunki dla organizacji działalności logistycznej.

Strategia Rozwoju Infrastruktury Transportu na lata 2004 – 2006 i lata dalsze, kładzie nacisk na rozwój pasażerskich systemów multimodalnych oraz atrakcyjniejszych form transportu miejskiego, a w zakresie poprawy bezpieczeństwa, oprócz wytypowanych do realizacji obwodnic, zakłada wiele działań w obszarze poprawy zarządzania i kontroli ruchem, kształcenia kierowców, edukacji społeczeństwa i promocji bezpieczeństwa. W zakresie infrastruktury transportu intermodalnego *Strategia* promuje stworzenie łańcuchów transportowych łączących przewóz, czynności ładunkowe i usługi logistyczne, co zapewni lepszą integrację różnych gałęzi transportu.

Analiza studiów i planów wykazała, że na poziomie gminy problematyka ta traktowana jest marginalnie. Jedynie w rejonie Piotrkowa Trybunalskiego wyznaczano tereny pod przyszłe centra logistyczne, co powinno być brane pod uwagę przy aktualizacji „Planu..”.

- **Infrastruktura techniczna**

W „Planie ...", w oparciu o krajowe i wojewódzkie polityki i programy dotyczące podsystemów infrastruktury technicznej, zakłada się ich rozbudowę i modernizacje w celu zaspokojenie potrzeb mieszkańców województwa w poszczególne media, polepszenia warunków życia oraz stanu środowiska.

Elektroenergetyka

W „Planie..", w oparciu o rozbudowę kompleksu górniczo – energetycznego „Bełchatów", zakłada się rozbudowę sieci przesyłowych wysokich napięć dla przesyłu energii elektrycznej w kraju i za granicę. Ustala się modernizację zdekapitalizowanej sieci elektroenergetycznej oraz postuluje zamianę paliw i technologii na bardziej ekologiczne.

Zgodnie z „Założeniami polityki energetycznej Polski do roku 2020", gdzie uruchomienie nowych źródeł mocy planuje się dopiero po 2010 roku, opracowana została „Strategia rozwoju Elektrowni Bełchatów S.A", której głównym przedsięwzięciem inwestycyjnym jest realizacja Elektrowni Bełchatów II do 2007 roku. Decyzja ta spowodowała zmiany przebiegu poprzednio projektowanych linii (400kV) oraz rezygnację z wcześniej projektowanego GPZ-tu 400/110 kV Broszęcin. Aktualnie proponuje się realizację linii 400kV, na odcinku Elektrownia Bełchatów II – Trębaczew, w korytarzu wspólnym z istniejącą linią 400kV na tej trasie. Poprzednio proponowany był przebieg nowym korytarzem z realizacją GPZ-tu Broszęcin.

W programach rozwoju Zakładów Energetycznych, proponowane są realizację nowych fragmentów sieci i obiektów (GPZ), których celem jest zatrzymanie dekapitalizacji sieci, zmniejszenie strat energii, podniesienie standardu obsługi oraz likwidacja istniejących zdekapitalizowanych GPZ tów. Największe zmiany w lokalizacji sieci występują w aglomeracji łódzkiej i piotrkowskiej.

Analiza gminnych opracowań planistycznych wykazała, iż w niektórych gminach nie uwzględniono projektowanych linii 110kV lub GPZ-tów i elektrowni, które są nadal utrzymywane w programach właściwych Zakładów Energetycznych. Nowe elementy pojawiające się w studiach jak: linie 110 kV i GPZ-ty, czy też przełożenia istniejących linii kolidujących z zabudową mieszkaniową, nie ujęte w „Planie...", będą stanowić wnioski do uwzględnienia w następnej edycji „Planu...".

W zakresie wykorzystania potencjału energii odnawialnej nastąpiły następujące zmiany w zagospodarowania przestrzennym :

- w planach Elektrowni Wiatrowej „Kamieńsk" nastąpiła zmiana wielkości proponowanego napięcia ze 110 na 30 kV projektowanej linii łączącej projektowaną elektrownię wiatrową Kamieńsk z GPZ Piaski.

Nie podjęto natomiast istotnych zmian w zakresie wykorzystania potencjału wód geotermalnych.

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

Elektroenergetyka - Zmiany na szczeblu rządowym i samorządowym województwa łódzkiego oraz rozbieżności w planowaniu lokalnym dotyczące elementów regionalnego znaczenia

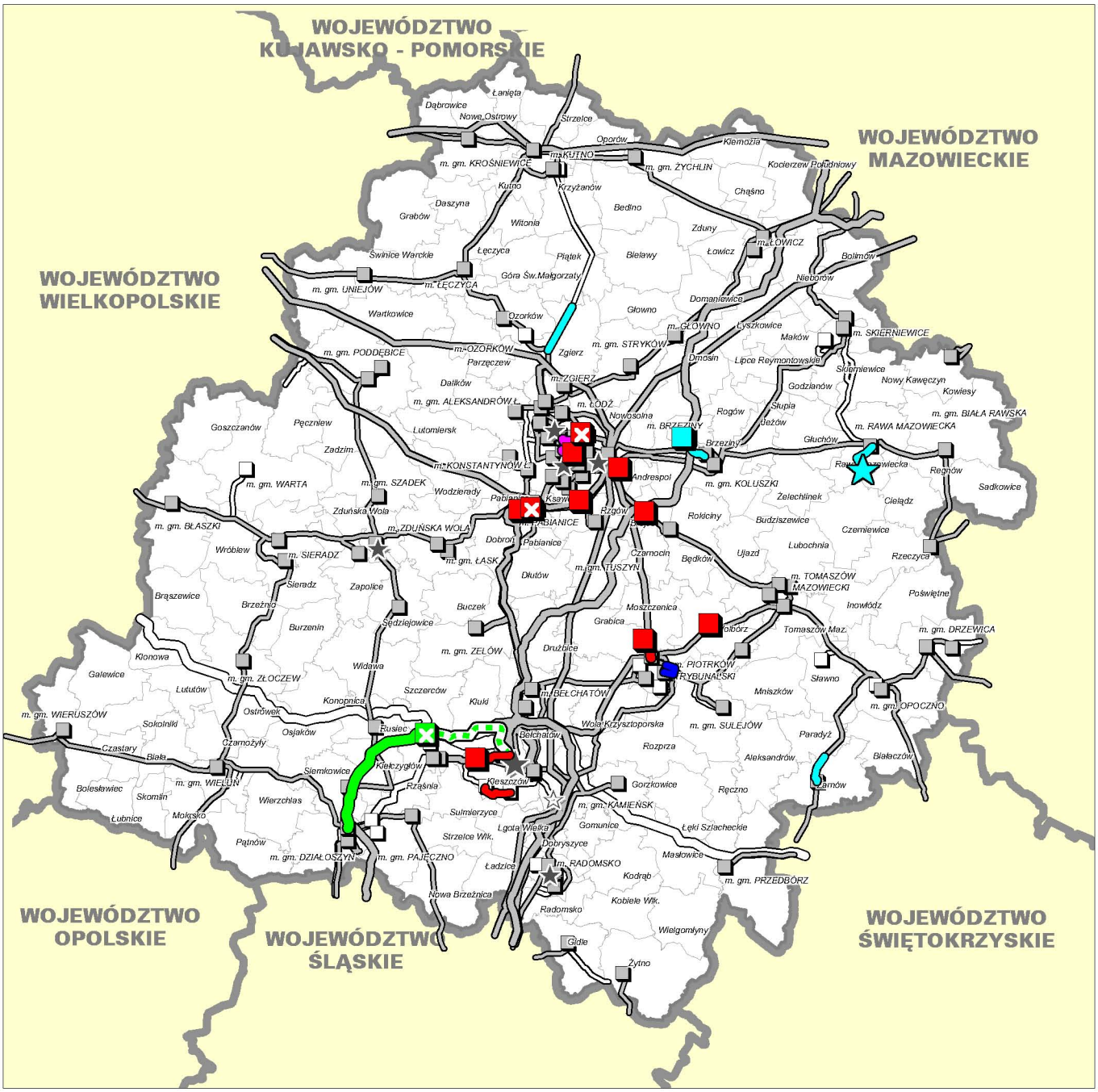

UKŁAD ELEKTROENERGETYCZNY WG PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

PROJ. ISTN.

- LINIE ELEKTROENERGETYCZNE
- GŁÓWNE PUNKTY ZASILANIA

BRAKI ELEMENTÓW W PLANOWANIU LOKALNYM

- LINIE ELEKTROENERGETYCZNE 110 KV
- GŁÓWNE PUNKTY ZASILANIA
- ELEKTROWNIA WIATROWA

PRZEŁOŻENIE ISTNIEJĄCEJ LINII

- LIKWIDACJA ODCINKA LINII ELEKTROENERGETYCZNEJ 110 KV I REALIZACJA ODCINKA DOMYKAJĄCEGO SYSTEM

ZMIANY WYNIKAJĄCE Z ZAŁOŻEŃ POLITYKI ENERGETYCZNEJ I STRATEGII ROZWOJU ELEKTROWNI BEŁCHATÓW S.A.

- ZMIANA PRZEBIEGU PROJEKTOWANEJ LINII WYS. NAPIĘCIA 400 KV
- NOWOPROJEKTOWANA LINIA 400 KV
- REZYGNACJA Z PROJEKTOWANEGO GPZ

ZMIANY WYNIKAJĄCE Z PROGRAMÓW ZAKŁADÓW ENERGETYCZNYCH

- NOWOPROJEKTOWANE LINIE KABLOWE 110KV
- NOWOPROJEKTOWANE LINIE NAPOWIETRZNE 110KV
- NOWOPROJEKTOWANE GPZ-Y 110/15 KV
- LIKWIDACJA ISTNIEJĄCYCH GPZ - ÓW

Zaopatrzenie w wodę

W „Planie...” utrzymuje się zaopatrzenie głównych odbiorców wody poprzez system magistral przesyłowych – dla aglomeracji łódzkiej ze Zbiornika Sulejowskiego i rzeki Pilicy, dla BOP-u z rzeki Warty. Dodatkowo wskazuje się na potrzebę rozwoju sieci wodociągowej w północnej części województwa. Opracowania planistyczne na trasie przebiegu magistrali Sulejów – Łódź pokazują często rezerwę terenu pod drugą nitkę magistrali, co jest sprzeczne z ustaleniami „Planu...”, w którym zrezygnowano z jej realizacji z uwagi tendencje spadkowe udziału wód powierzchniowych w zaopatrzeniu Łodzi w wodę.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

W „Planie...” zakłada się realizację regionalnych proekologicznych programów („Pilica”, „Warta”, „Bzura”) w celu osiągnięcia zakładanych docelowych czystości wód powierzchniowych i poprawy stanu środowiska. Zakłada się, że do roku 2025 zostaną zrealizowane wszystkie planowane oczyszczalnie ścieków z systemem kanalizacji sanitarnej w województwie, preferując przy tym, dla obszarów osadnictwa rozproszonego, system oczyszczalni przydomowych. Dodatkowo do 2010 roku „Plan...” zakłada ostateczną likwidację zrzutu ścieków nie oczyszczonych do wód powierzchniowych.

Z planowania miejscowego nie wynikają zmiany w założeniach dotyczących gospodarki ściekowej, przyjętej w „Planie...”.

Gazownictwo

W „Planie...”, zgodnie z długoterminowym programem rozwoju gazownictwa, dla zapewnienia równomiernego zaopatrzenia obszaru województwa w gaz, zakłada realizację nowych i modernizację starych tranzytowych gazociągów magistralnych oraz gazociągów wysokiego ciśnienia. Ponadto postuluje realizację odgałęźnych gazociągów wysokiego ciśnienia do obszarów nie doinwestowanych w gaz oraz rozwój sieci dystrybucyjnej gazu bezprzewodowego. Większa część sieci gazowej zaprojektowana w „Planie...” znajduje się w programach PGNiG i będzie utrzymywana w aktualizacji Planu województwa. Większość opracowań gminnych nie uwzględniło projektowanych gazociągów.

Gospodarka paliwowa

W zakresie gospodarki paliwami w „Planie...” utrzymuje się zaopatrzenie województwa w paliwa płynne z tranzytowego rurociągu paliwowego Płock – Koluszki – Boronów poprzez terminal paliwowy w Koluszkach oraz lansuje wykorzystanie niekonwencjonalnych źródeł energii typu wody geotermalne, energię wiatrową i energię powstałą przy składowaniu odpadów do celów komunalnych i innych.

W planowaniu lokalnym, problematyka dotycząca zmiany czynnika grzewczego na bardziej ekologiczny czy odnawialny traktowana jest marginalnie.

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

PRZEGLĄD ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM

Gazownictwo - Rozbieżności w planowaniu lokalnym w zakresie uwzględnienia elementów regionalnego znaczenia

OZNACZENIA

- brak tranzytowych gazociągów wysokiego ciśnienia
- brak gazociągów odgałęźnych występujących w programach PGNiG-u
- likwidacja istniejącego gazociągu z przyczyn technicznych
- likwidacja istniejącego gazociągu z przyczyn kolizji przestrzennych
- zmiana lokalizacji projektowanego gazociągu uściślona na etapie realizacji

Telekomunikacja

W „Planie...” zakłada się rozwój telefonii przewodowej poprzez realizację światłowodów oraz telefonii bezprzewodowej – komórkowej. Wskazuje również na potrzebę realizacji nowego centrum nadawczego RTV w rejonie Brzezin dla zwiększenia zasięgu regionalnych stacji radiowych i telewizyjnych.

Z analizy opracowań lokalnych wynika, że nie uwzględniono w nich centrum nadawczego RTV w rejonie Brzezin. W międzyczasie pojawiały się próby lokalizacji takiego centrum w gminie Nowosolna, ale napotkały na sprzeciwy ze strony ekologów i społeczności.
Lokalizacja centrum nadawczego winna być przedmiotem dalszych analiz w trakcie opracowywania aktualizacji „Planu...”.

II. OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

1. Komunikacja i transport

Układ drogowy

W „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego" zakłada się rozwój i modernizację układu drogowego województwa łódzkiego, dla realizacji którego wyznaczono szereg zadań ponadlokalnych celu publicznego o znaczeniu krajowym i wojewódzkim.

Na podstawie informacji uzyskanych z Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Zarządu Dróg Wojewódzkich w Łodzi oraz trzech miast wydzielonych na prawach powiatu: Łodzi, Piotrkowa Tryb. i Skierniewic, dotyczących wykonania zadań na sieci dróg krajowych i wojewódzkich, dokonano oceny realizacji ponadlokalnych celów publicznych z „Planu..." w latach 2000 – 2005.

1. Z projektowanych autostrad, A-1 o długości ~166, 0 km i A-2 o długości ~ 109,0 km, obecnie w trakcie realizacji jest autostrada A-2 na odcinku 58,0 km od zachodniej granicy województwa do Strykowa. Zakończenie tej realizacji przewiduje się na koniec roku 2005.
2. Z projektowanych dróg ekspresowych nie zrealizowano żadnego odcinka, nadal są na etapie projektowym.
3. Na drogach krajowych, których długość w administracji GDDKiA na terenie województwa łódzkiego wynosi 1284,4 km, w ciągu ostatnich pięciu lat przeprowadzano następujące działania:
   - odcinkowe modernizacje i przebudowy głównie na drogach nr 1, 2, 8, 12 wynoszące łącznie 111,6 km , w tym 58,6 km jest w trakcie realizacji.
   - z zakładanych w „Planie ..." 44 obwodnic w ciągach dróg krajowych obecnie realizowane są dwie o łącznej długości 6,5 km. Są to: obwodnica Kutna w ciągu drogi nr 60 o długości 3,1 km i obwodnica Rawy Mazowieckiej w ciągu drogi nr 72 – 3,4 km .
   - w ramach poprawy bezpieczeństwa ruchu na sieci dróg krajowych przebudowano 14 skrzyżowań oraz 16 obiektów mostowych, wybudowano chodniki.

Razem modernizacje, przebudowy i realizacje nowych odcinków stanowią ~ 9% całej sieci dróg krajowych.

W miastach grodzkich prowadzono działania na 19,23 km dróg krajowych, z czego:

- W Łodzi – w ciągu drogi nr 1 zmodernizowano i przebudowano 2,0 km (u.l. Zgierska), w ciągu drogi nr 14 – 3,0 km (Strykowska i Pabianicka) oraz przebudowano 7 skrzyżowań i 2 obiekty mostowe (w ciągu Strykowskiej i Pabianickiej). Obecnie w trakcie realizacji jest łącznie 12,4 km: droga nr 1 - Al. Włókniarzy i nr 72 - ul. Aleksandrowska oraz 2 obiekty (w ciągu Aleksandrowskiej i ul. Kopcińskiego).
- W Piotrkowie – w ciągu drogi nr 12 zmodernizowano 0,4 km (ul. Wojska Polskiego) i przebudowano 1 skrzyżowanie a w trakcie realizacji jest 0,6 km (ul. Sulejowska) wraz z budową mostu.
- W Skierniewicach – w ciągu drogi nr 70 zmodernizowano, 0,5 km (ul. Wyszyńskiego) oraz wiadukt nad torami PKP – 0,33 km i 2 skrzyżowania .

4. Na drogach wojewódzkich, których długość w administracji Zarządu Dróg Wojewódzkich wynosi 1153,1 km w ciągu ostatnich pięciu lat wykonano następujące działania:
   - odcinkowe modernizacje i przebudowy głównie na drogach o numerach: 478, 485, 581, 702, 714, 715 i 716 o łącznej długości 26,4 km, w tym 4,8 km jest obecnie w trakcie realizacji .
   - z proponowanych w „Planie ...” nowych realizacji wykonano przełożenie drogi nr 483 na odc. Chabielice – Stróża o długości 10,0 km – z funduszu Kopalni Bełchatów.
   - z postulowanych 25 obwodnic na w drogach wojewódzkich nie wykonano żadnej.
   - w ramach poprawy bezpieczeństwa ruchu przebudowano 4 skrzyżowania (budowa ronda lub sygnalizacji) oraz przebudowano 16 obiektów mostowych (w tym 3 nowe).

Razem modernizacje i realizacje nowych odcinków stanowią ~ 3% całej sieci dróg wojewódzkich.

W miastach grodzkich na drogach wojewódzkich prowadzono działania na 2,7 km z czego:

- W Łodzi w trakcie realizacji jest przebudowa drogi nr 713 (ul. Rokicińska) – 1,4 km,
- W Skierniewicach – zmodernizowano drogę nr 705 (M.C. Skłodowskiej i ul. Kozietulskiego) o łącznej długości 1,3 km.

Kolej

W zakresie kolei w „Planie...” zakładano działania o znaczeniu krajowym, dotyczące modernizacji magistralnych linii kolejowych mające na celu poprawę stanu istniejącego i dostosowanie do wyższych prędkości. Nowe realizacje dotyczyły kolei najwyższych prędkości Poznań – Łódź – Warszawa i skrótu od Sieradza do Wieruszowa. Jedynym zadaniem o znaczeniu wojewódzkim było podniesienie parametrów na odc. Tomaszów Mazowiecki – Opoczno wraz z realizacją nowego włączenia.

W okresie ostatnich pięciu lat prowadzone były jedynie prace modernizacyjne dwóch linii kolejowych E-20 i CMK-i.

Zaawansowane są prace projektowe szybkiego połączenia Łodzi z Warszawą. Dla odcinka łódzkiego Wojewoda Łódzki w marcu 2005 r., ustalił warunki i zasady zagospodarowania terenu w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego na terenach zamkniętych pn. „Modernizacja linii kolejowej Warszawa – Łódź”. Inwestycja ta obejmuje przebudowę układu geometrycznego linii w taki sposób, aby możliwe było uzyskanie prędkości jazdy pociągów V=140km/h dla pociągów z taborem klasycznym i V= 160 km/h dla pociągów z taborem wychylnym, a także przebudowę układów torowych na stacjach i posterunkach ruchu.

Natomiast w zakresie kolei najwyższych prędkości typu TGV, brak jest jednoznacznych ustaleń dotyczących jej realizacji w dokumentach strategicznych dotyczących planowania transportu na szczeblu krajowym.

Tramwaj regionalnego znaczenia

W „Planie....” zakłada się modernizację regionalnego tramwaju na trasie Ozorków – Pabianice jako zadanie o znaczeniu wojewódzkim. Obecnie realizacja tego zadania jest na etapie projektowym. W 2004 roku zostało opracowane studium wykonalności dla odcinka od Zgierza poprzez Łódź, Ksawerów do Pabianic, które jest podstawą do wystąpień o środki finansowe UE w ramach ZPORR.

Lotnictwo

Z zadań ponadlokalnych zaproponowanych w „Planie....” w trakcie realizacji są :

- zadanie rządowe dotyczące modernizacji lotniska wojskowego Łask i modernizacji infrastruktury dla systemu dowodzenia i kontroli. Obecnie zrealizowano I etap zaplecza logistycznego dla potrzeb NATO,
- zadanie o znaczeniu wojewódzkim, dotyczące podniesienia parametrów lotniska Lublinek w Łodzi polegające na wydłużeniu pasa startowego z 1440 m do 2100 m oraz poprawy infrastruktury lotniska.

Natomiast w zakresie przystosowania części lotniska wojskowego w Łasku dla potrzeb komunikacji lotniczej cywilnej nie poczyniono żadnych działań.

Logistyka

W oparciu o istniejące uwarunkowania transportowe oraz zamierzenia rozwojowe układu komunikacyjnego wytypowano w „Planie ...” szereg rejonów mających warunki do organizacji logistyki. Zaliczono do nich: Stryków (teren najbardziej predysponowany dla lokalizacji centrum logistycznego o zasięgu ponadregionalnym), Łódź, Piotrków, Zduńską Wolę, Kutno, Koluszki, Radomsko, Tomaszów Maz., Skierniewice, Łowicz, Łask i Sieradz .

Aktualnie zaczątki centrów logistycznych powstają :

- w Łodzi, gdzie wykorzystywany jest potencjał stacji przeładunkowo – rozrządowej i tereny poprzemysłowe Dąbrowy włókienniczej,
- w rejonie Piotrkowa, gdzie dysponuje się dużą ofertą inwestycyjną terenów przeznaczonych pod działalność logistyczną z zamiarem jej rozbudowy. Także w sąsiadującej gminie Grabica, wyznaczono nowe tereny, z przeznaczeniem na centrum logistyczne o pow. ponad 100 ha.
- w rejonie Strykowa, w innej lokalizacji niż w „Planie ...”, gdzie obecne działania wskazują na powstanie jedynie ośrodka logistycznego. Proponowany teren w „Planie...” z uwagi na brak inwestora strategicznego oraz zaszłości planistyczne i inwestycyjne może być pozbawiony tej funkcji w nowej edycji Planu.

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO

Transport

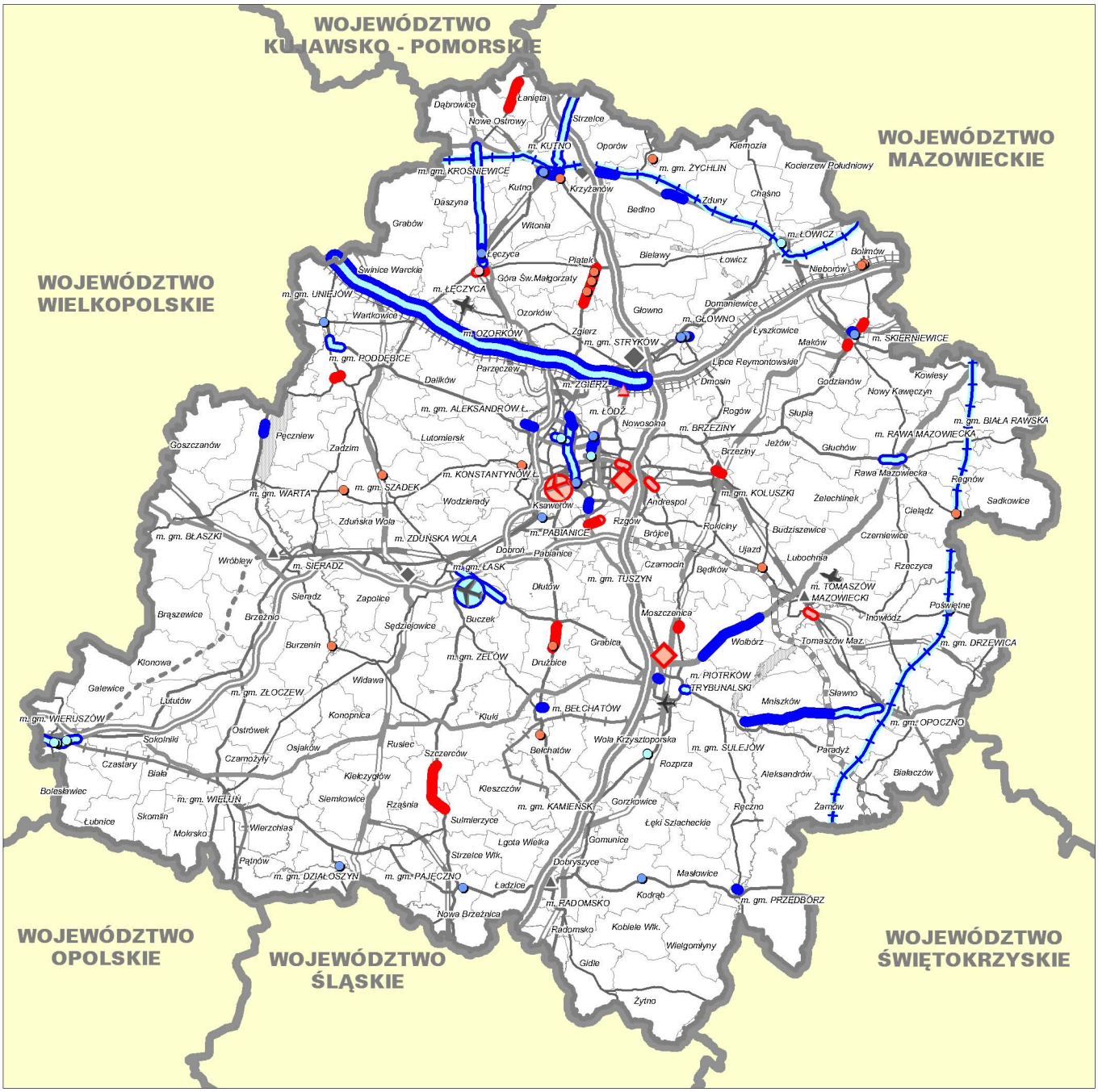

ELEMENTY Z PLANU WOJEWÓDZTWA

- AUTOSTRADY
  DROGI EKSPRESOWE
- PODSTAWOWY UKŁAD DROGOWY
- UKŁAD KOLEJOWY
- CENTRA I OŚRODKI LOGISTYCZNE
- LOTNISKA

ZADANIA O ZNACZENIU KRAJOWYM

- MODERNIZACJE, PRZEBUDOWY DRÓG ZREALIZOWANE W LATACH 2000 - 2004
- MODERNIZACJE, PRZEBUDOWY I NOWE ODCINKI DRÓG W TRAKCIE REALIZACJI
- OBIEKTY MOSTOWE ZREALIZOWANE I W TRAKCIE REALIZACJI
- MODERNIZACJE LINII KOLEJOWYCH - W TRAKCIE REALIZACJI
- LOTNISKO WOJSKOWE "IASK" "PROGRAM INWESTYCJI NATO W DZIEDZINIE BEZPIECZEŃSTWA" (NISP) - W TRAKCIE REALIZACJI

ZADANIA O ZNACZENIU WOJEWÓDZKIM

- MODERNIZACJE, PRZEBUDOWY, NOWE ODCINKI DRÓG ZREALIZOWANE W LATACH 2000 - 2004
- MODERNIZACJE, PRZEBUDOWY DRÓG W TRAKCIE REALIZACJI
- OBIEKTY MOSTOWE ZREALIZOWANE I W TRAKCIE REALIZACJI
- REGIONALNE CENTRA LOGISTYCZNE "ŁÓDŹ" I "PIOTRKÓW" W TRAKCIE REALIZACJI
- DZIAŁANIA WSKAZUJĄCE NA POWSTANIE OŚRODKA LOGISTYCZNEGO W REJONIE STRYKOWA
- PORT LOTNICZY "LUBLINEK"- W TRAKCIE REALIZACJI PODNIESIENIE PARAMETRÓW

2. Infrastruktura techniczna

W „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego", w oparciu o wytyczne krajowej i wojewódzkiej polityki oraz programy dotyczące podsystemów infrastruktury technicznej, wyznaczone zostały zadania do realizacji ponadlokalnych celów publicznych w poszczególnych dziedzinach infrastruktury. W latach 2000 – 2005 r. w tym zakresie wykonane zostały następujące zadania :

Elektroenergetyka

- *o znaczeniu wojewódzkim, dotyczące rozbudowy systemu przesyłowego energii elektrycznej:*
  - Kablowa linia elektroenergetyczna 110 kV relacji GPZ Piaski - GPZ Kleszczów;
  - Kablowa linia elektroenergetyczna 110 kV relacji Elektrownia Bełchatów - GPZ Piaski;
  - Kablowa linia elektroenergetyczna 110 kV relacji GPZ Grzymalin do linii 110 kV relacji GPZ Piaski – Elektrownia Bełchatów;
  - GPZ Ceramika w Opocznie wraz z linią 110 kV – dla potrzeb miasta i dużego zakładu,
  - GPZ 110/15 kV Kleszczów – dla potrzeb gminy Kleszczów i inwestycji w potencjalnych Strefach Ekonomicznych.
- *o znaczeniu wojewódzkim, dotyczące modernizacji odcinków zdekapitalizowanej sieci, nie spełniającej wymogów technicznych bezawaryjnego przesyłu energii elektrycznej:*
  - Linia elektroenergetyczna 110 kV relacji Poddębice 2 – granice województwa;
  - Linia elektroenergetyczna 110 kV relacji Wieluń – Wieruszów;

Działania modernizacyjne miały charakter odtworzeniowy i polegały na poprawie stanu technicznego przewodów i słupów, na odcinkach o łącznej długości 45 km.

Gazownictwo

- *o znaczeniu krajowym, dotyczące realizacji nowych gazociągów magistralnych oraz zaopatrujących rejony niedoinwestowane w gaz:*
  - Gazociąg wysokiego ciśnienia Dn 400 mm Pn 6,3 MPa relacji Rawa Mazowiecka – Ujazd o długości 42 km, który przejął rolę gazociągu istniejącego, przy dostosowaniu parametrów technicznych tj. podniesienie ciśnienia i zwiększenie średnicy do zwiększonych potrzeb;
  - Obecnie realizowany gazociąg wysokiego ciśnienia Dn 200 mm relacji Skierniewice – Łowicz o długości 20 km, który zasili w gaz przewodowy miasto Łowicz. Jego lokalizacja jest uściślana na etapie realizacji.

Gospodarka paliwowa

- *znaczeniu krajowym, dotyczące realizacji nowych ropociągów magistralnych:*
  - Rurociąg paliwowy Płock – Krośniewice – Uniejów – Ostrów Wielkopolski o długości 55 km, nie związany bezpośrednio z gospodarką województwa łódzkiego, zapewniający dostawę produktów ropopochodnych do województwa wielkopolskiego.

Gospodarka wodno – ściekowa

- *O znaczeniu wojewódzkim, dotyczące realizacji regionalnych programów proekologicznych „Pilica", „Warta", „Bzura" w zakresie budowy i modernizacji sieciowych systemów odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków na obszarze zlewni tych rzek:*
  - sukcesywna rozbudowa Grupowej Oczyszczalni Ścieków;
  - poprzez wybudowanie kolektora przerzutowego ścieki włączone zostały w system Grupowej Oczyszczalni Ścieków m. Pabianice i gm. Ksawerów;
  - na ukończeniu jest budowa kolektora doprowadzającego ścieki z m. Konstantynowa Łódzkiego do Grupowej Oczyszczalni Ścieków (realizacji wymaga podłączenie sieci miejskiej);
  - na terenach objętych regionalnymi programami wybudowano 34 gminne oczyszczalnie ścieków (z czego 6 lokalizacji ujętych w programach „Pilica" i „Warta") oraz dokonano modernizacji 12 oczyszczalni;

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO

Infrastruktura techniczna

ELEMENTY Z PLANU WOJEWÓDZTWA

- PROJEKTOWANE LINIE ELEKTROENERGETYCZNE 400, 220, 110 kV
- WYBRANE ISTNIEJĄCE I PROJEKTOWANE GŁÓWNE PUNKTY ZASILANIA
- PROJEKTOWANE GAZOCIĄGI WYSOKIEGO CIŚNIENIA - MAGISTRALNE I POZOSTALE
- PROJEKTOWANY OŚRODEK NADAWCZY RTV
- GRANICE REGIONALNYCH PROGRAMÓW "PILICA", " WARTA", "BZURA"
- ISTNIEJĄCY KOMPLEKS GÓRNICZO - ENERGETYCZNY BEŁCHATÓW - SZCZERCÓW I ELEKTROWNIA BEŁCHATÓW

ZADANIA O ZNACZENIU KRAJOWYM

- GAZOCIĄG WYSOKIEGO CIŚNIENIA - ZREALIZOWANY
- RUROCIĄG PALIWOWY - ZREALIZOWANY

ZADANIA O ZNACZENIU WOJEWÓDZKIM

- GŁÓWNE PUNKTY ZASILANIA - ZREALIZOWANE
- GRUPOWA OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW - ZMODERNIZOWANA I WAŻNIEJSZE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW - ZREALIZOWANE
- LINIE ELEKTROENERGETYCZNE 110 kV - ZREALIZOWANE
- KOLEKTOR SANITARNY PABIANICE - GOŚ - ZREALIZOWANY
- GAZOCIĄG WYSOKIEGO CIŚNIENIA - W TRAKCIE REALIZACJI
- KOLEKTOR SANITARNY KONSTANTYNÓW - GOŚ - W TRAKCIE REALIZACJI

3. Środowisko przyrodnicze

Z zapisanych w „Planie...” zadań dla realizacji ponadlokalnych celów publicznych od 2000 r. zrealizowano następujące zadania:

- utworzono Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- zrealizowano 10 zbiorników małej retencji: Patyki na rzece Pilsi, gm. Zelów, Kodrąb na rzece Widawce, gm. Kodrąb, Gorzkowice na rzece Prudce, gm. Gorzkowice, Bugaj na rzece Wierzejce, m. Piotrków Tryb., Rożenek na rzece Czarna Konecka, gm. Aleksandrów, Czarnocin II na rzece Wolbórce, gm. Czarnocin, Drzewica na rzece Drzewiczce, gm Drzewica, Sokolniki na rowie, dopływ Bzury, gm. Ozorków, Zalew na rzece Czartówce, m. Łęczyca, Joachimów-Ziemiary, gm. Bolimów.

4. Dziedzictwo kulturowe

Z zapisanych w „Planie...” zadań dla realizacji ponadlokalnych celów publicznych od 2000 r. w zakresie ochrony krajobrazu kulturowego o unikatowych wartościach kulturowych :

–utworzono park kulturowy w Zgierzu pod nazwą „Miasto Tkaczy”.

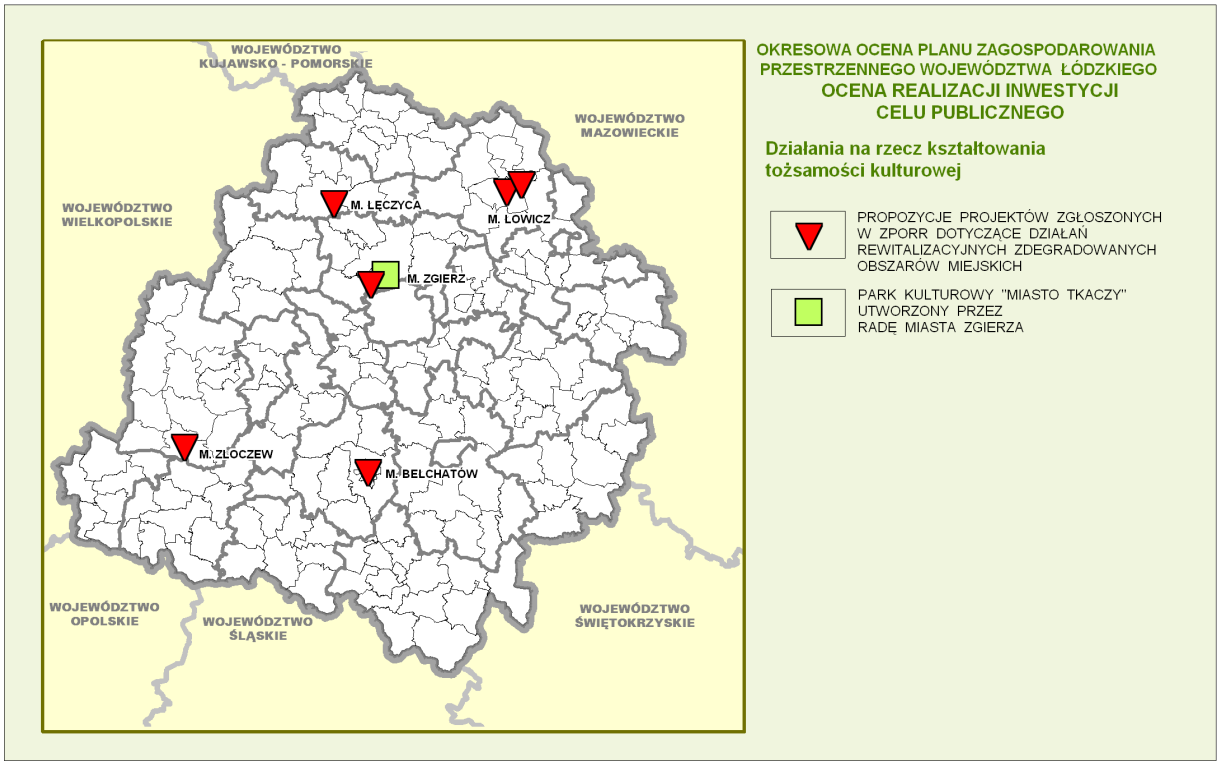

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO

Środowisko przyrodnicze

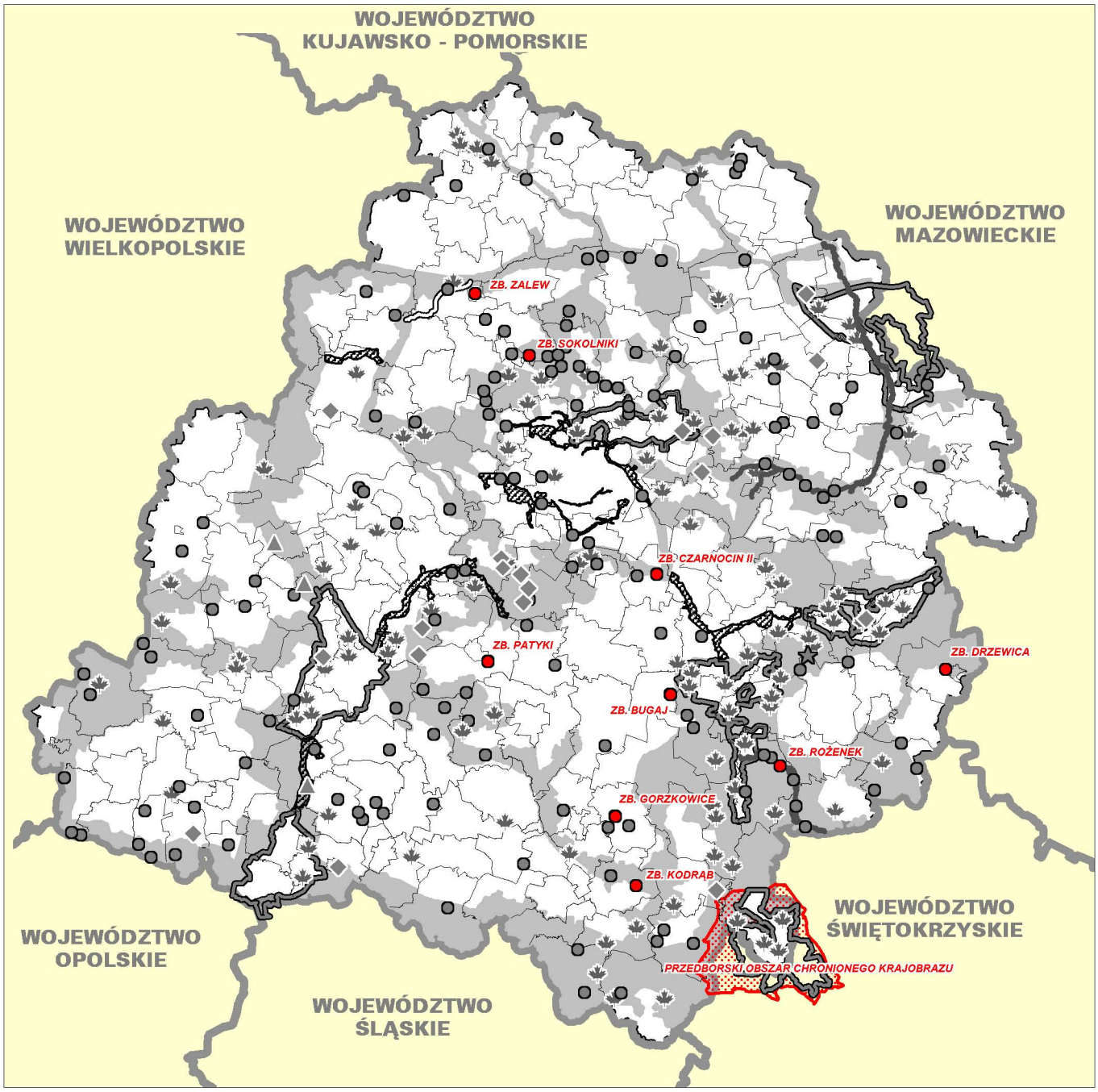

ELEMENTY Z PLANU WOJEWÓDZTWA

- PARK NARODOWY
- PARKI KRAJOBRAZOWE
- REZERWATY
- ZESPOLY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE
- OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU
- ZBIORNIKI RETENCYJNE
- POLDERY
- KANAŁ PRZERZUTOWY NER-BZURA

ZADANIA O ZNACZENIU WOJEWÓDZKIM

- OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU
- ZBIORNIKI RETENCYJNE

5. Polityka społeczno – gospodarcza

➢ **Wzmacnianie funkcji metropolitalnych Łodzi**

W ramach tego priorytetu podjęto następujące kierunki działań :

- w zakresie restrukturyzacji i unowocześnienia bazy kultury :
  - budowa Filharmonii Łódzkiej im. A. Rubinsteina,
  - budowa kompleksu usługowego „Manufaktura", gdzie poza funkcjami kulturowymi skupione będą funkcje turystyczne i handlowe,
- w zakresie inwestycji z branży usług finansowych :
  - lokalizacja centrum firmy Philips,
- w zakresie inwestycji produkcyjno – gospodarczych :
  - lokalizacja fabryk firm BSH, Merloni z branży AGD,
  - budowa koncernu Gillette w kompleksie Nowy Józefów – Srebrna w ramach ŁSSE,
- w zakresie modernizacji bazy pomocy społecznej :
  - przebudowa i modernizacja 8 domów pomocy społecznej na terenie Łodzi.

➢ **Bełchatów – ośrodek dyspozycyjno – usługowy Bełchatowskiego Okręgu Przemysłowego o kształtujących się funkcjach znaczenia regionalnego**

- w zakresie wzmocnienia funkcji dyspozycyjno – usługowej :
  - rozpoczęcie prac I układu KTZ (koparka – taśmociąg – zwałowarka) w odkrywce Szczerców,
- w zakresie kształtowania funkcji uzupełniających znaczenia regionalnego :
  - podjęcie działań inicjujących rozwój Ośrodka Zamiejscowego Politechniki Łódzkiej w Bełchatowie,
  - dalszy rozwój kompleksu sportowo – wypoczynkowo – hotelowego oraz modernizacja i rozbudowa Klubu Sportowego GKS Bełchatów,
  - budowa Powiatowego Centrum Sportu.

➢ **Wzmocnienie funkcji regionalnych Piotrkowa Trybunalskiego, Sieradza, Skierniewic, Kutna i Radomska**

- w zakresie szkolnictwa wyższego ;
  - tworzenie Centrum Kształcenia Praktycznego w Radomsku,
  - przygotowanie do usamodzielnienia się filii Akademii Świętokrzyskiej w Piotrkowie Trybunalskim,
- w zakresie rozwoju placówek służby zdrowia o zasięgu ponadlokalnym :
  - budowa szpitala miejskiego w Radomsku,
- w zakresie rozwoju ponadlokalnych stref aktywności gospodarczej w ramach ŁSSE :
  - budowa strefy ekonomicznej w Piotrkowie Trybunalskim,
  - rozwój kompleksów ŁSSE w Kutnie.

- **Wzmocnienie Funkcji subregionalnych Tomaszowa Mazowieckiego, Rawy Mazowieckiej, Pabianic, Zgierza, Łowicza, Wielunia, Łęczycy, Opoczna i Zduńskiej Woli**

- w zakresie inicjowania działań zmierzających do uaktywnienia wyznaczonych podstref i kompleksów ŁSSE :
  - uaktywnienie podstref w Tomaszowie Mazowieckim,
  - utworzenie parku przemysłowego w Zgierzu na obszarze kompleksu ŁSSE Boruta,
- w zakresie rozwoju placówek pomocy społecznej :
  - działania modernizacyjne w domach opieki społecznej w Łęczycy, Pabianicach, Zgierzu i Tomaszowie Mazowieckim,
- w zakresie kształtowania tożsamości kulturowej ;
  - utworzenie parku kulturowego w Zgierzu „Miasto Tkaczy”,
  - wdrożenie systemu promocji kulturalnej i turystycznej miasta Łęczycy (Turniej Rycerski),
- w zakresie szkolnictwa wyższego :
  - rozwój filii Uniwersytetu Łódzkiego w Tomaszowie Mazowieckim.

- **Wzmacnianie funkcji powiatowych Wieruszowa, Poddębic, Brzezin, Pajęczna i Łasku**

- w zakresie rozwoju placówek służby zdrowia :
  - budowa pawilonu szpitalnego w Brzezinach,
  - rozbudowa i modernizacja szpitala ZOZ w Poddębicach.

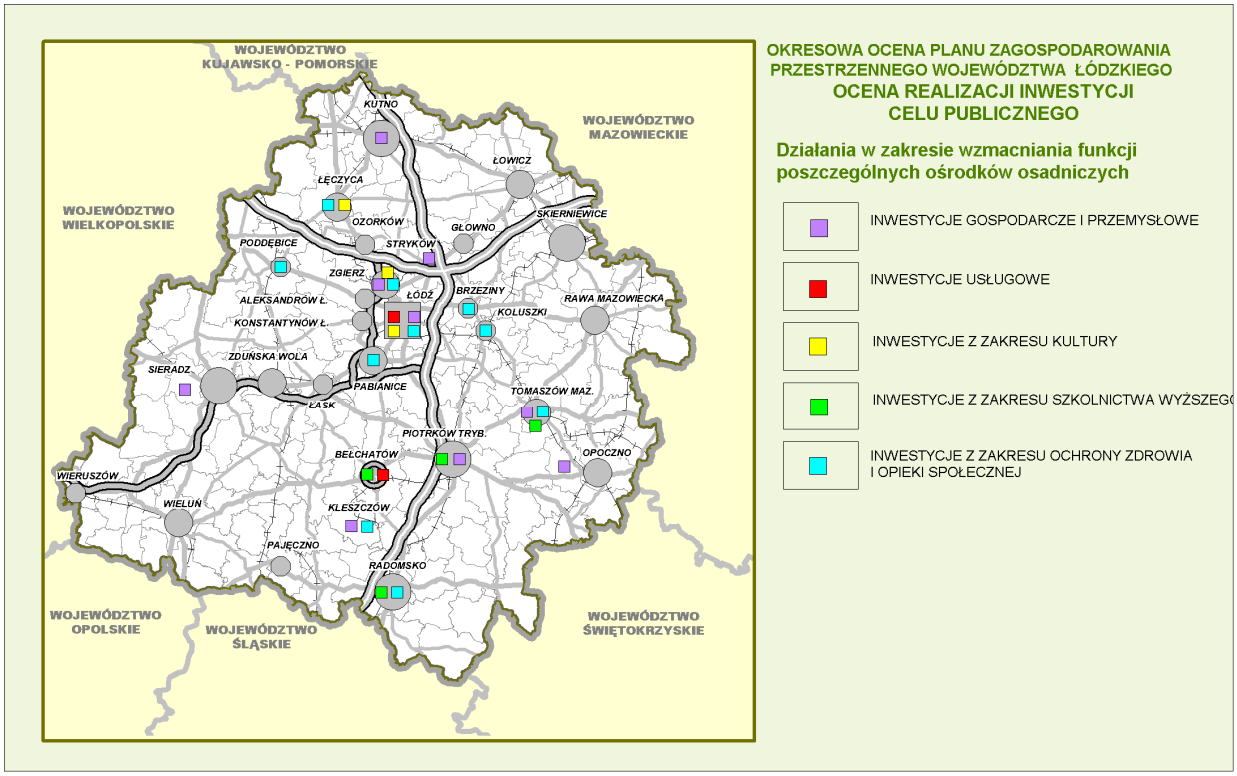

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO

Rozwój Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej

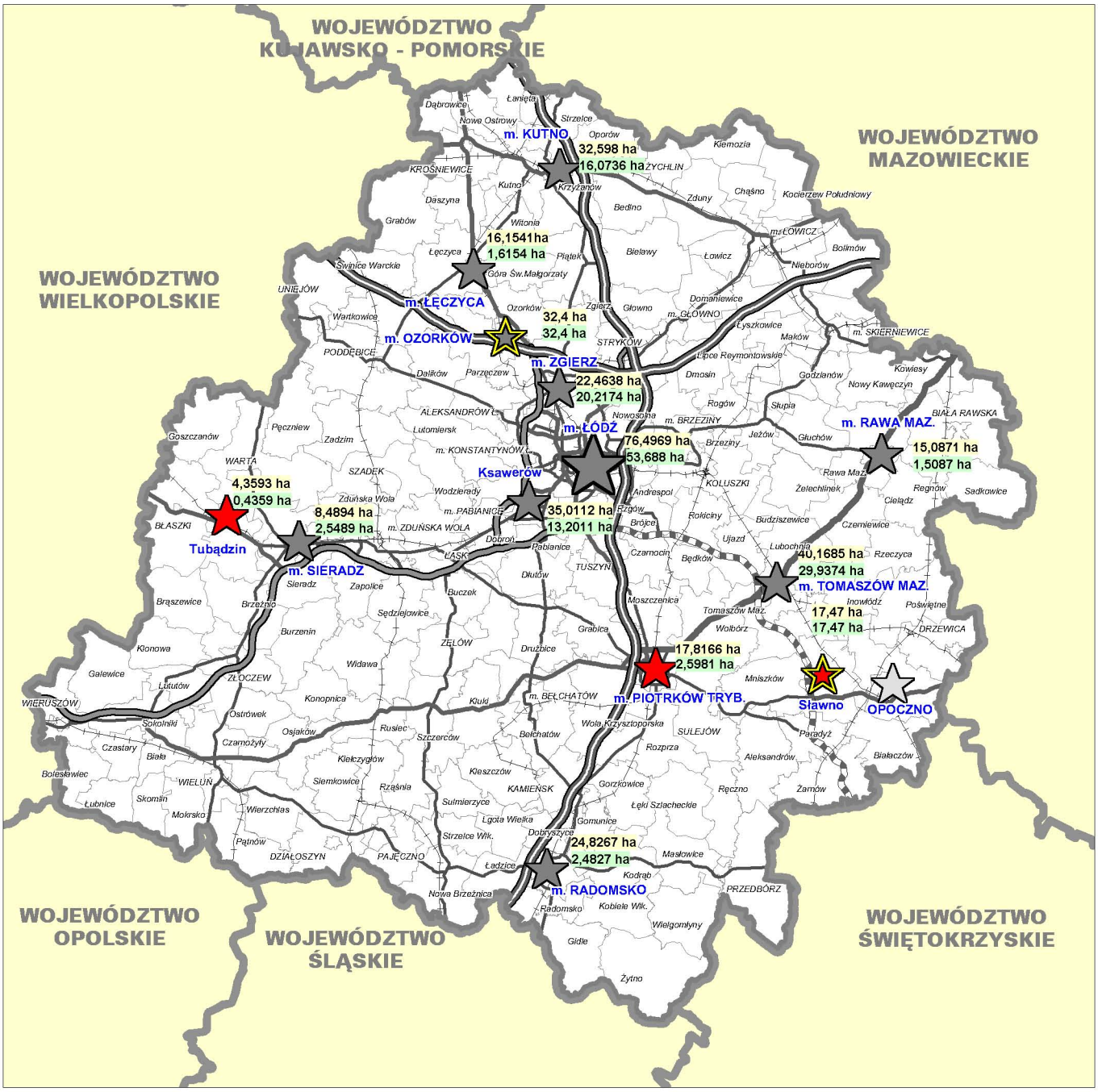

PODSTREFY ŁÓDZKIEJ SPECJALNEJ STREFY EKONOMICZNEJ ZAPISANE W PLANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

- ISTNIEJĄCE PODSTREFY LSSE
- POTENCJALNE PODSTREFY LSSE
- PODSTREFY POWOŁANE W LATACH 2002 - 2005
- 18,5411 POWIERZCHNIA PODSTREFY - CAŁKOWITA
- 8,9762 POWIERZCHNIA PODSTREFY - WYKORZYSTANA
- PODSTREFY WYKORZYSTANE W 100%

III. RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

1. Ogólna charakterystyka i ocena przestrzennego zagospodarowania województwa w kontekście krajowym i europejskim

W chwili obecnej województwo łódzkie znajduje się w bardzo trudnym, ale jednocześnie bardzo ważnym momencie swojego rozwoju. Coraz silniej uwidacznia się bezpośrednia konkurencja między poszczególnymi regionami w Polsce i Unii Europejskiej. Postępujące procesy globalizacji, wynikające przede wszystkim z oddziaływania rynku światowego, szybkiego rozprzestrzeniania się nowych technologii, przenikania się trendów dotyczących wartości i stylu życia, a przede wszystkim z kształtowania się społeczeństwa informacyjnego, wymuszają konieczność dostosowania się do nowej sytuacji, zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej. Wynikiem tych procesów jest narastająca dynamika zmian. Niwelowanie dysproporcji cywilizacyjnych poprzez podniesienie jakości życia, której wykładnikiem jest prawidłowy rozwój społeczno – gospodarczy oraz umiejętne wykorzystanie istniejącego potencjału regionu, jest najważniejszym wyzwaniem nadchodzących lat.

Obecnie województwo łódzkie zajmuje wysoką 24 pozycję wśród 223 regionów UE w zakresie potencjału wzrostu gospodarczego. Do grupy regionów o największym potencjale wzrostu gospodarczego zaliczono w UE 40 regionów, w tym 13 z Polski (województwo łódzkie znalazło się na 3 miejscu w Polsce za województwem mazowieckim i wielkopolskim).

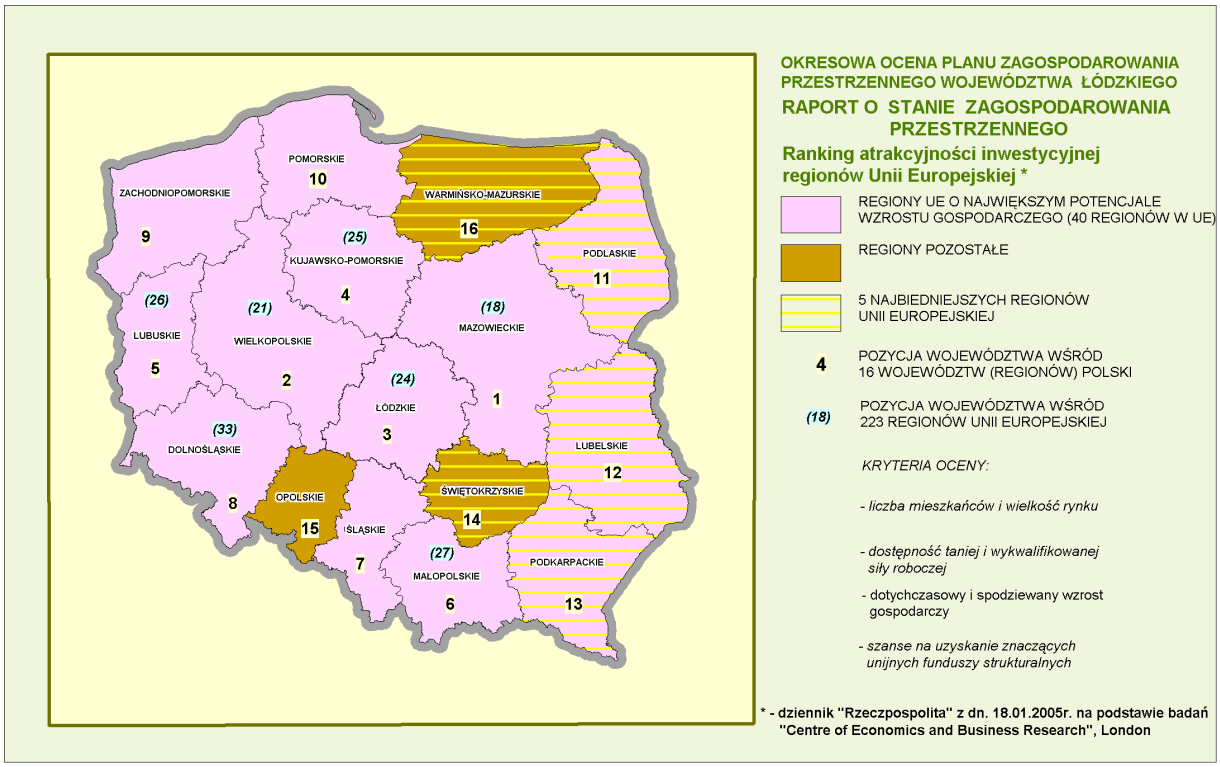

Województwo łódzkie znajduje się w grupie 3 województw o największej dynamice wzrostu PKB (powyżej średniej krajowej) oraz wśród 7 regionów, w których zwiększyła się ilość podmiotów prowadzących działalność gospodarczą (przy ogólnym spadku w Polsce). Dzięki temu dystans między województwem łódzkim a pozostałymi przodującymi województwami w kraju zmniejsza się (poza województwem mazowieckim).

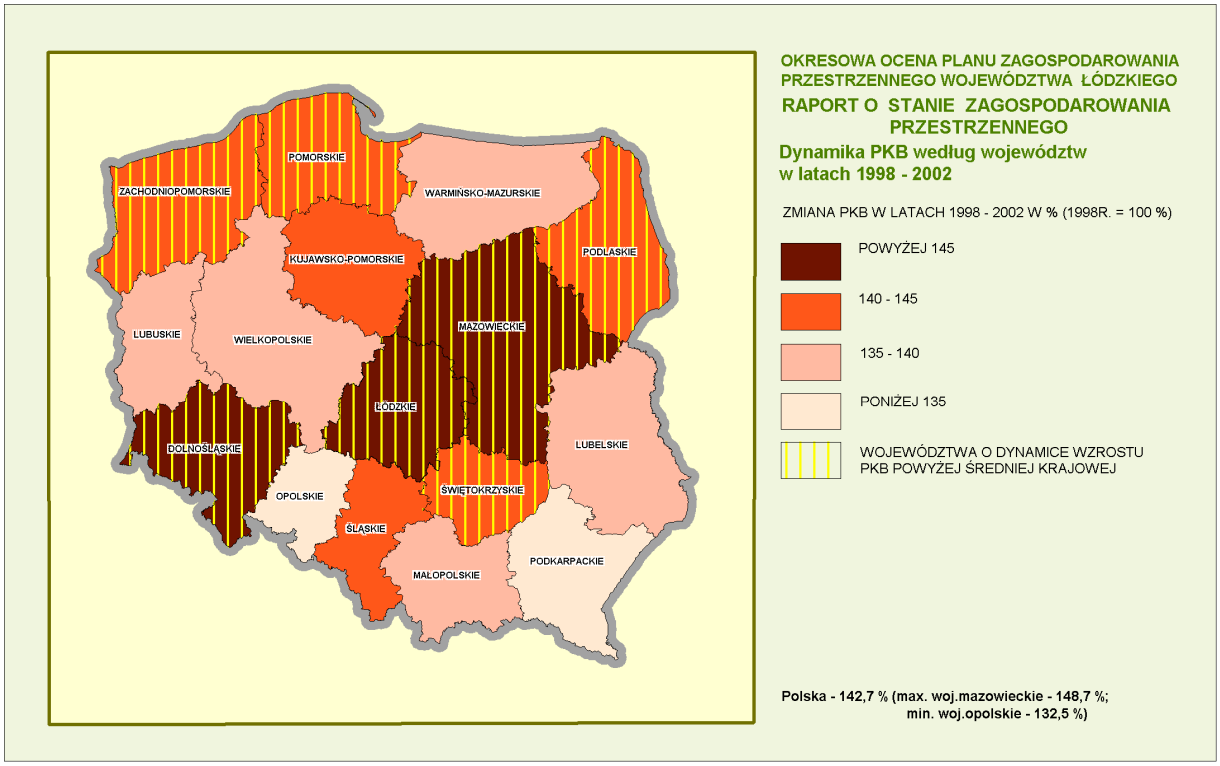

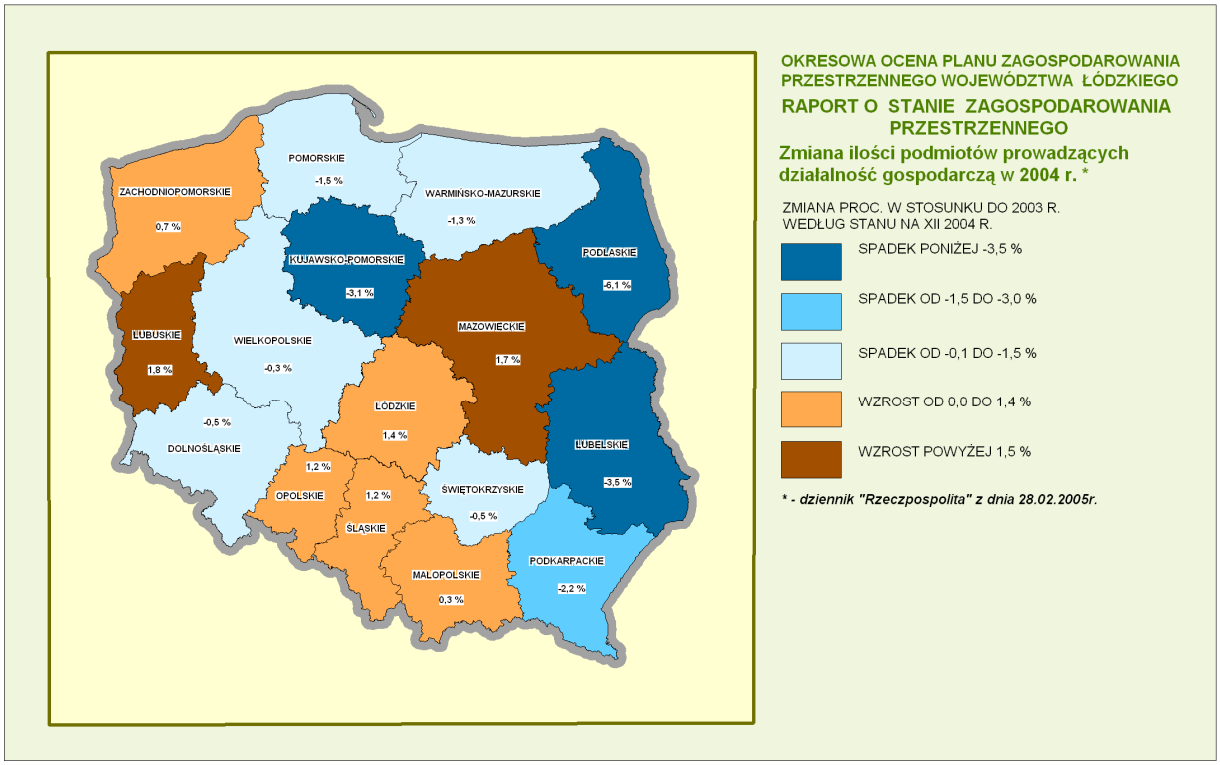

Mimo tych pozytywnych zmian województwo łódzkie nadal znajduje się w grupie województw, których poziom rozwoju według PKB w stosunku do UE nie przekracza 45%.

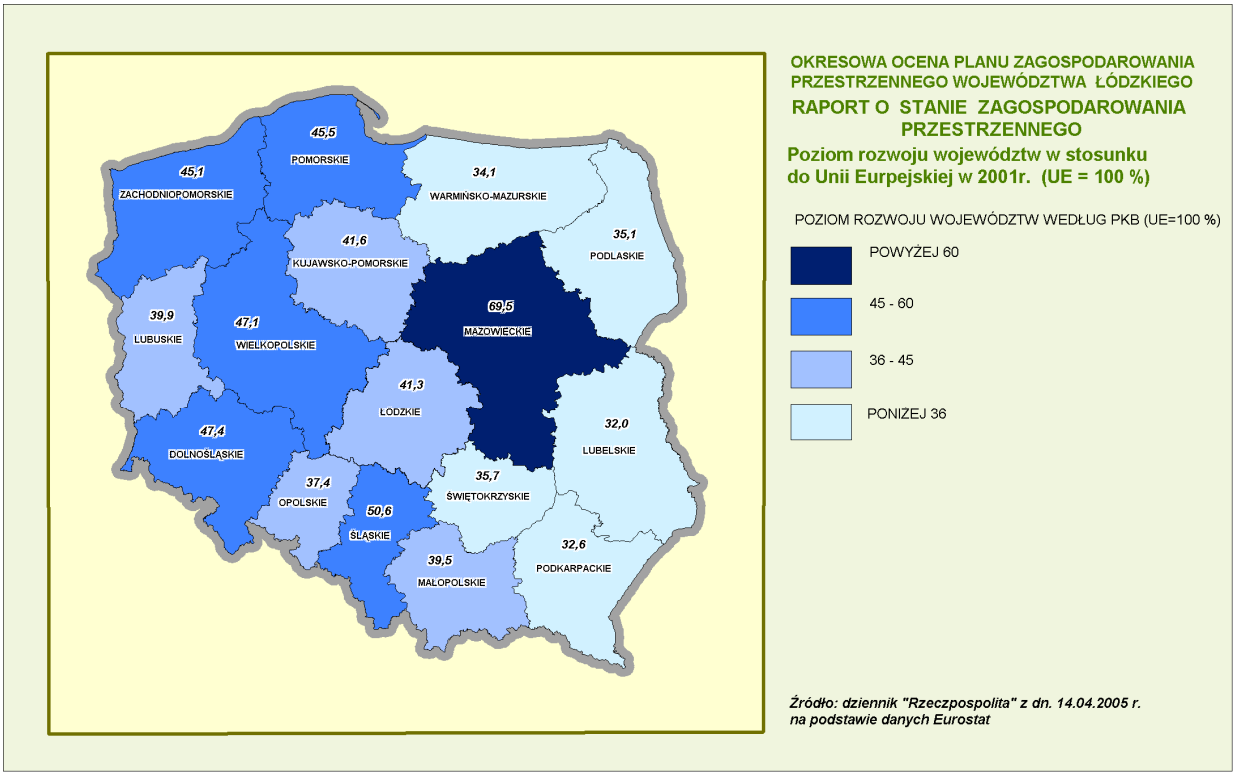

Integracja z Unią Europejską stworzyła możliwości współpracy i ścisłych powiązań regionalnych. Polska uczestniczy w programach pomocy bezzwrotnej organizowanej przez UE, tzw. Inicjatywach Wspólnotowych. Najistotniejszym programem w aspekcie przestrzennym jest INTERREG III, odnoszący się do poszczególnych sektorów gospodarki i uwzględniający relacje pomiędzy wszystkimi czynnikami wpływającymi na rozwój. Województwo łódzkie w ramach inicjatywy INTEREG III uczestniczy w programach :

- INTERREG III B Region Morza Bałtyckiego,
- INTERREG III B Obszar Europy Środkowej, Adriatyckiej, Naddunajskiej i Południowo – Wschodniej,
- INTERREG III C Strefa Wschód.

Województwo współpracuje również z Regionami Partnerskimi:

- siedmioma – Europy Zachodniej,
- sześcioma – Europy Wschodniej
- jednym – Azji.

Również Łódź nawiązała współpracę z miastami europejskimi i podtrzymuje międzynarodowe kontakty na wielu płaszczyznach, zarówno gospodarczych, jak i kulturowych. Od 1991 roku Łódź należy do Eurocities – organizacji skupiającej duże miasta europejskie. Jednocześnie Łódzki Obszar Metropolitalny został uwzględniony (jako jeden z 8 w Polsce) w ESPON, która wyznacza kierunki rozwoju przestrzennego Unii Europejskiej.

Istotnym czynnikiem wpływającym na znaczenie regionu w kraju i Europie są powiązania komunikacyjne. Województwo łódzkie położone w centrum Polski, w geometrycznych osiach kraju, w strukturze przestrzennej staje się obszarem węzłowym i tranzytowym dla znacznej części obszaru Europy Wschodniej.

Strategiczne powiązania województwa tworzą trzy transeuropejskie korytarze transportowe wyznaczające kierunki :

- północny i południowy, oparty o autostradę A-1 i łączący województwo z Pomorzem Gdańskim i Skandynawią oraz ze Śląskiem i Europą Południową,
- zachodni i północno – wschodni, oparty o autostradę A-2 i łączący województwo z Wielkopolską, Berlinem i Europą Zachodnią, a w kierunku wschodnim otwierający kierunek w głąb Rosji i do Krajów Nadbałtyckich,
- południowo – zachodni, łączący Łódź z Wrocławiem i otwierający kierunek do Frankfurtu n/ Menem i Paryża,
- południowo – wschodni, wyznaczający szlaki ku Ukrainie i Bałkanom.

Ważne w strukturze kraju są również powiązania ekologiczne województwa łódzkiego, przede wszystkim poprzez system obszarów chronionych i europejską sieć obszarów NATURA 2000. Korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym tworzą w województwie łódzkim doliny rzek: Pilicy, Rawki, Bzury, Neru, Warty, Prosny oraz Sługwi – Przysowy i wraz z parkami krajobrazowymi stanowią obszary węzłowe o randze krajowej i europejskiej. Spójność systemu ekologicznego stwarza możliwość skuteczniejszej ochrony środowiska przyrodniczego.

Istotne dla dalszego rozwoju województwa są powiązania poszczególnym ośrodków sieci osadniczej z innymi ośrodkami w kraju. Szczególne znaczenie mają tutaj relacje Łodzi z Warszawą oraz nakładanie się stref wpływów tych aglomeracji, wyraźnie widoczne we wschodniej części województwa łódzkiego. W obowiązującej Koncepcji Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju zakłada się tworzenie bipolarnego, warszawsko – łódzkiego obszaru metropolitalnego. Do dnia dzisiejszego nie zaobserwowano jednak żadnych działań, które wskazywałyby na rozpoczęcie tego procesu. Nadal, poza strefą Łowicz – Skierniewice – Rawa Mazowiecka gdzie ścierają się wpływy funkcjonalne obu aglomeracji, nie występują procesy wzmożonej urbanizacji, czy przemian społeczno gospodarczych. Dla stworzenia takiego obszaru, spektakularną byłaby decyzja o lokalizacji międzynarodowego lotniska między Łodzią a Warszawą, która wymusiłaby usprawnienie i modernizację systemu transportowego, dla przyszłych powiązań.

Obecnie aktualizowana „Koncepcja...” nie zakłada tworzenia związków bipolarnych.

2. Zróżnicowanie potencjału społecznego i gospodarczego

• Ocena zjawisk demograficznych

Województwo łódzkie cechuje zła sytuacja demograficzna. Według wyników NSP z 2002 roku:

- Ludność województwa liczyła 2 612 890 osób i od 1999 r. spadła o 40 109 osób. Największa gęstość zaludnienia występuje w powiatach grodzkich, a następnie w powiecie pabianickim, zduńskowolskim i zgierskim. Tam również występuje największy udział ludności miejskiej.
- Struktura wieku ludności województwa jest najbardziej niekorzystna ze wszystkich województw w kraju, charakteryzuje się bowiem najniższym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym i najwyższym ludności w wieku poprodukcyjnym. Najlepsza sytuacja pod tym względem jest w powiatach bełchatowskim i opoczyńskim, natomiast zdecydowanie najgorsza jest w Łodzi oraz w powiatach pabianickim, łęczyckim, poddębickim i skierniewickim ziemskim.
- Wskaźniki dotyczące struktury ludności według płci również stawiają województwo łódzkie na ostatnim miejscu w kraju. Najbardziej sfeminizowanym powiatem w województwie jest łódzki grodzki (119 kobiet / 100 mężczyzn).
- Ludność województwa jest mniej wykształcona niż średnio w kraju. Wskaźnik udziału ludności z wykształceniem wyższym stawia województwo łódzkie na 8 miejscu w kraju. W układzie powiatowym udział ludności z wykształceniem wyższym ponad 10 % występuje jedynie w powiatach grodzkich –w Skierniewicach 15%, w Łodzi 14,2 %, w Piotrkowie Tryb. 12,4 %.
- Przyrost naturalny w 2001 r. w województwie jest najniższy w kraju i wynosił – 8 441 osób. Powiatów o dodatnim przyroście naturalnym było w województwie łódzkim tylko 5 : skierniewicki grodzki, rawski, opoczyński, bełchatowski i zduńskowolski.
- Pod względem migracji województwo zajmuje 5 lokatę w kraju, z ujemnym saldem migracji - 0,6 osób/1000 mieszk. Powiatów o dodatnim saldzie migracji było w województwie 7 : wieruszowski, piotrkowski ziemski, bełchatowski, pabianicki, skierniewicki grodzki, zgierski i łódzki wschodni. Najwyższe ujemne saldo migracji zanotowano w powiecie piotrkowskim grodzkim.

<u>W ośrodkach miejskich województwa sytuacja demograficzna przedstawia się następująco :</u>

- sytuacja bardzo zła charakteryzuje Łódź, Pabianice i Łęczycę oraz Żychlin, Uniejów i Błaszki,
- sytuacja zła występuje w 14 ośrodkach, m. in. w Piotrkowie Trybunalskim, Radomsku, Tomaszowie Mazowieckim, Kutnie, Łasku i Krośniewicach,
- sytuacja średnia - w 14 ośrodkach m. in. w Sieradzu, Wieluniu, Zgierzu, Łowiczu,
- sytuacja dobra w Skierniewicach, Rawie Mazowieckiej, Kamieńsku i Wieruszowie,
- sytuacja bardzo dobra w Bełchatowie i Opocznie.

Sytuacja demograficzna

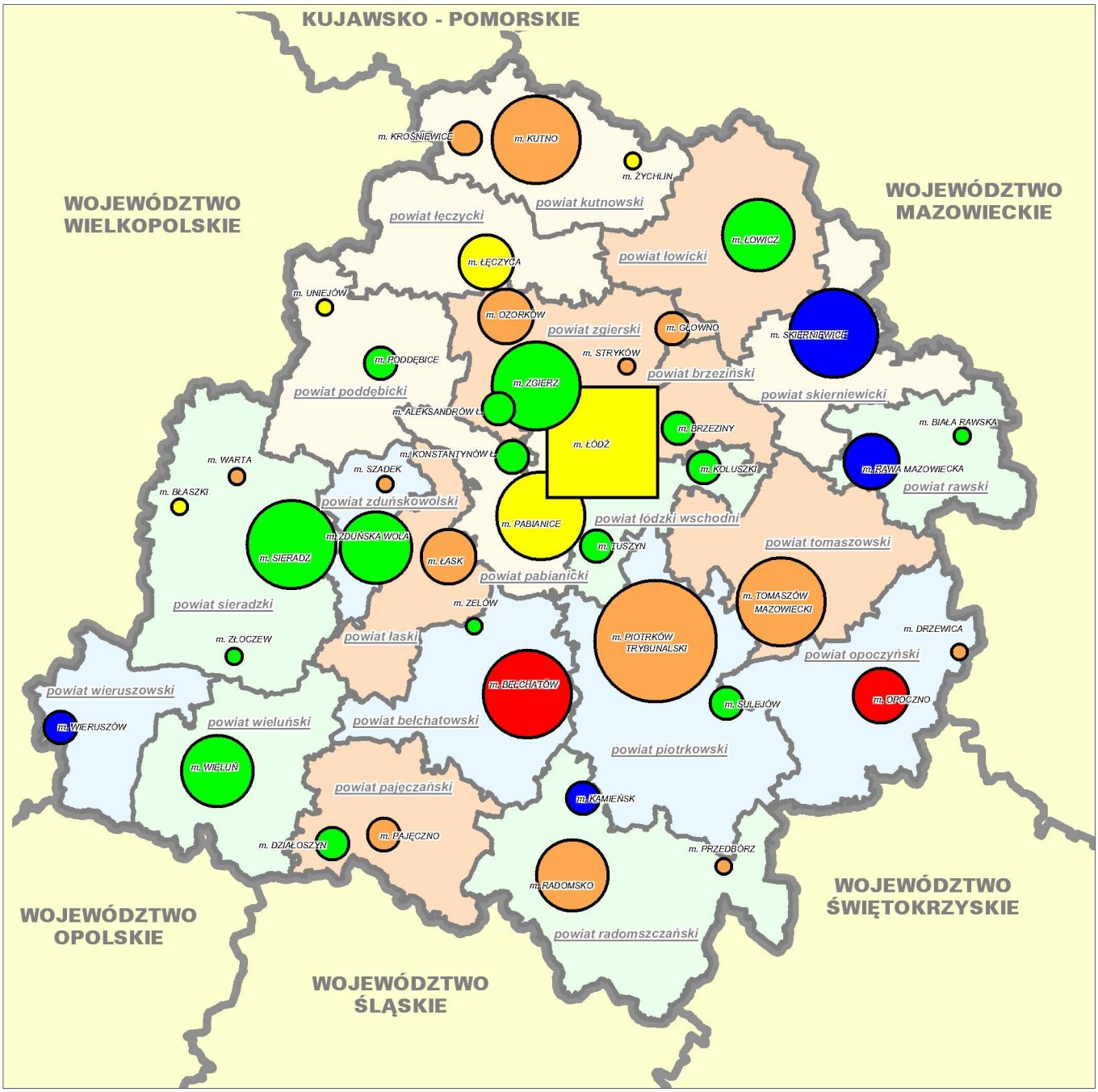

WALORYZACJA OŚRODKÓW MIEJSKICH

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

- BARDZO DOBRA - 46 i więcej pkt.
- DOBRA - 40 - 45 pkt.
- ŚREDNIA - 31 - 39 pkt.
- ZLA - 24 - 30 pkt.
- BARDZO ZLA - 23 i mniej pkt.

FUNKCJA OŚRODKA :

- PONADREGIONALNY - KSZTALTUJĄCY SIĘ KRAJOWY
- KSZTALTUJĄCY SIĘ REGIONALNY
- SUBREGIONALNE (251 - 300 pkt.)
- POTENCJALNE OŚRODKI SUBREGIONALNE (211 - 250 pkt.)
- PONADLOKALNE (171 - 210 pkt.)
- WYRÓŻNIAJĄCE SIĘ OŚRODKI LOKALNE (131 - 170 pkt.)
- OŚRODKI LOKALNE (91 - 130 pkt.)

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA W POWIATACH

- OBSZARY O NAJKORZYSTNIEJSZEJ SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ
- OBSZARY O STOSUNKOWO DOBREJ SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ
- OBSZARY O NIEZBYT KORZYSTNEJ SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ
- OBSZARY O NAJGORSZEJ SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ

Oceniając zaistniałe zjawiska demograficzne na przestrzeni lat 1999 – 2002 należy stwierdzić, że:

- ✓ w zakresie struktur demograficznych sytuacja pogorszyła się ;
  - pod względem udziału dzieci i młodzieży we wszystkich powiatach, a najbardziej w powiatach grodzkich,
  - pod względem udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w 20 powiatach, a najbardziej w piotrkowskim grodzkim,
  - pod względem stopnia feminizacji w 14 powiatach,
- ✓ w zakresie ruchu ludności sytuacja województwa i poszczególnych powiatów różni się – nieznacznie zwiększył się przyrost naturalny (w 9 powiatach dodatni), zaś w migracjach wyraźnie zaznaczył się odpływ ludności (ujemne saldo migracji w 12 powiatach).

Analizując ocenę sytuacji demograficznej przeprowadzoną w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego" należy stwierdzić, że jedynie 11 powiatów zostało ocenionych podobnie i zaliczonych do tych samych grup waloryzacyjnych. W 4 powiatach nastąpiła pewna poprawa sytuacji demograficznej, natomiast w pozostałych sytuacja uległa pogorszeniu.

Niekorzystne są także przewidywania zawarte w prognozie GUS na lata 2003 – 2030. Prognozowana liczba ludności w województwie łódzkim w 2030 roku jest o 121,8 tys. osób niższa niż w prognozie poprzedniej. Pod względem wielkości % prognozowanego ubytku ludności województwo łódzkie znajduje się na 3 miejscu w kraju. W układzie powiatowym największy ubytek ludności przewidywany jest w powiatach grodzkich. Przewidywane są również dalsze niekorzystne zmiany w strukturach demograficznych – szczególnie w miastach – w postaci niższego udziału ludności w wieku produkcyjnym i znacznie wyższego udziału ludności w wieku poprodukcyjnym.

- **Ocena zjawisk społecznych**

Mieszkalnictwo

Analizę sytuacji mieszkaniowej w województwie łódzkim oparto o wyniki NSP z 2002 roku.

- ➢ Zasoby mieszkaniowe stanowiły 7,5% zasobów kraju – 6 miejsce. Na 100 ha powierzchni województwa przypadało 51,7 mieszkania – 3 miejsce w kraju. Najwięcej mieszkań znajduje się w Łodzi (35,2%), a następnie w powiatach: zgierskim (6,4%), pabianickim (5,0%), tomaszowskim (4,5%), radomszczańskim (4,3%) sieradzkim (4,0%) i kutnowskim (3,9%). Najmniej zasobów posiada powiat brzeziński (1,1%), skierniewicki ziemski (1,2%), i wieruszowski (1,3%).
- ➢ Jakość zasobów mieszkaniowych w województwie przedstawiała się następująco:
  - średnia ilość izb w mieszkaniu - 3,47 przy średniej dla kraju 3,69 – 16 miejsce. Najmniejsza liczba izb na mieszkanie przypadała w Łodzi – 3,06 izby,
  - średnia powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosiła 64,2 m^2, w kraju – 68,6 m^2 - 15 miejsce. Najmniejsza mieszkania są w Łodzi – 52,1 m^2 .Największe, powyżej 82 m^2 w powiatach wieruszowskim, skierniewickim ziemskim, łowickim i wieluńskim,
  - udział mieszkań wyposażonych w podstawowe media jest w województwie łódzkim niższy od średniej krajowej. W warunkach substandardowych w województwie znajduje się 20,8% zasobów zamieszkanych, z tego w miastach 13,5% zaś na wsi 39,1%.

- Analiza wieku powstania zasobów mieszkaniowych wykazała, że najwięcej mieszkań powstało w latach 1945 – 1970 – 34,6%. Zasoby najstarsze stanowią około 20% ogółu, z czego sprzed roku 1918 – 4,4%. Zasoby wybudowane w latach 1971 – 1988 stanowią 33,1% budynków, natomiast powstałe w przeciągu ostatnich 12 lat 12% budynków.

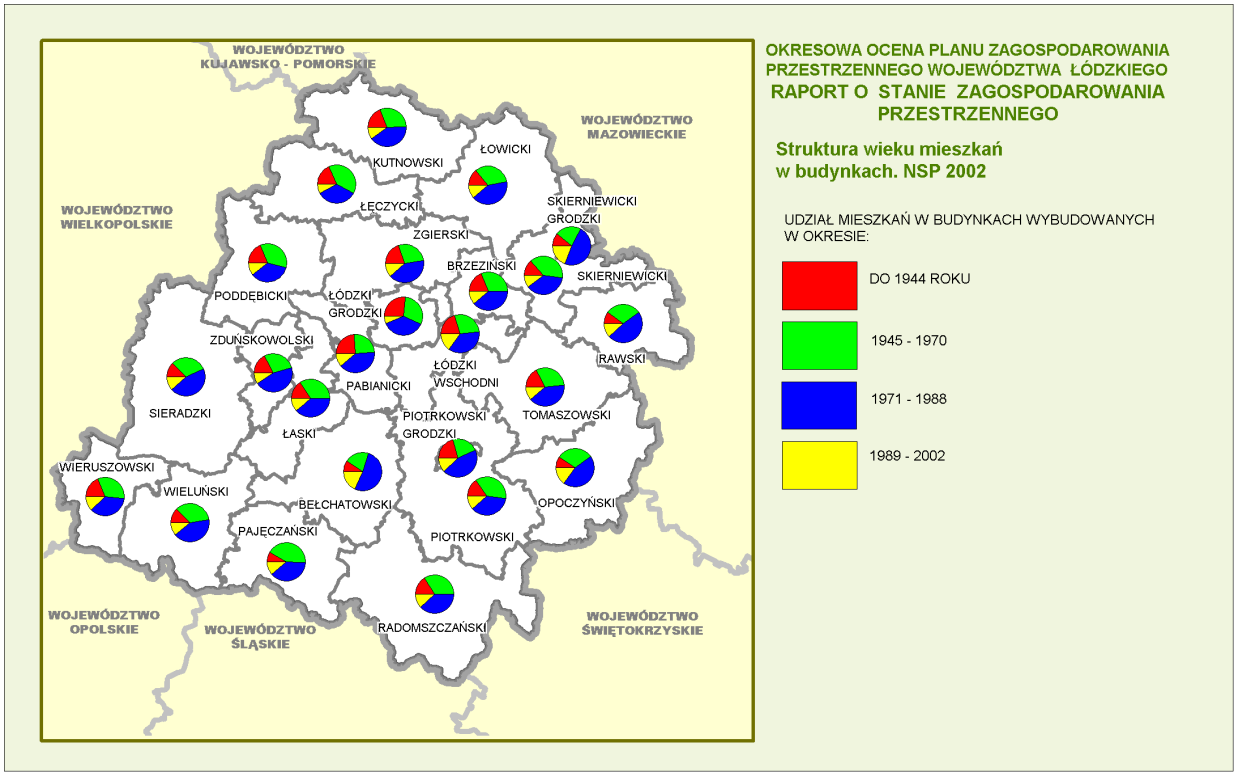

- Analizując warunki mieszkaniowe w województwie, należy stwierdzić, że:
  - w województwie na 1 mieszkanie zamieszkane stale przypadało średnio 2,98 osób, przy średniej krajowej 3,25. Jest to najniższe zagęszczenie mieszkań wśród województw i z jednej strony świadczy o stosunkowo dobrych średnich warunkach mieszkaniowych, z drugiej jednak sygnalizuje złą sytuację demograficzną województwa. Wewnątrz województwa wskaźnik ten jest zróżnicowany – w miastach wynosi 2,74 osób, na wsi 3,66 osób na 1 mieszkanie.

Reasumując, zasoby w województwie łódzkim o jakości jednej z gorszych w kraju są ilościowo, bardziej dostosowane do liczby zamieszkującej je ludności niż średnio w kraju. Nie oznacza to, iż pod względem ilościowym województwo jest wolne od potrzeb. Powiaty o sytuacji mieszkaniowej stosunkowo najgorszej to łęczycki, opoczyński, piotrkowski ziemski, poddębicki i skierniewicki ziemski, a najlepszej Skierniewicki. Dobrze pod względem ilościowym jest w Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim oraz powiatach bełchatowskim, pabianickim, wieluńskim i wieruszowskim. Ogólnie we wszystkich powiatach w województwie w stosunku do roku 1999 warunki mieszkaniowe uległy poprawie. W kontekście procesów demograficznych konieczna będzie weryfikacja założeń dotyczących skali perspektywicznych przewidywań przyszłych potrzeb mieszkaniowych.

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych. NSP 2002

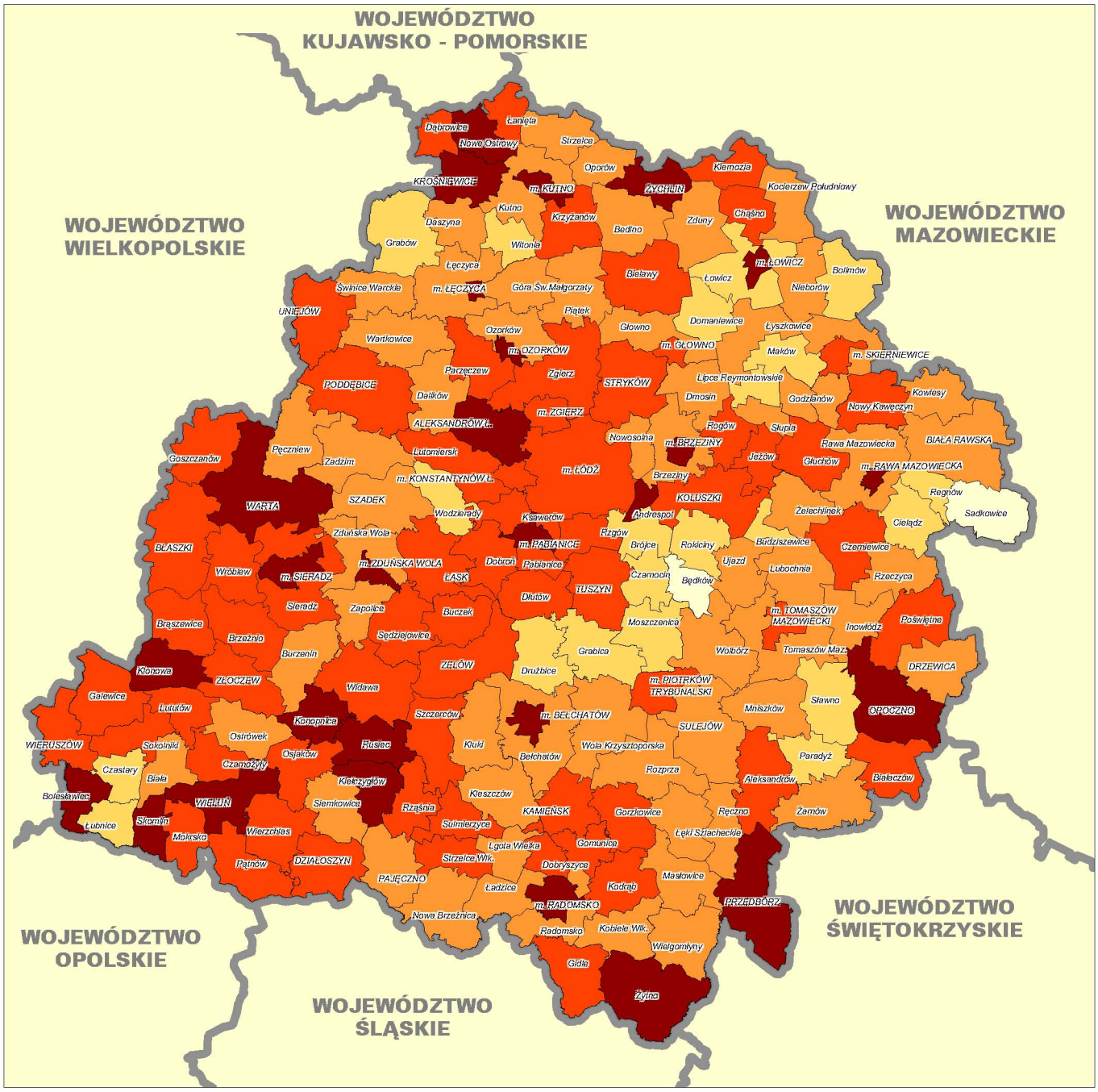

LICZBA MIESZKAŃ NA 100 GOSPODARSTW DOMOWYCH

- 72 - 77,0
- 77,1 - 82,0
- 82,1 - 87,0
- 87,1 - 92,0
- POWYŻEJ 92,1

Infrastruktura społeczna

Województwo łódzkie ma w zakresie infrastruktury społecznej wiele do odrobienia. Statystyczny mieszkaniec województwa jest gorzej wykształcony, żyje krócej, częściej zapada na choroby cywilizacyjne, aniżeli statystyczny mieszkaniec Polski. Wyposażenie w instytucje świadczące usługi niematerialne jest w województwie łódzkim zróżnicowane z dominacją Łodzi. Sieć placówek infrastruktury społecznej ulega zmianie wraz ze zmianami demograficznymi (dotyczy to głównie szkół i przedszkoli) oraz ze względu na możliwości finansowe gmin (ubywa bibliotek i domów kultury). Szczególnie widoczne jest to na terenach wiejskich. Również rozwój bazy materialnej kultury i sztuki oraz sportu jest uzależniony od sytuacji finansowej państwa oraz jednostek samorządowych. Trudna jest sytuacja publicznych placówek służby zdrowia, a szczególnie szpitali. Wskaźniki:

- młodzieży studiującej, mierzonej liczbą studentów na 10 tys. ludności, jest w nieco mniej niż przeciętnie w Polsce – województwo 464,4 Polska 466,1;
- łódzkie ma największą w Polsce, po województwie śląskim, liczbę łóżek w szpitalach w stosunku do liczby mieszkańców – na 1 łóżko przypada 180 mieszkańców, średnia krajowa 203 osoby. W układzie powiatowym najlepszą sytuację mają mieszkańcy powiatu sieradzkiego (93 łóżka / 10 tys. mieszk.), natomiast najmniej mieszkańcy powiatu piotrkowskiego (2,2 łóżka / 10 tys. mieszkańców). Żadnego oddziału szpitalnego nie było w powiecie skierniewickim;
- gorzej przedstawia się sytuacja w opiece ambulatoryjnej. Na 1 ambulatoryjny zakład opieki zdrowotnej przypadały 3064 osoby, śr. krajowa 2577 osób;
- w Polsce na 10 tys. osób 666,8 korzystało z różnych form pomocy społecznej. W województwie wskaźnik ten był niższy niż przeciętnie w kraju tj. 605,4 osób (najwięcej w powiecie poddębickim – 263 osoby na 1000 ludności, najmniej w powiecie pabianickim – 94 osoby na 1000 ludności).

Zdecydowana większość instytucji infrastruktury społecznej o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym, znajduje się w Łodzi. Jest to związane głównie z dynamicznym rozwojem szkolnictwa wyższego, działalności instytucji kultury i sztuki, funkcjonowania w mieście specjalistycznych placówek służby zdrowia, istnienia regionalnego centrum radiowo-telewizyjnego. Wykorzystanie wysokiego potencjału intelektualnego i naukowego Łodzi może stworzyć szansę szybszego rozwoju społeczno-gospodarczego samego miasta jaki i regionu.

Należy stwierdzić, że działania inwestycyjne podejmowane w ostatnich latach w zakresie wzmacniania szeroko rozumianej bazy infrastruktury społecznej są niewielkie w skali województwa i wymagają dalszych nakładów. Największe zmiany zaszły w zakresie rozwoju bazy materialnej szkolnictwa wyższego. Wzmocnienia wymaga zwłaszcza infrastruktura społeczna o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym. Sytuacja w poszczególnych powiatach pod tym względem nie ulega zmianie lub się pogorszyła. Do miast powiatowych najgorzej wyposażonych w dalszym ciągu zaliczyć można Pajęczno, Poddębice, Łęczycę, Wieruszów, Opoczno i Rawę Mazowiecką.

- **Ocena zjawisk gospodarczych**

Gospodarka

Analiza najważniejszych danych dotyczących poziomu rozwoju gospodarczego województwa łódzkiego na tle innych województw Polski, w oparciu o dane NSP pozwala stwierdzić, że województwo łódzkie cechuje nieco niższy poziom rozwoju gospodarczego, niż w Polsce. I tak:

- Produkt Krajowy Brutto wynosił w przeliczeniu na1 mieszkańca 17535 zł i był niższy od średniej krajowej o ponad 2000 zł. Jednocześnie dynamika PKB w województwie należy do najwyższych w kraju,

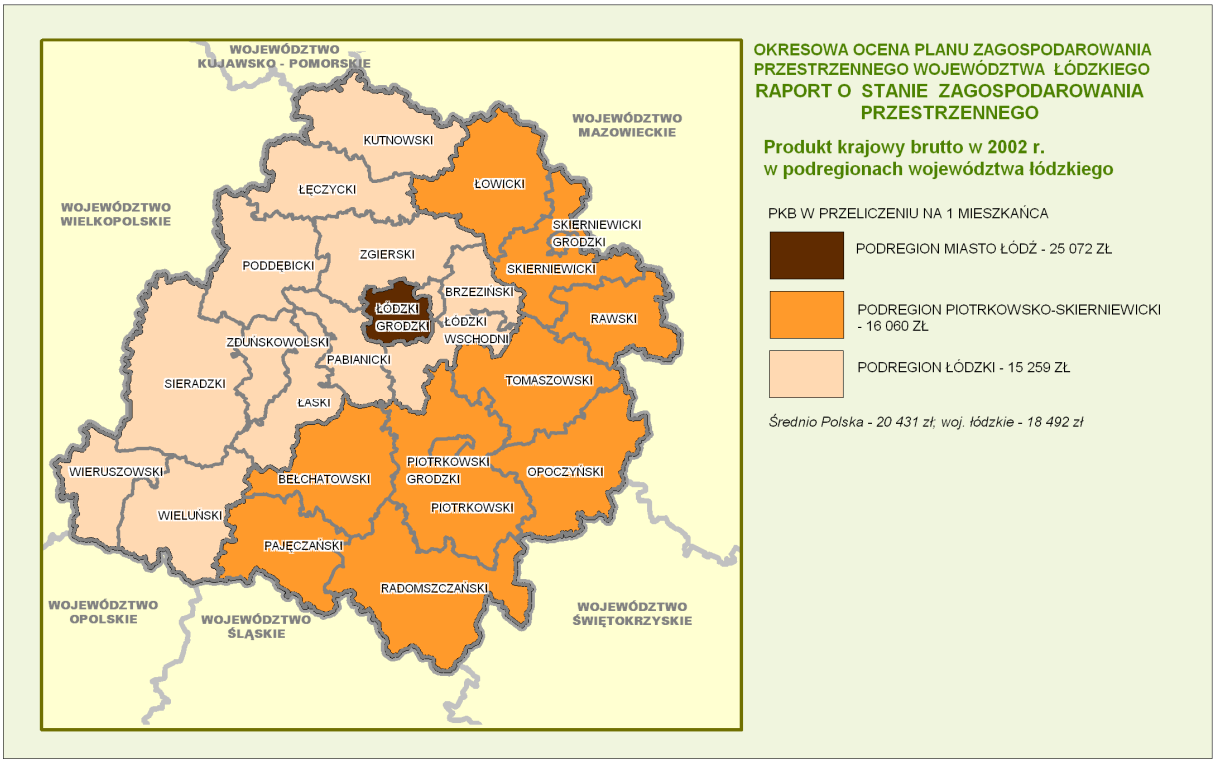

- wartość dodana brutto na 1 pracującego wynosiła 39020 zł wobec średniej krajowej 44081 zł,
- województwo odstaje od średniej krajowej pod względem rozwoju sektora usług rynkowych, zarówno jeśli chodzi o liczbę pracujących w tym sektorze, jak i udział w tworzeniu wartości dodanej brutto (46,1% średnia wojewódzka wobec 48,6% średniej krajowej),
- nieco wyższy jest udział usług nierynkowych (17,0% wobec średniej krajowej 16,2%),
- nakłady inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca były niższe, aniżeli przeciętnie w kraju (2858 zł) i osiągnęły wartość 2277 zł, podobnie jak nakłady na działalność badawczo-rozwojową,
- produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca jak i wartość brutto środków trwałych na 1 mieszkańca były niższe niż średnio w Polsce,
- pod względem ilości podmiotów gospodarczych będących własnością osób fizycznych na 10 tys. ludności województwo wypada lepiej niż średnia w kraju, natomiast ilość podmiotów gospodarczych osób prawnych wygląda już gorzej niż w kraju,
- w województwie miało swoje siedziby jedynie 19 największych przedsiębiorstw Polski według przychodów ze sprzedaży (207 w mazowieckim, 50 w śląskim, 42 w wielkopolskim),

- przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie osiągające poziom 1839,56 zł było niższe od przeciętnego wynagrodzenia w kraju wynoszącego 2097,94 zł, a przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wyniosła 932,27 zł, wobec – 1039, 27 zł w kraju.

Jakkolwiek województwo łódzkie w ostatnich latach umocniło swoją pozycję w grupie dobrze rozwiniętych gospodarczo województw Polski, to tym wyraźniej widoczny jest niedorozwój społeczno-gospodarczy obszarów wiejskich. Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego wsi oraz warunki bytowe ludności sytuuje łódzkie w grupie województw o najgorszej sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarach wiejskich. Szczególny dystans widoczny jest w wyposażeniu wsi w infrastrukturę techniczną i drogową. Najgorzej wieś wypada pod względem odsetka ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków – jedynie 5,8% podczas gdy średnia krajowa wyniosła 12,4%.

Zróżnicowanie poziomu rozwoju gospodarczego dotyczy także powiatów oraz gmin województwa. Wydaje się, że duże dysproporcje w nakładach inwestycyjnych pomiędzy poszczególnymi gminami i powiatami ten dystans jeszcze bardziej powiększają. Największą aktywnością gospodarczą obliczoną na podstawie ilości podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1000 ludności wyróżniają się powiaty grodzkie oraz powiaty Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego. Najwięcej podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności funkcjonowało w 2002 r. w Łodzi 113,8, a najmniej w powiecie skierniewickim 50,7, przy średniej wojewódzkiej wynoszącej 89 podmiotów na 1000 mieszkańców.

Analiza różnych wskaźników gospodarczych umożliwiła przeprowadzenie oceny powiatów pod kątem poziomu ich rozwoju gospodarczego. Jako kryteria waloryzacji przyjęto: przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł, liczbę pracujących poza rolnictwem na 1000 ludności, produkcję sprzedaną przemysłu na 1 mieszkańca w zł, nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w zł, długość dróg powiatowych utwardzonych na 100 km^2 powierzchni oraz stopę bezrobocia w % wg NSP.
Do najlepiej rozwiniętych gospodarczo należą powiaty skierniewicki grodzki, bełchatowski, łódzki grodzki, natomiast najsłabiej rozwinięte gospodarczo są powiaty poddębicki, brzeziński, skierniewicki, łaski i piotrkowski.

Ocena poziomu rozwoju gospodarczego powiatów województwa łódzkiego pozwala na stwierdzenie, że postępuje polaryzacja województwa – niektóre jednostki rozwijają się bardzo szybko (np. m. Łódź, powiat bełchatowski), a w innych ma miejsce stagnacja gospodarcza (np. powiat poddębicki). Województwo łódzkie wysunęło się na trzecie miejsce w kraju pod względem zainteresowania zakupem ziemi przez cudzoziemców, oraz na 5 miejsce pod względem ilości lokalizacji bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Świadczy to o poprawie konkurencyjności gospodarki naszego województwa w stosunku do innych regionów Polski i o wzroście atrakcyjności jako miejsca inwestowania. Co prawda usługi, zwłaszcza rynkowe, oraz budownictwo są gorzej rozwinięte niż przeciętnie w Polsce, jednak postępujące zmiany strukturalne w kierunku wzmocnienia przemysłu materiałów budowlanych, przemysłu farmaceutycznego i sprzętu AGD, korzystnie wpływają na przyszły rozwój gospodarczy regionu. Z uwagi na wysoki potencjał naukowy Łódź ma szansę na rozwój nowych technologii oraz centrów usług finansowo-księgowych i teleinformatycznych. Pobudzeniu gospodarczemu służą również obszary wsparcia, do których należą Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna, parki przemysłowo-technologiczne i przemysłowe, samorządowe strefy przedsiębiorczości. Działania te w wielu przypadkach zakończyły się sukcesem.

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze Regon na 1000 ludności w 2003 r. według gmin

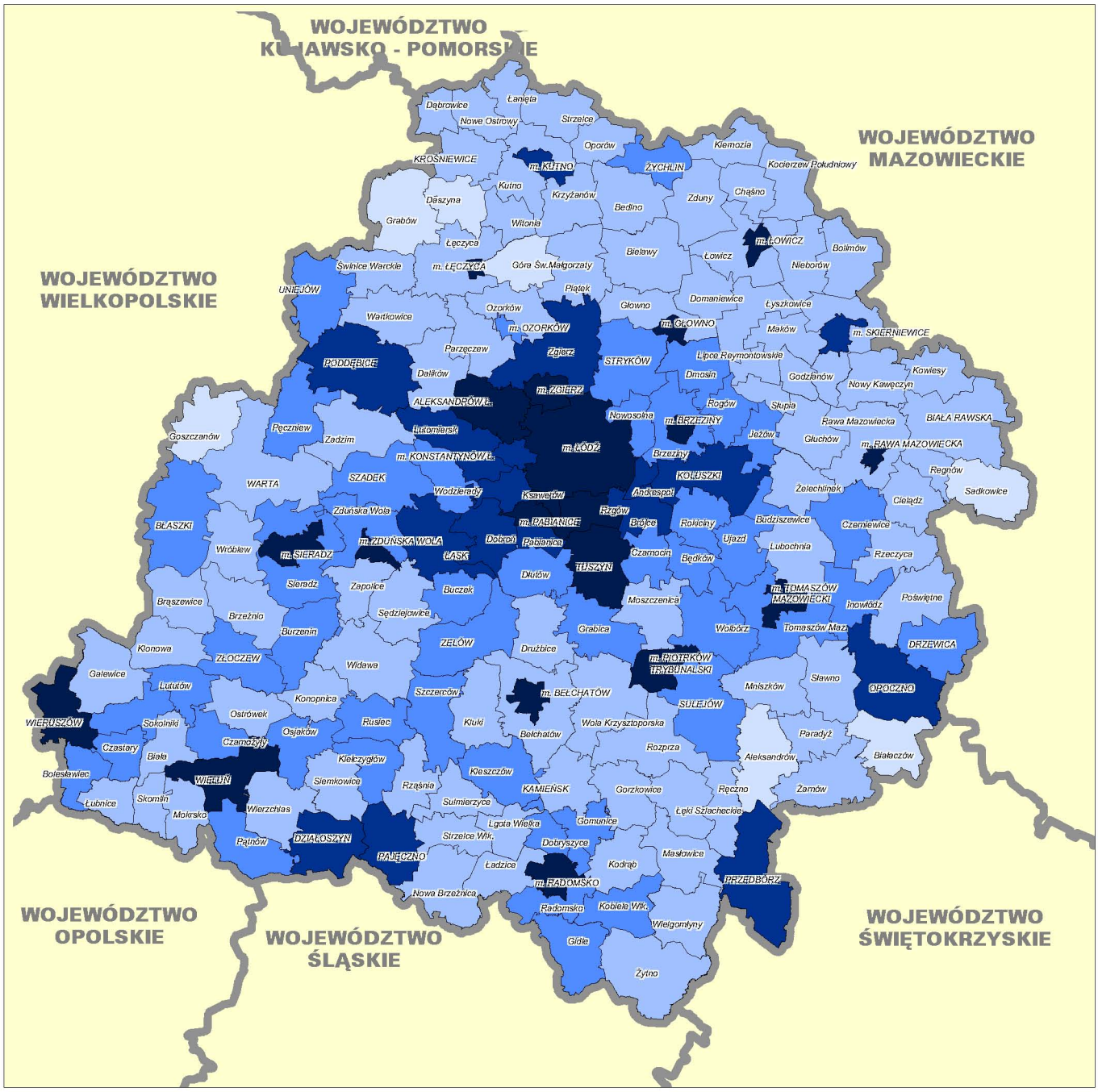

LICZBA PODMIOTÓW NA 1000 LUDNOŚCI

- 32 - 40
- 40 - 60
- 60 - 80
- 80 - 100
- 100 -148

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2003 r.

DOCHODY WLASNE GMINY NA 1 MIESZKAŃCA W ZL

- PONIŻEJ 300
- 300 - 400
- 400 - 500
- 500 - 600
- 600 - 700
- 700 - 800
- 800 - 900
- 900 - 1000
- POWYŻEJ 1000

Woj. łódzkie - 666 zł (min. gm.Aleksandrów - 242 zł; max. gm.Kleszczów - 33800 zł)

Rynek pracy

Oczekiwane pozytywne zmiany na rynku pracy jeszcze nie następują, pomimo zauważalnego wzrostu gospodarczego. Wzrost produkcji, PKB, eksportu nie przekłada się jeszcze na wzrost współczynnika aktywności zawodowej, wskaźnika zatrudnienia i na spadek stopy bezrobocia. Postępuje proces dezaktywacji zawodowej ludności, a sytuacja na rynku pracy województwa łódzkiego jest niezwykle trudna :

- systematycznie maleje współczynnik aktywności zawodowej ludności i wskaźnik zatrudnienia (w stosunku do 1988 r. o 11,5% spadła liczba aktywnych zawodowo),
- następuje wzrost biernego potencjału pracy przede wszystkim ze względu na starzenie się społeczeństwa,
- zwiększyła się liczby powiatów o szczególnie wysokim bezrobociu z 3 do 6 (powiaty: kutnowski, zgierski, tomaszowski, radomszczański, opoczyński i łódzki wschodni),
- województwo ma najwyższy w kraju odsetek ludności utrzymującej się z niezarobkowych źródeł utrzymania,
- istnieje niekorzystna struktura zatrudnienia w gospodarce – wysoki udział pracujących w rolnictwie (niższy od średniej krajowej udział pracujących poza rolnictwem), a zbyt mały w usługach i budownictwie (niższe od średniej krajowej zatrudnienie w usługach rynkowych i usługach nierynkowych),

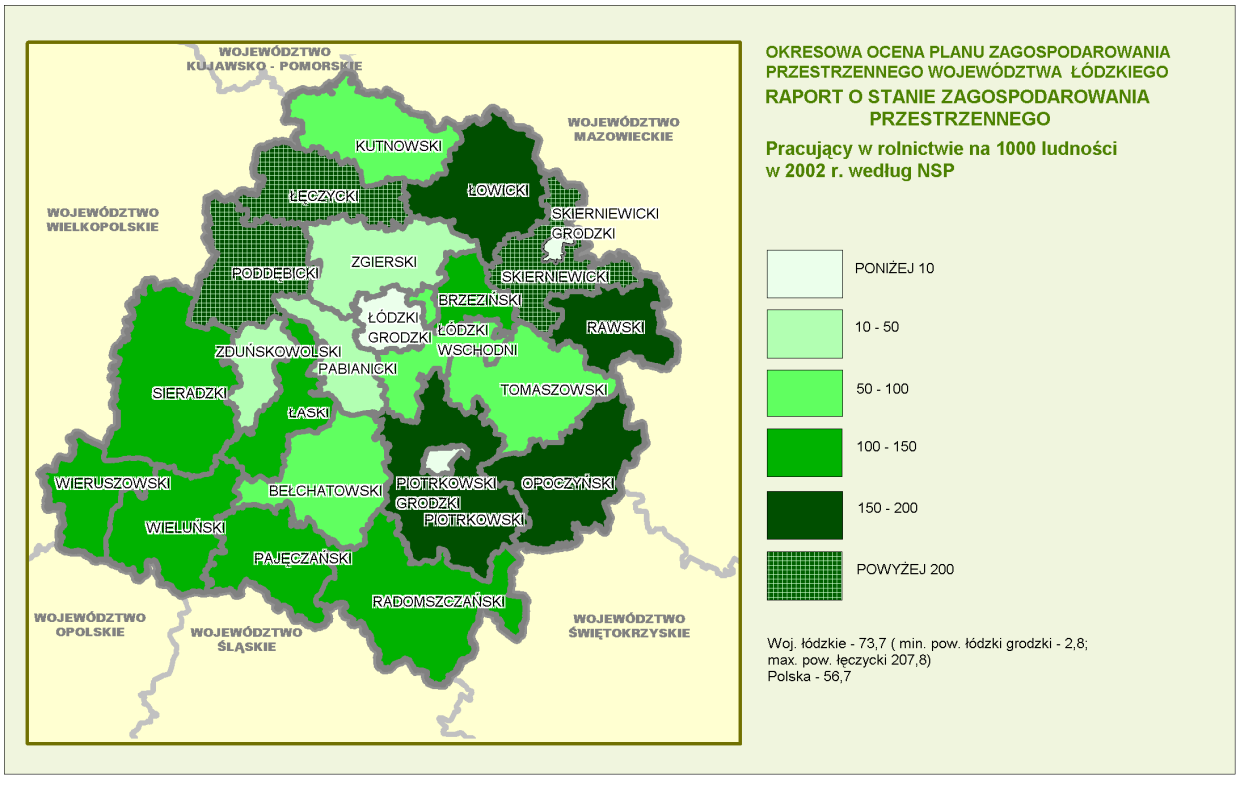

- niższe od średniej krajowej zatrudnienie w budownictwie,

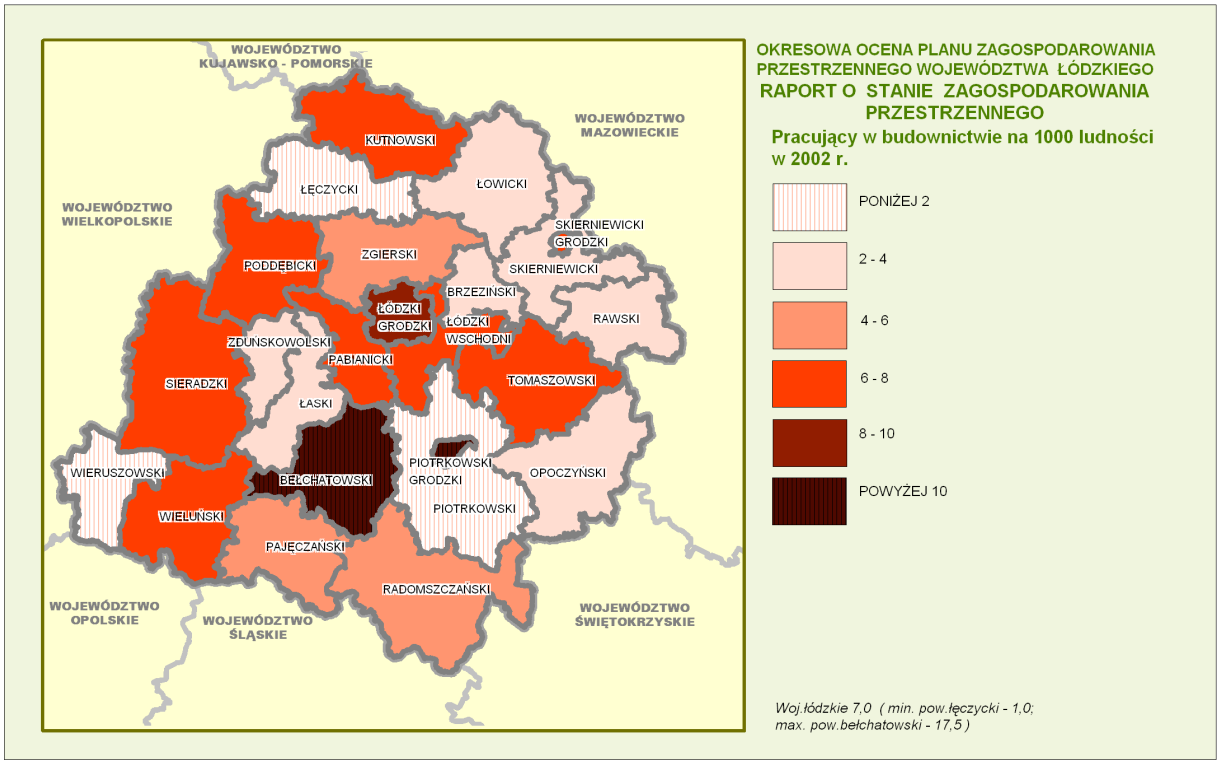

– stopa bezrobocia w województwie oscyluje wokół średniej krajowej i na dzień 31.12.2002 r. wyniosła 18,4%, kraj – 18%. Obecnie obserwuje się dalszy wzrost stopy bezrobocia w województwie – 31.03.2005r. wynosiła ona 19,7%, przy średniej krajowej 19,3%.

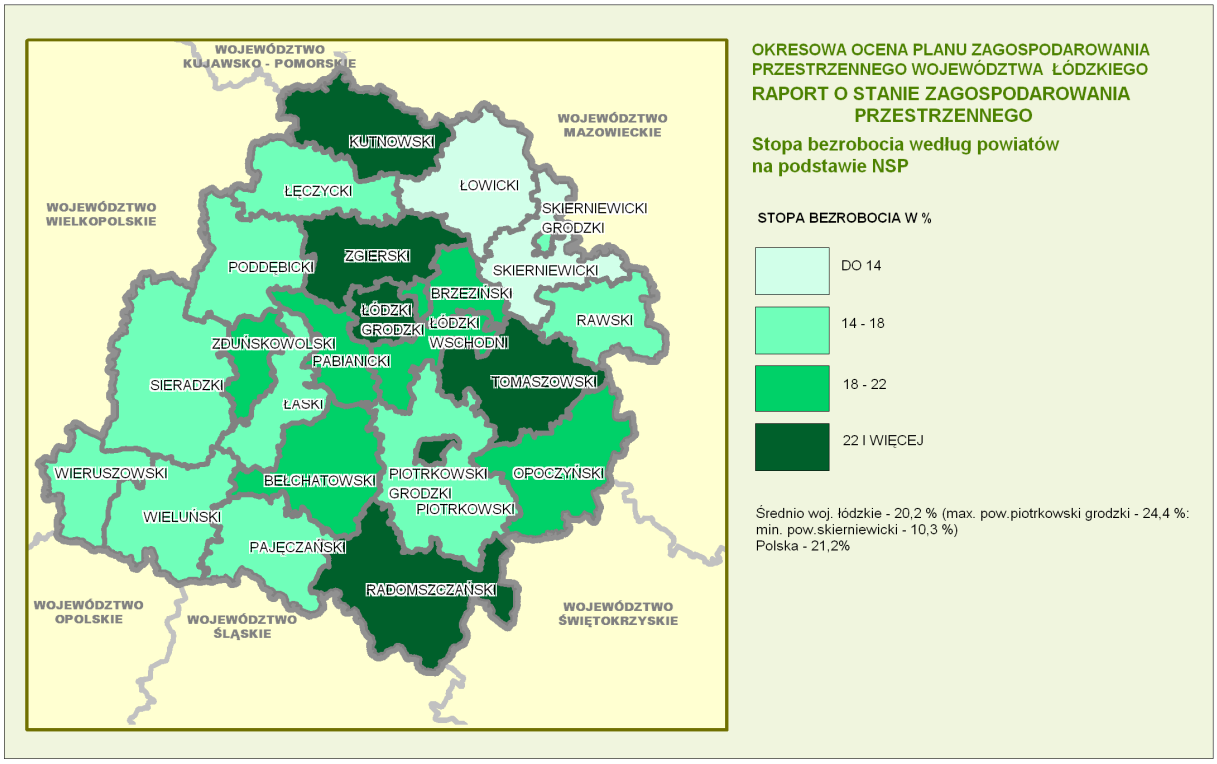

Rynek pracy województwa w układzie powiatowym jest bardzo zróżnicowany. Różnice między powiatami dotyczące wskaźnika zatrudnienia czy stopy bezrobocia sięgają nawet powyżej 10%.

- najwięcej pracujących poza rolnictwem było w powiecie skierniewickim grodzkim i łódzkim grodzkim, najmniej w powiecie łęczyckim,
- w przemyśle i budownictwie najwięcej pracujących było w Łodzi i powiecie bełchatowskim, najmniejszym potencjałem w tym zakresie dysponuje powiat skierniewicki,
- w usługach rynkowych najwięcej osób w przeliczeniu na 1000 mieszkańców pracuje w Łodzi oraz w pozostałych powiatach grodzkich, podczas gdy najmniej w powiecie skierniewickim,
- w usługach nierynkowych w przeliczeniu na 1000 ludności najwięcej osób pracuje w Piotrkowie Tryb. a najmniej w powiecie skierniewickim. Dużym zatrudnieniem w usługach rynkowych wyróżniają się także powiaty: łódzki grodzki i skierniewicki grodzki,
- w dniu 30 czerwca 2004r. najniższą w województwie stopę bezrobocia miał powiat skierniewicki 12,7%, najwyższą powiat kutnowski 27,1%. Zwiększyła się liczba powiatów, w których bezrobocie przekroczyło 22%,
- w latach 2000 – 2002 liczba osób długotrwale bezrobotnych wzrosła w województwie o 28,3%, przy czym największy przyrost miał miejsce w powiecie skierniewickim grodzkim – o 68,3%, a powyżej 50% w powiatach: skierniewickim ziemskim, pabianickim i zduńskowolskim,
- rośnie ilość osób i rodzin utrzymujących z niezarobkowych źródeł – najwięcej w Łodzi (z 25,4% w 1988 r. do 33,9% w 2002 r.) i Piotrkowie Trybunalskim (z 17,3 w 1988 r. do 30,8% w2002 r.) W Łodzi większy odsetek ludności utrzymywał się z niezarobkowych źródeł aniżeli z pracy.

Reasumując, sytuacja na rynku pracy w województwie łódzkim jest nieco lepsza niż w województwach Polski zachodniej i północnej , dzięki stosunkowo dużemu zatrudnieniu w rolnictwie indywidualnym, które stanowi bufor chroniący przed wysokim bezrobociem. Jednak wciąż następuje wzrost biernego potencjału pracy na skutek ucieczki ludzi z rynku pracy m.in. na wcześniejsze emerytury i renty. Wysoka stopa bezrobocia, brak nowych miejsc pracy poza rolnictwem, redukcja zatrudnienia w istniejących przedsiębiorstwach i placówkach sektora publicznego powodują nie tylko ubożenie społeczeństwa, ale wręcz marginalizację dużych grup społecznych.

3. Ocena zagospodarowania sieci osadniczej

- **Charakterystyka sieci osadniczej**

Sieć osadniczą województwa ukształtowało szereg uwarunkowań, do których m.in. zalicza się:

- uwarunkowania przyrodnicze, tj. położenie obszaru województwa w strefie wododziału I rzędu oraz na pograniczu pasa nizin Polski środkowej i wyżyn Polski południowej,
- uwarunkowania historyczne, wynikające z położenia na obszarach pogranicza głównych dzielnic historycznych Polski,
- uwarunkowania społeczno – gospodarcze, kształtowane w wyniku dynamicznie rozwijających się procesów industrializacji zdominowanej przez mało ze sobą współpracujące, przynajmniej w podstawowym okresie rozwoju, ośrodki przemysłu lekkiego.

Różnorodność nakładających się zjawisk w obrębie poszczególnych uwarunkowań powoduje dość słabe poczucie tożsamości regionalnej wśród mieszkańców województwa a ukształtowana w tych warunkach sieć osadnicza stanowi zbiór różnych układów osadniczych, głównie na poziomie miast średnich i małych, dla których Łódź ze swym potencjałem społeczno – gospodarczym wielokrotnie przewyższającym potencjały pozostałych miast, winna stać się centrum integrującym społeczność województwa w jedną regionalną całość.

Osadnictwo miejskie

Sieć osadnictwa miejskiego województwa tworzą **42 miasta**, których ludność stanowi 64,8% ludności ogółem, a średnia gęstość zaludnienia 1 498 osób / km^2.

- Największym miastem województwa jest **Łódź** – 779 tys. mieszkańców – dziesięciokrotnie przewyższająca zaludnienie następnych w kolejności: Piotrkowa Trybunalskiego i Pabianic. Znaczenie i pozycję Łodzi wyznacza nagromadzenie na jej obszarze najważniejszych w województwie funkcji administracyjnych i usługowych znaczenia ponadlokalnego oraz funkcji produkcyjno – gospodarczych. W strukturze administracyjnej ośrodków Łódź pełni funkcję miasta wojewódzkiego, powiatu grodzkiego i ziemskiego oraz funkcję miasta archidiecezjalnego.
- Do grupy **miast dużych** – 70 – 100 tys. mieszkańców – zaliczono 2 ośrodki miejskie, tj. Piotrków Trybunalski i Pabianice.
- Do grupy **miast ponad średnich** – 40 – 70 tys. mieszkańców – zaliczono 8 ośrodków miejskich: Tomaszów Mazowiecki, Bełchatów, Zgierz, Radomsko, Kutno, Skierniewice, Zduńską Wolę i Sieradz.
- Do grupy **miast średnich** – od 10 do 40 tys. mieszkańców – zaliczono 12 miejscowości, m. in. Łowicz, Wieluń Opoczno, Koluszki, Brzeziny. W strukturze administracyjnej są to w większości ośrodki powiatowe (7 miejscowości), przy równoczesnym utrzymaniu siedzib władz miejsko – gminnych lub miejskich i gminnych.
- Najliczniejszą grupę miast, ogółem 19 miejscowości, stanowią **miasta małe** – o zaludnieniu poniżej 10 tys. mieszkańców, takie jak np. Żychlin, Sulejów, Poddębice, Wieruszów. Trzy z nich pełnią funkcje powiatowe. Pozostałe mają status miejsko – gminny.

Podział ten nie jest adekwatny do podziału przyjętego w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (miasta duże > 100 tys. mieszkańców) i wynika ze specyfiki województwa łódzkiego.

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Waloryzacja ośrodków osadniczych - zaludnienie

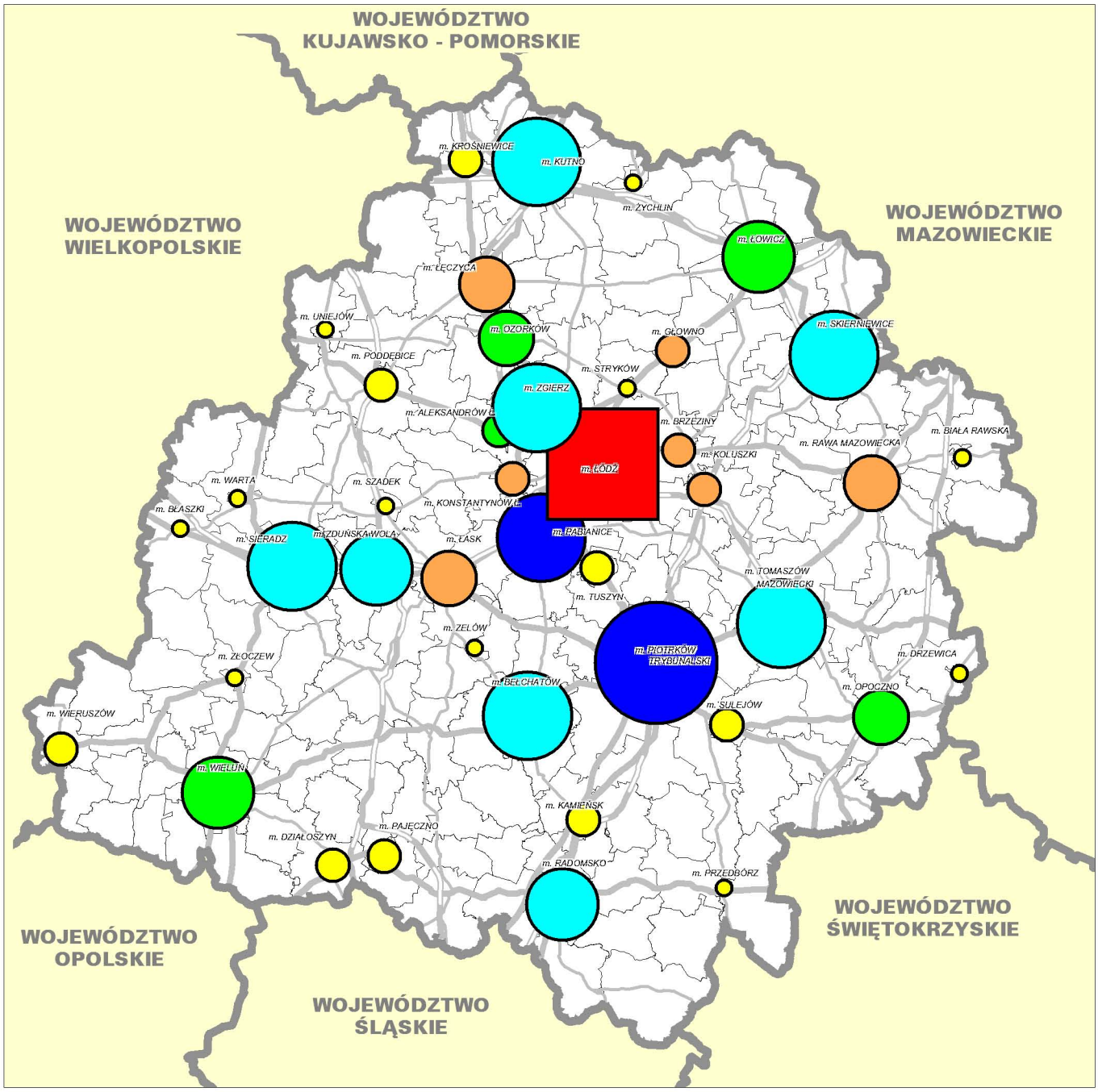

ZALUDNIENIE (stan na 31.12.2003 r.)

- powyżej 700 tys.
- 70 - 100 tys.
- 40 - 70 tys.
- 20 - 40 tys.
- 10 - 20 tys.
- poniżej 10 tys.

FUNKCJA OŚRODKA :

- PONADREGIONALNY - KSZTAŁTUJĄCY SIĘ KRAJOWY
- KSZTAŁTUJĄCY SIĘ REGIONALNY
- SUBREGIONALNE (251 - 300 pkt.)
- POTENCJALNE OŚRODKI SUBREGIONALNE (211 - 250 pkt.)
- PONADLOKALNE (171 - 210 pkt.)
- WYRÓŻNIAJĄCE SIĘ OŚRODKI LOKALNE (131 - 170 pkt.)
- OŚRODKI LOKALNE (91 - 130 pkt.)

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Wiejska sieć osadnicza 2003

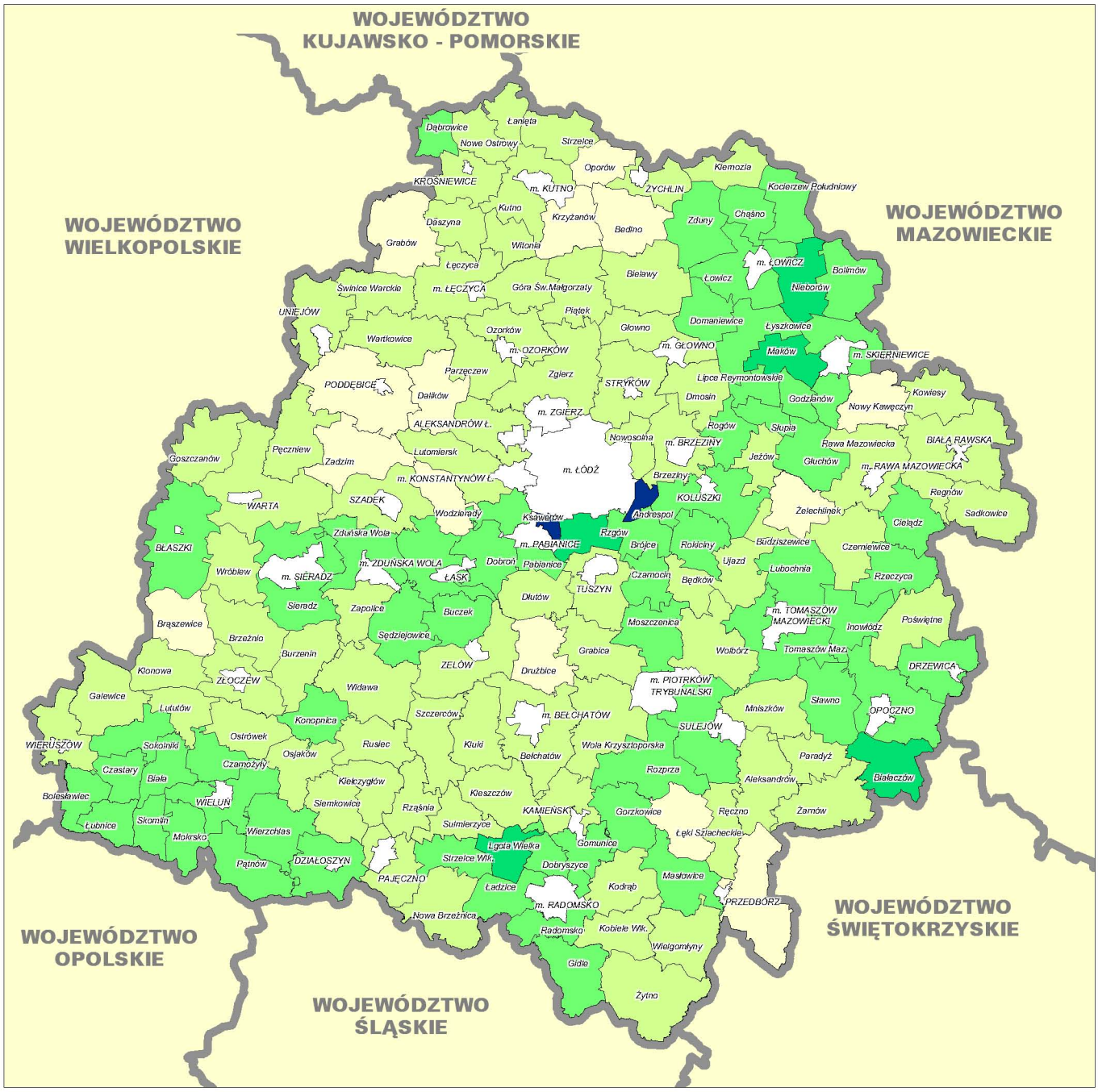

PRZECIĘTNA WIELKOŚĆ WSI

- 68 - 100 OSÓB
- 101 - 200 OSÓB
- 201 - 400 OSÓB
- 401 - 600 OSÓB
- 601 - 1000 OSÓB
- POWYŻEJ 1001 OSÓB

Osadnictwo wiejskie

Ludność wiejska województwa łódzkiego skupiona jest w 135 gminach wiejskich i 24 jednostkach administracyjnych o funkcji miejsko – gminnej. Średnia gęstość zaludnienia obszarów wiejskich wynosi 53 osoby na km^2. Do najsilniej zaludnionych gmin należy gmina Błaszki– powyżej 13 tys. mieszkańców – oraz gminy Opoczno, Moszczenica, Rozprza, Wola Krzysztoporska, Zgierz i Zduńska Wola – po około 12 tys. mieszkańców. Najniższe zaludnienie – poniżej 3 tys. mieszkańców – występuje w gminach: Dąbrowice, Łanięta i Oporów w powiecie kutnowskim, Godzianów i Słupia w powiecie skierniewickim, Budziszewice w powiecie tomaszowskim oraz rekordowo niskie zaludnienie w gminie Regnów (około 1,9 tys.) w powiecie rawskim. Podstawową funkcją ośrodków gminnych jest funkcja rolnicza. Wsie znajdujące się w strefie bezpośredniego oddziaływania aglomeracji łódzkiej straciły część funkcji rolniczych na rzecz obszarów wielofunkcyjnych o charakterze podmiejskim, będąc niejako zapleczem terenowym dla miast aglomeracji. Jednocześnie bardzo widoczna jest tendencja do przekształcania się ośrodków wiejskich w miejscowości rekreacyjno – wypoczynkowe.

Cechą charakterystyczną systemu osadniczego województwa pozostaje wciąż ogromna dysproporcja w zakresie kumulacji potencjału gospodarczego i społecznego oraz pod względem liczby ludności między Łodzią a ośrodkami powiatowymi i pozostałymi miastami województwa, a także znaczne zróżnicowanie potencjału demograficznego i gospodarczego ośrodków powiatowych, co bezpośrednio wpływa na ich rolę i znaczenie.

- **Waloryzacja miast województwa**

Waloryzację ośrodków osadniczych województwa przeprowadzono w oparciu o przyjęte kryteria uwzględniające zewnętrzne uwarunkowania rozwoju, predyspozycje wewnętrzne oraz czynniki obejmujące wielkość zaludnienia i aktualną funkcję administracyjną, wpływ czynników demograficznych na możliwości rozwoju ośrodka, kumulację usług znaczenia ponadlokalnego i koncentrację potencjału przemysłowo – gospodarczego, stan i rodzaj powiązań komunikacyjnych, stanu wyposażenia w media.

Wyodrębniono te ośrodki, które w stanie istniejącym lub w najbliższej przyszłości będą pełniły rolę biegunów wzrostu regionalnego :

- Łódź – ośrodek ponadregionalny z elementami usług znaczenia krajowego,
- Piotrków Trybunalski – ośrodek regionalny kształtujący się,
- Skierniewice, Sieradz, Kutno, Zgierz, Tomaszów Mazowiecki, Pabianice, Bełchatów – ośrodki subregionalne,
- Łowicz, Zduńska Wola, Wieluń, Radomsko – potencjalne ośrodki subregionalne,
- Rawa Mazowiecka, Opoczno, Łask, Łęczyca, Ozorków – ośrodki znaczenia ponadlokalnego.

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Waloryzacja ośrodków miejskich - hierarchia ośrodków osadniczych

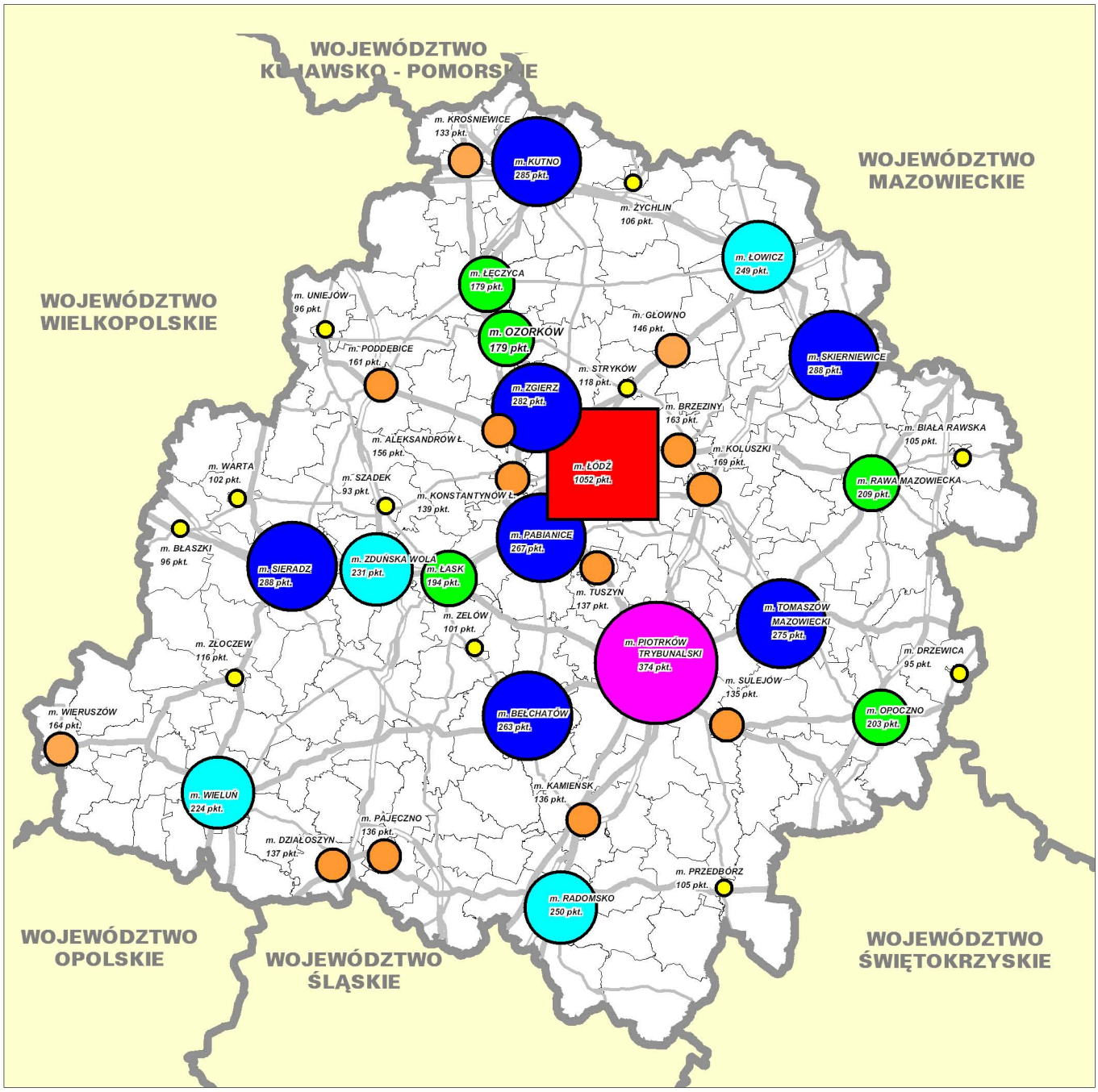

HIERARCHIA OŚRODKÓW:

- PONADREGIONALNY - KSZTALTUJĄCY SIĘ KRAJOWY
- KSZTALTUJĄCY SIĘ REGIONALNY
- SUBREGIONALNE (251 - 300 pkt.)
- POTENCJALNE OŚRODKI SUBREGIONALNE (211 - 250 pkt.)
- PONADLOKALNE (171 - 210 pkt.)
- WYRÓŻNIAJĄCE SIĘ OŚRODKI LOKALNE (131 - 170 pkt.)
- OŚRODKI LOKALNE (91 - 130 pkt.)

- **Strefy powiązań funkcjonalno – przestrzennych o oddziaływaniu ponadlokalnym**

Przewiduje się, że istniejące kierunki powiązań funkcjonalno – przestrzennych będą katalizatorem rozwoju potencjalnych kierunków rozwoju, rozwijanych na bazie biegunów wzrostu regionalnego.

- Najsilniejszą i najpełniej ukształtowaną, charakteryzującą się ścisłymi związkami funkcjonalnymi, jest **strefa powiązań Łódzkiej Aglomeracji Miejskiej**. Podstawowym biegunem rozwoju gospodarczego i społecznego jest Łódź jako centrum usług ponadregionalnych, wspomagana przez ośrodki subregionalne Zgierz i Pabianice oraz ośrodek ponadlokalny Łask. W oparciu o te centra rozwoju ukształtowały się w strukturze przestrzennej aglomeracji wyraźne układy pasmowe wzmożonej urbanizacji i aktywności gospodarczej. Są to pasma :

- Łódź – Rzgów – Tuszyn ukształtowane w oparciu o drogę krajową nr 1,
- Łódź – Andrespol – Koluszki ukształtowane w oparciu o intensywne podmiejskie przewozy pasażerskie na linii kolejowej Łódź – Koluszki,
- Stryków – Głowno, kształtujące się wzdłuż drogi krajowej nr 14. Obszar bardzo intensywnych działań inwestycyjnych wywołanych budową autostrad A-1 i A-2. Silne tendencje rozbudowy w kierunku Łodzi ograniczone są przez kompleks Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich,
- pasmo Łódź – Pabianice – Łask stanowiące początek oddzielnej strefy oddziaływań funkcjonalno – przestrzennych.

- Strefą funkcjonalno – przestrzenną znaczenia regionalnego obejmującą zachodnią część województwa jest **strefa koncentracji potencjału społeczno – gospodarczego i wzmożonego rozwoju urbanizacji na kierunku Łódź – Sieradz.** Jednakże jej wzmocnienie oraz zwiększenie zasięgu oddziaływania jest uwarunkowane udrożnieniem podstawowego szlaku komunikacyjnego, zarówno drogowego, jak i kolejowego, z Warszawy poprzez Łódź i Sieradz do Wrocławia.
- **Strefę powiązań funkcjonalno – przestrzennych w południowej części województwa** tworzą luźno powiązane ze sobą układy, w których główną rolę odgrywa Piotrków Trybunalski. Są to :

- układ trójbiegunowy Tomaszów Mazowiecki – Piotrków Trybunalski – Bełchatów, w którym brak jest zwartości urbanistycznej, m. in. ze względu na uwarunkowania przyrodnicze (Parki Krajobrazowe Sulejowski i Spalski),
- układ dwubiegunowy Bełchatów – Szczerców, traktowany jako strefa oddziaływania zagłębia górniczo – energetycznego,
- układ dwubiegunowy Piotrków Trybunalski – Radomsko, kształtujący się w oparciu o istniejący korytarz komunikacyjny,
- układ dwubiegunowy Tomaszów Mazowiecki – Opoczno, aktualnie słabo rozwinięty.

- **Strefa powiązań funkcjonalno – przestrzennych we wschodniej części województwa** oparta jest o takie bieguny wzrostu jak Skierniewice – Łowicz – Rawa Mazowiecka i stanowi obszar buforowy, na którym ścierają się wpływy aglomeracji łódzkiej i warszawskiej.
- **W północnej części województwa strefa powiązań** kształtuje się w oparciu o Kutno. Funkcjonalnie cały obszar objęty jest strefą rozwoju intensywnego rolnictwa.
- **Strefę powiązań w południowo – zachodniej części województwa** tworzą powiaty wieluński, wieruszowski i częściowo pajęczański, a głównym biegunem wzrostu jest Wieluń.

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Strefy powiązań funkcjonalno - przestrzennych

STREFY POWIĄZAŃ FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNYCH

- STREFA AGLOMERACJI ŁÓDZKIEJ
- STREFA ZACHODNIA
- STREFA POŁUDNIOWA
- STREFA WSCHODNIA
- STREFA PÓŁNOCNA
- STREFA POŁUDNIOWO - ZACHODNIA

- CHARAKTERYSTYCZNE KIERUNKI POWIĄZAŃ WEWNĄTRZSTREFOWYCH
- STREFA BADAŃ ZASIĘGU OBSZARU METROPOLITALNEGO

CENTRA ROZWOJU REGIONALNEGO

- OŚRODEK PONADREGIONALNY
- KSZTAŁTUJĄCY SIĘ OŚRODEK REGIONALNY
- OŚRODKI SUBREGIONALNE
- POTENCJALNE OŚRODKI SUBREGIONALNE
- OŚRODKI PONADLOKALNE

4. Ocena stanu i ochrony środowiska

- **Obszary i obiekty prawnie chronione**

Na terenie województwa funkcjonują wszystkie formy ochrony przyrody. Są to: park narodowy, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary sieci NATURA 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne i użytki ekologiczne.

Park narodowy. To tylko niewielka enklawa Kampinoskiego Parku Narodowego na terenie gminy Tomaszów Mazowiecki. Jest to Ośrodek Hodowli Żubrów znajdujący się na terenie nadleśnictwa Smardzewice. Powierzchnia Parku wynosi 68,25 ha.

Rezerwaty przyrody. Na terenie województwa znajduje się obecnie 88 rezerwatów zlokalizowanych na terenie 66 gmin. Do największych rezerwatów należą: rezerwat faunistyczny Jeziorsko, rezerwat wodny rzeki Rawki oraz rezerwat torfowiskowy Piskorzeniec. Łączna powierzchnia rezerwatów wynosi 7 251,61 ha.

Parki krajobrazowe. Województwo posiada na swoim terenie 7 parków krajobrazowych: Międzyrzecza Warty i Widawki, Wzniesień Łódzkich, Spalski, Sulejowski. Bolimowski, Przedborski i Załęczański .Ogólna powierzchnia parków wynosi 100 363,58 ha. Aktualne plany ochrony posiadają: parki krajobrazowe Przedborski i Wzniesień Łódzkich. Dla parków Spalskiego i Załęczańskiego plany ochrony czekają na ustanowienie. W trakcie opracowywania znajduje się aktualizacja planu ochrony dla parku Międzyrzecza Warty i Widawki. Prace nad planami ochrony dla parków Bolimowskiego i Sulejowskiego zostaną podjęte w najbliższym czasie. Wokół pięciu parków krajobrazowych zostały ustanowione otuliny o łącznej powierzchni 78 633,25 ha. Do tej pory nie zrealizowano postulatów zapisanych w „Planie...", a dotyczących przekształcenia otulin w obszary chronionego krajobrazu. Udało się to wyłącznie w przypadku otuliny Przedborskiego P.K przy ustanowieniu planu ochrony.

Obszary chronionego krajobrazu. Zgodnie z obecnym stanem prawnym na terenie województwa znajduje się 14 obszarów chronionego krajobrazu utworzonych na mocy rozporządzenia wojewody, o łącznej powierzchni 145 565,00 ha. Są to obszary: Doliny Przysowy, Pradolina Warszawsko-Berlińska, Nadwarciański, Puczniewski, Środkowej Grabi, Chrząstawsko-Widawski, Brąszewicki, Bolimowsko-Radziejowicki z doliną środkowej Rawki, Górnej Rawki, Mrogi i Mrożycy, Doliny Bzury, Uniejowski, Doliny rzeki Prosny i Przedborski .Od chwili uchwalenia „Planu..." zmniejszyła się powierzchnia i ilość obszarów chronionego krajobrazu za sprawą ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która z końcem 2003 roku uchyliła wszystkie plany miejscowe uchwalone przed 1995 r. 9 obszarów, które funkcjonowały jedynie w planach miejscowych przestało istnieć. Niektóre gminy wprowadzają je ponownie, lecz jest to proces bardzo powolny i nie daje gwarancji na stworzenie systemu. Odtworzenie stanu sprzed 2004 r., przy dość niechętnym podejściu gmin do ochrony przyrody, wydaje się zadaniem bardzo trudnym. Jeszcze trudniejsze jest stworzenie założonego w „Planie..." pełnego systemu obszarów chronionych w województwie.

Obszary NATURA 2000. Europejska sieć NATURA 2000 została wprowadzona na podstawie Dyrektywy 43/92/EEC w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory oraz Dyrektywy 79/409/EWG o ochronie dzikich ptaków. Obecnie na terenie województwa łódzkiego funkcjonują 3 obszary NATURA 2000 utworzone na podstawie Dyrektywy o ochronie dzikich ptaków: Pradolina Warszawsko-Berlińska, Dolina Środkowej Warty i Dolina Pilicy o łącznej pow. 145 722,98 ha.

Pomniki przyrody – 2 543 w tym: 2 348 to pojedyncze drzewa, 124 to grupy drzew, 9 to głazy narzutowe, 48 to aleje, 5 to szpalery i 9 to inne obiekty w tym pomnik zbiorowy, którym jest Park Źródliska w Łodzi. Od 2000 r. utworzono 40 nowych pomników i zdjęto ochronę z 41 pomników.

Stanowiska dokumentacyjne – 3 o łącznej powierzchni 10,40 ha. Są to: Skarpa zbiornika Jeziorsko w Siedlątkowie, Odsłonięcie geologiczne w Niesułkowie Kolonii i nowe stanowisko Kamieniołom piaskowców w Olewinie.

Użytki ekologiczne – 749, o łącznej powierzchni 1 279 ha. Zdecydowana ich większość znajduje się na terenie Parków krajobrazowych oraz ich otulin. Od 2000 r. utworzono 4 nowe użytki, a z 1 zdjęto ochronę.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – 23, o łącznej powierzchni 10 527,65 ha. Największymi zespołami pełniącymi funkcję łączników pomiędzy innymi formami ochrony są zespoły „Dolina Grabi" i „Osjakowski".

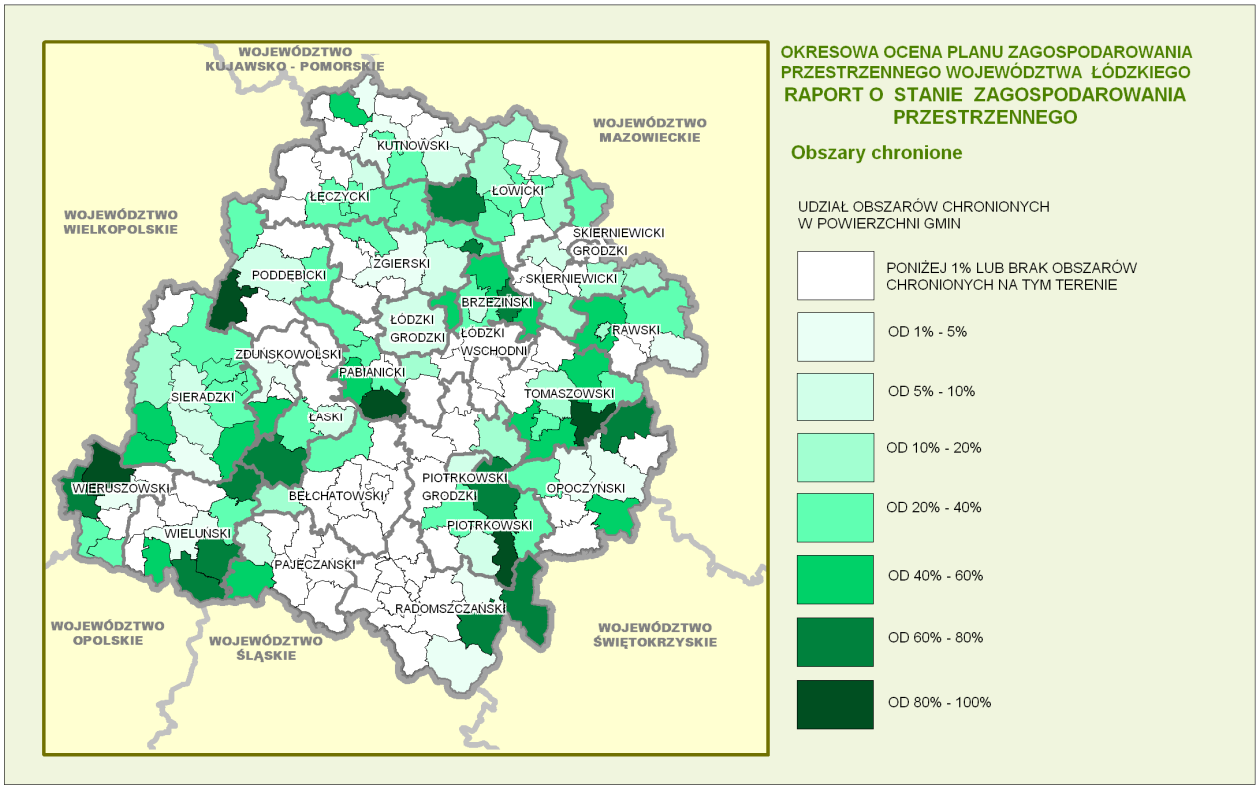

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Obszary chronione

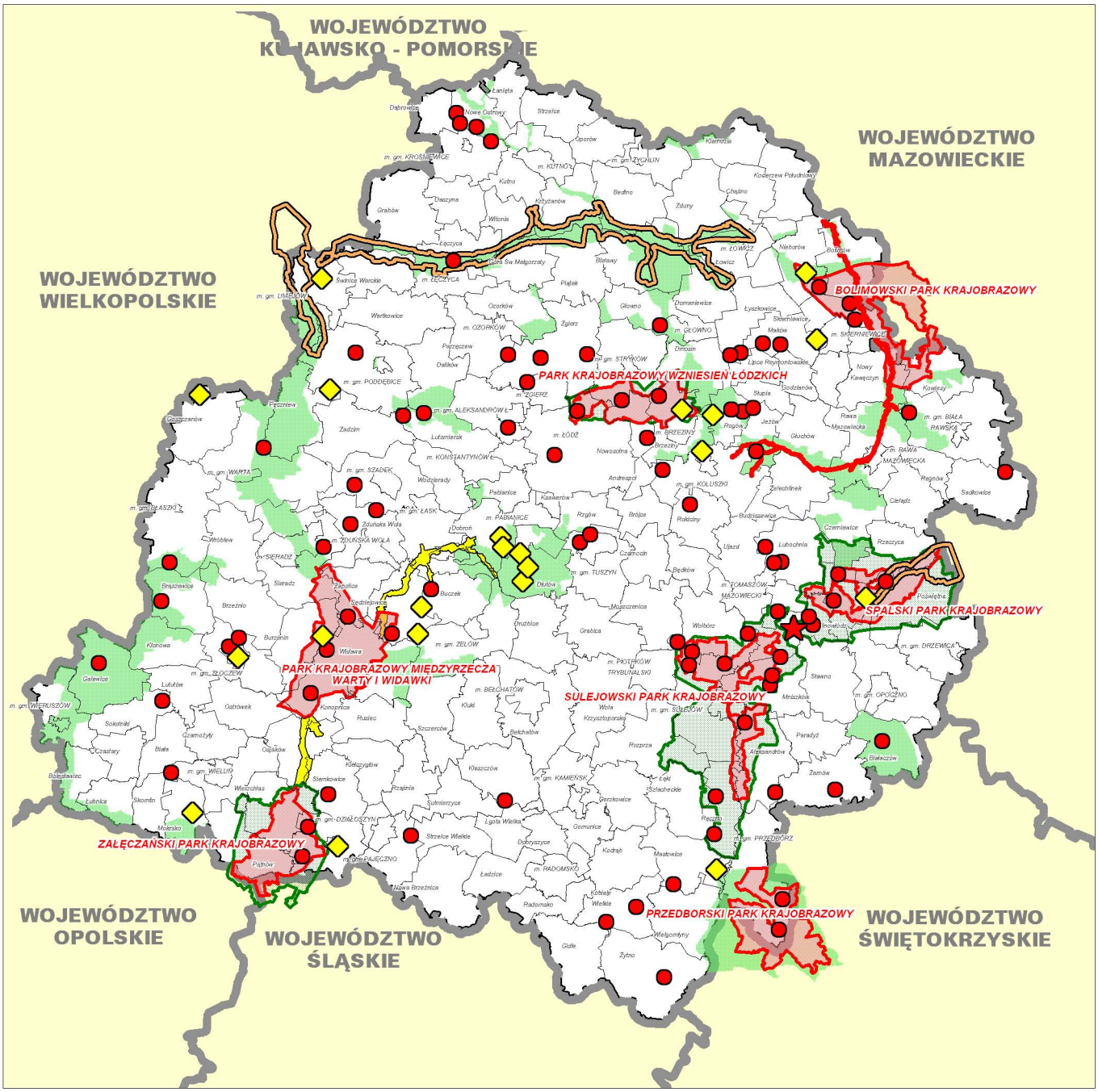

OZNACZENIA

- PARK NARODOWY
- REZERWATY PRZYRODY
- PARKI KRAJOBRAZOWE
- OTULINY PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH
- ZESPOLY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE
- OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU USTANOWIONE PRAWNIE (ROZPORZĄDZENIA, PLANY MIEJSCOWE)
- OBSZARY SPECJALNEJ OCHRONY NATURA 2000 DYREKTYWA PTASIA - USTANOWIONE PRAWNIE

- **Lasy i zalesienia**

Województwo łódzkie zaliczane jest do najmniej zalesionych w kraju. Lasy i grunty leśne zajmują 382,4 tys. ha w tym lasy 375,3 tys. ha (dane na dzień 31.12.2003 r.) co odpowiada lesistości 20,6%. Większość stanowią lasy publiczne, które obejmują 69,7% powierzchni wszystkich lasów.

Rzeczywista powierzchnia lasów może być znacznie większa niż wynika to ze sporządzanej sprawozdawczości, ponieważ część zalesianych gruntów rolnych i nieużytków (w tym lasów powstałych w wyniku naturalnej sukcesji) nadal figuruje w ewidencji jako grunty rolne.

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych sukcesywnie się powiększa między innymi w wyniku zalesień związanych z realizacją Krajowego Programu Zwiększania Lesistości. W stosunku do roku 2000 nastąpił wzrost powierzchni lasów o 3 tys. ha. Znacznie szybciej wzrasta powierzchnia lasów prywatnych, w 2003 r zalesiono ogółem 1 588 ha gruntów nieleśnych z czego 159 ha publicznych i 1 429 ha prywatnych.

Generalnie nie zmieniła się powierzchnia lasów ochronnych, lecz w ramach tej kategorii zmniejszyła się o połowę powierzchnia lasów uszkodzonych przez przemysł. Jest to i tak dwukrotnie więcej niż w kraju, niemniej poprawa stanu zdrowotnościowego lasu jest wyraźna.
Największym zagrożeniem dla lasów są skażenia przemysłowe, presje inwestycyjne i pożary. Generalnie odnotowuje się poprawę stanu zdrowotnego i sanitarnego lasów województwa łódzkiego.

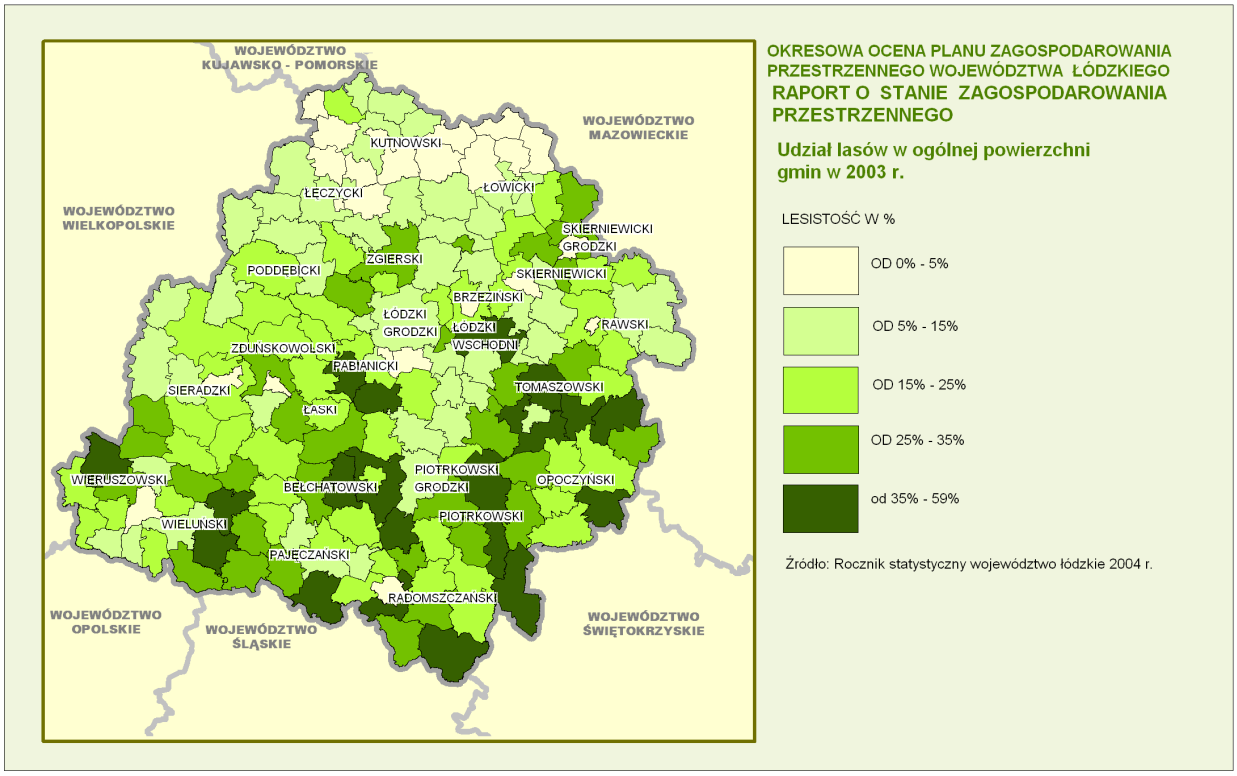

- **Gospodarka wodna**

Wody podziemne

Wody użytkowe do celów konsumpcyjnych i przemysłowych na terenie województwa w 60% charakteryzują się najwyższą i wysoką jakością, w około 27% odpowiadają II klasie czystości, natomiast w około 13% nie odpowiadają ustalonym normom.

Z czterech występujących na terenie województwa poziomów wodonośnych najzasobniejszym jest poziom kredowy o wodach wysokiej jakości w południowej części województwa w rejonie KWB „Bełchatów". Z uwagi na nadmierną eksploatację zasobów wód podziemnych oraz rozpoczęcie prac związanych z usunięciem nadkładu złoża węgla brunatnego „Szczerców" obserwuje się zjawisko powiększania leja depresyjnego w kierunku zachodnim. W rejonie Łodzi lej ten ulega stopniowemu wypłyceniu.

Wody powierzchniowe - czystość wód

W porównaniu z latami ubiegłymi nie notuje się znaczących zmian w poprawie stanu czystości rzek województwa. W dalszym ciągu żaden z badanych odcinków rzek nie spełnia zakładanych klas czystości tj. klasyfikowany jest jako klasa I lub II.

W zlewni rzeki Pilicy notuje się minimalny wzrost odcinków odpowiadających klasie III, co świadczy o minimalnym ubytku odcinków rzek pozaklasowych. Rzeka Warta, do ujścia rzeki Radomki winna posiadać klasę II, a na biegu poniżej klasę I. Badania wykazały, że jest ona ponadnormatywnie zanieczyszczona, jak również zanieczyszczone są prawie wszystkie jej dopływy. Najbardziej spektakularna poprawa składu jakościowego wody została odnotowana w rzece Dobrzynce (dopływie Neru po podłączeniu miasta Pabianice do GOŚ-u), gdzie jej czystość uległa poprawie do klasy III (w jej górnym biegu), natomiast przy ujściu do Neru wystąpiło jej samooczyszczenie w stopniu nie spotkanym dotychczas w żadnej innej rzece województwa.

Czystość wód rzeki Bzury i jej dopływów ustalona została na klasę III z dużymi odcinkami jej dopływów posiadających czystość pozaklasową. Największym zanieczyszczeniem charakteryzują się rzeki: Miłonka, Ochnia i Słudwia. Jednym z najczystszych dopływów jest rzeka Mroga.

Z największych zbiorników retencyjnych województwa, mimo konieczności posiadania przez ich wody wymagań odpowiadających I klasie czystości to tych warunków nie spełniają: **Zalew Sulejowski**, **Zbiornik Jeziorsko**, **Zbiornik Próba.**

Zbiorniki: **Cieszanowice** i **Bugaj–** charakteryzują się niekorzystnymi warunkami tlenowymi, jednak w porównaniu z innymi, stan czystości określa się na I – II klasę i należy uznać za zadowalający.

Retencja powierzchniowa

Zasadnicze funkcje obiektów budowlanych piętrzących wodę to stabilizacja stosunków wodnych, zwiększenie retencji i zapewnienie ochrony przed klęską powodzi.

Ogólna powierzchnia wód stojących na obszarze województwa łódzkiego wynosi 3 622 ha. Retencja we wszystkich sztucznych zbiornikach wodnych, stawach hodowlanych i obiektach melioracyjnych województwa to ok. 323,4 mln m³ wody na obszarze o łącznej powierzchni 81,8 km².

Do największych zbiorników na obszarze województwa należą:

- **Zbiornik „Jeziorsko”** – największy obiekt hydrotechniczny w województwie (czwarty w skali kraju), zlokalizowany na rzece Warcie. Pojemność zbiornika wynosi 202,8 mln m^3, a maksymalna powierzchnia zalewu 43,3 km^2. Zbiornik powstał głównie dla zaspokojenia potrzeb gospodarki rolnej i gospodarki komunalnej, spełnia również rolę przeciwpowodziową i rekreacyjną;

- **Zbiornik „Sulejów”** – na rzece Pilicy o poj. 75,0 mln m^3, o maksymalnej powierzchni zalewu 23,8 km^2. Jego głównym zadaniem, przy zapewnieniu przepływu nienaruszalnego w rzece, jest zaopatrzenie w wodę aglomeracji łódzkiej poprzez zasilanie ujęcia wody w Bronisławowie (ilość wody ujmowana dla Łodzi ok. 30 tys. m^3/d). Poza podstawową funkcją zbiornik jest wykorzystywany dla ochrony przeciwpowodziowej i rekreacji;

- **Zbiornik „Cieszanowice” –** zbiornik o powierzchni 217 ha, powstały w wyniku spiętrzenia wód rzeki Luciąży. Zbiornik służy głównie do nawadniania terenów leżących wokół leja depresyjnego wyrobiska kopalni „Bełchatów”;

- **Zbiornik „Wąglanka – Miedzna” -** zbiornik powstał w wyniku spiętrzenia wód rzeki Wąglanki. Powierzchnia zbiornika przy maksymalnym piętrzeniu przy zaporze czołowej wynosi 175 ha. Magazynowana w zbiorniku woda przeznaczona jest przede wszystkim do nawadniania użytków zielonych w dolinach rzek Wąglanki i Drzewiczki. Na obrzeżach zbiornika rozwija się rekreacja;

- **Zbiornik „Bugaj”** – położony we wschodniej części miasta Piotrków Trybunalski. Powstał w wyniku spiętrzenia wód rzeki Wierzejki. Powierzchnia zbiornika wynosi 52,0 ha. Podstawowe funkcje to retencjonowanie wody i rekreacja.

W ciągu ostatnich trzech lat (od momentu uchwalenia „*Planu...”*) zostało zmodernizowanych lub zrealizowanych 10 obiektów retencyjnych: Patyki (gmina Zelów), Kodrąb (gmina Kodrąb), Czarnocin II (gmina Czarnocin), Rożenek (gmina Aleksandrów), Drzewica (miasto i gmina Drzewica), Sokolniki (gmina Ozorków), Zalew (miasto Łęczyca), Gorzkowice (gmina Gorzkowice) i Bugaj (miasto Piotrków Trybunalski), Joachimów – Ziemiary (gmina Bolimów).

Ogólny stan retencji w województwie łódzkim wpływa na deficyt wód w większości zlewni rzek, co jest niekorzystne z punktu widzenia potrzeb rolnictwa i stanowi istotny problem dla gospodarki wodnej województwa.

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Wody powierzchniowe i podziemne

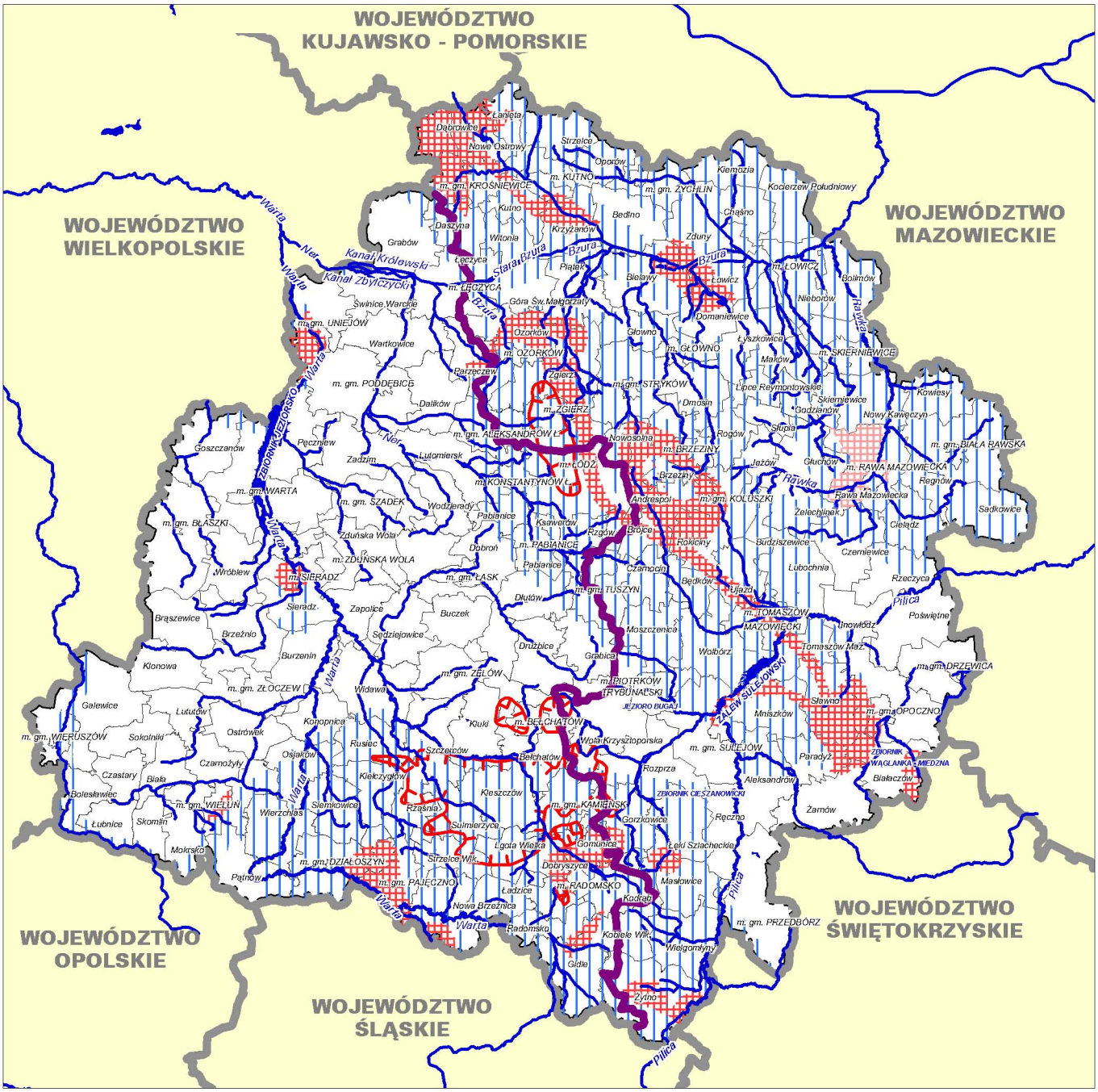

GRANICE WOJEWÓDZTWA

GRANICE GMIN

RZEKI

ZBIORNIKI GŁÓWNE

DZIAŁ WODNY I RZĘDU

GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH

OBSZARY NAJWYŻSZEJ OCHRONY WÓD PODZIEMNYCH

OBSZARY WYSOKIEJ OCHRONY WÓD PODZIEMNYCH

LEJE DEPRESYJNE

- **Stan atmosfery**

W ostatnich latach notuje się ciągły spadek ilości emitowanych do powietrza zanieczyszczeń gazowych przez zakłady przemysłowe. Jednak ciągle pod względem emisji zanieczyszczeń ze źródeł punktowych (bez $C0_2$) województwo znajduje się na 2 miejscu w kraju. Największe zanieczyszczenia to: dwutlenek siarki – 67%, dwutlenek azotu – 19,7%, pył – 4,1. Rozkład emisji zanieczyszczeń powietrza nie jest przestrzennie równomierny – największa jest w powiecie bełchatowskim z uwagi na działalność Elektrowni „Bełchatów". Poza nim największy udział w emisji pyłowej odnotowuje się w powiatach opoczyńskim, zgierskim, pabianickim i tomaszowskim. Natomiast największy udział w emisji zanieczyszczeń gazowych mają powiaty zgierski, pajęczański, opoczyński i pabianicki.

Znaczący wpływ na stan jakości atmosfery mają zanieczyszczenia pochodzące ze środków transportu. Tutaj rozkład emisji liniowej jest równomierny i cechuje powiaty, przez, które przebiegają drogi o największym natężeniu ruchu.

Największe wartości emisji powierzchniowej (powodowanej indywidualnymi źródłami ciepła) notuje się w powiatach radomszczańskim, sieradzkim i tomaszowskim. W ciągu ostatnich kilku lat notowana jest ciągła tendencja spadkowa stężenia pyłu BS w województwie. Niepokojącym zjawiskiem natomiast jest wzrost węglowego składnika pyłów jakim jest sadza z silników diesla. Na terenie centrum Łodzi obszar tego zanieczyszczenia ma tendencję wzrostową i w 2003 roku wynosił około 17 km^2. To zjawisko obserwowane jest we wszystkich większych ośrodkach miejskich województwa.

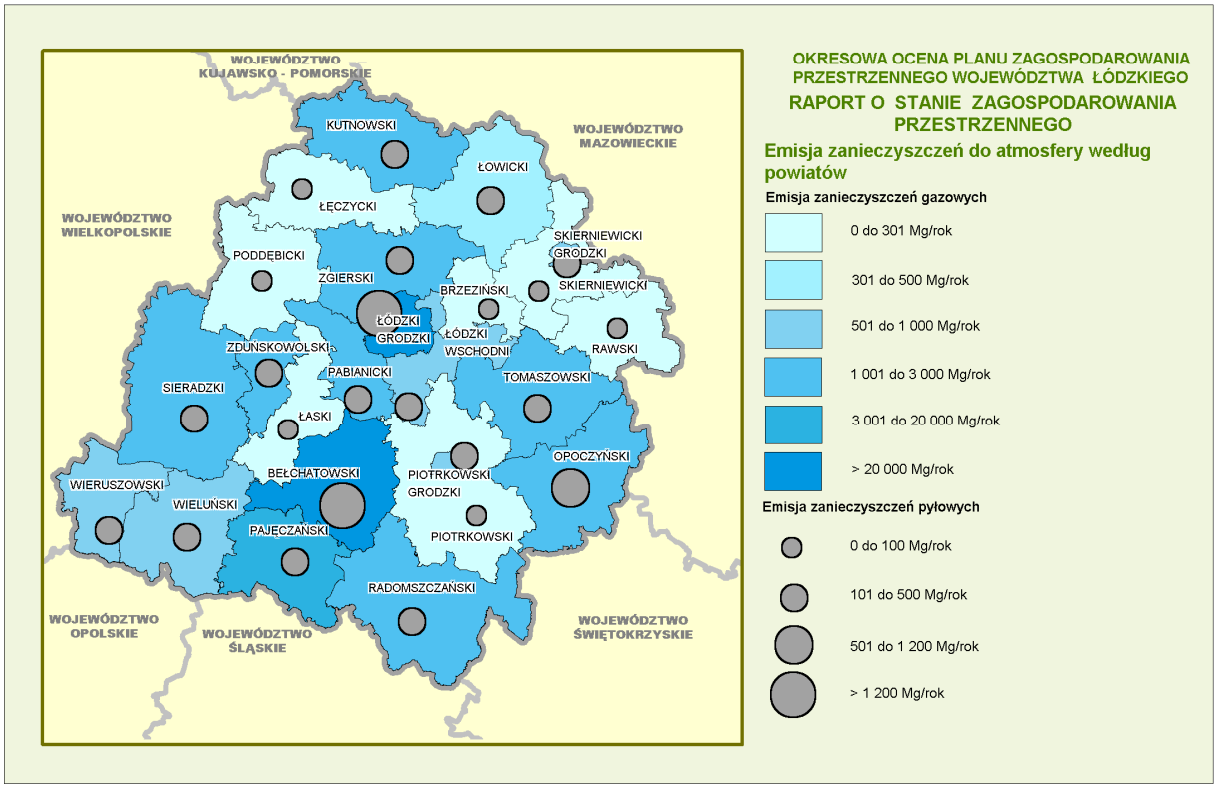

Notuje się stały wzrost zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego zwłaszcza wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu (miasta i drogi tranzytowe).
Główne zanieczyszczenia to: tlenek węgla (CO), tlenek azotu (NO_3), węglowodory, ołów (tutaj następuje stopniowy spadek z uwagi na zmniejszenie wykorzystania benzyn z dodatkiem ołowiu) oraz pyły pochodzenia naturalnego, przemysłowego i komunikacyjnego.
Problemem jest podwyższony stan emisji węglowodorów przy trasach komunikacyjnych (zwłaszcza benzenu). Prognozy dowodzą, że w przyszłości nie należy się spodziewać zmniejszenia stężeń gazowych przy trasach komunikacyjnych. Gwałtownie wzrastająca liczba pojazdów samochodowych, zły stan techniczny większości z nich i brak radykalnej przebudowy sieci dróg to główne powody spodziewanego wzrostu zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego.

Zakładane w *„Planie..."* zwiększenie przewozów kolejowych oraz wprowadzanie biopaliw w transporcie samochodowym nie znalazło odzwierciedlenia w zmniejszeniu zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego .

Badania prowadzone w ostatnich latach wykazały, że największe w skali roku obciążenia (opad powierzchniowy) na obszarze województwa mają miejsce w powiecie piotrkowskim z najwyższymi w porównaniu do obciążenia pozostałych powiatów ładunkami siarczanów, azotynów i azotanów, azotu amonowego, ogólnego, miedzi, żelaza, ołowiu, niklu, chromu i jonów wodorowych. Najkorzystniej pod tym względem przedstawia się sytuacja w powiecie radomszczańskim.

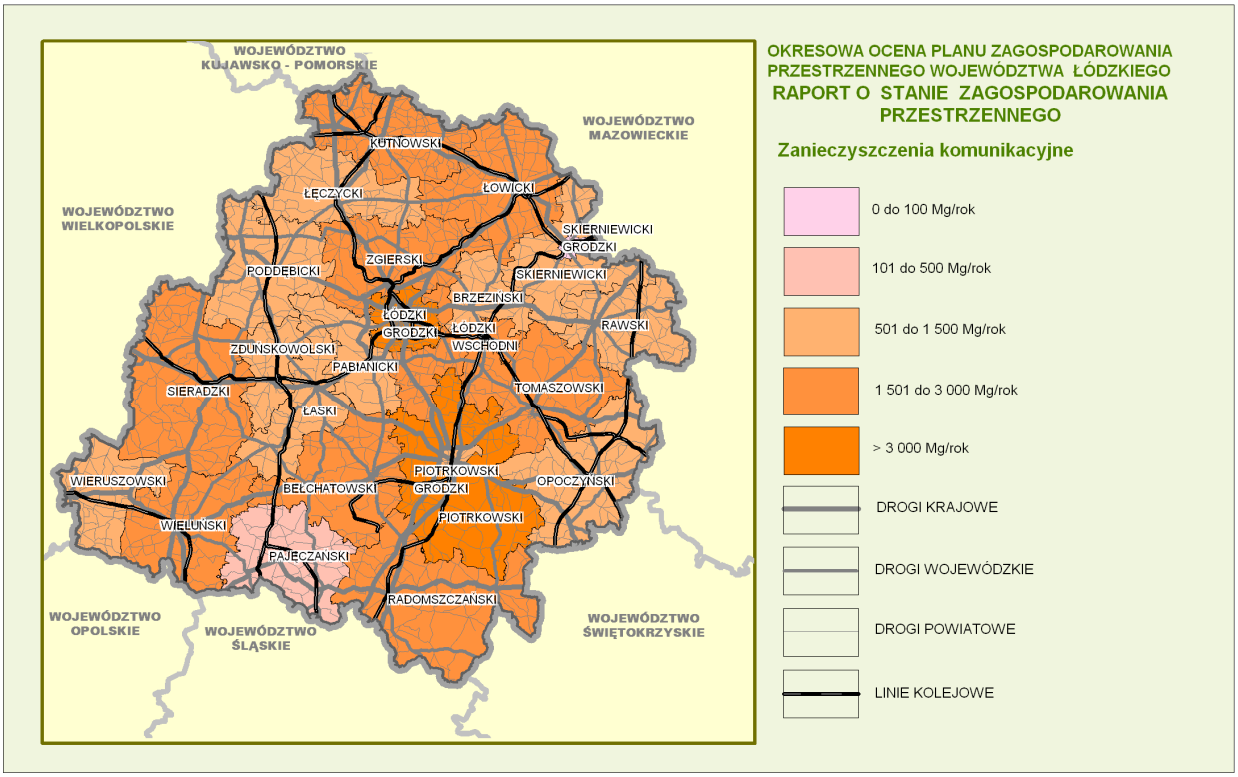

- **Gospodarka odpadami**

Gospodarka odpadami komunalnymi

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się zmiany w zakresie gospodarki odpadami. Zmniejsza się ilość produkowanych odpadów. W 2002 roku wynosiła ona 777,0 tys. Mg odpadów komunalnych (w ciągu 3 lat spadek o 120,0 tys.), z czego 52% pochodziło z obszaru Łodzi. Prawie 100% unieszkodliwiana jest poprzez składowanie ich, na nie zawsze spełniających wymogi ochrony środowiska wysypiskach śmieci. W przeważającej większości są one wyeksploatowane i przeznaczone do zamknięcia i rekultywacji. Tylko 0,5% odpadów podlegała kompostowaniu. Około 2,5% odpadów wyselekcjonowanych (papier, szkło, tworzywa sztuczne) objęto wtórną przeróbką.

W 2003 roku funkcjonowało 71 wysypisk komunalnych. W większości są to wysypiska małe, o niskich standardach, przyjmujące poniżej 10 000 Mg odpadów rocznie. W ciągu 3 lat zamknięto 6 składowisk Inne urządzenia służące utylizacji odpadów komunalnych położone są na terenie miasta Łódź (stacja przeładunkowa i sortownia odpadów komunalnych na Lublinku, sortownia i stacja przeładunkowa odpadów komunalnych w firmie Rethmann, oraz pryzmowa kompostownia odpadów). Ich inwentaryzację sporządzono na podstawie opracowanych w 2004 roku Wojewódzkiego i Powiatowych Planów Gospodarki Odpadami.

Gospodarka odpadami przemysłowymi

Obserwuje się również zmiany w zakresie gospodarki odpadami przemysłowymi. W 2002 roku na terenie województwa wytworzono 5 041,8 tys. Mg odpadów przemysłowych, tj. o 130 tys. mniej niż w 1999 r., z czego 76% stanowiły odpady mieszanek popiołowo – żużlowych głównie z Elektrowni Bełchatów i odpady z odsiarczania spalin metoda wapniową. Blisko 10% odpadów wytwarzanych było w rolnictwie i przetwórstwie żywności. 70% wytwarzanych odpadów koncentruję się na terenie powiatu bełchatowskiego.

Procesowi odzysku i recyklingu podlega 75% wytwarzanych odpadów. Większość z nich utylizowana jest poza województwem. Na terenie województwa funkcjonują trzy spalarnie odpadów przemysłowych w Zakładach Farmaceutycznych Polfa w Pabianicach, na Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Tomaszowie Mazowieckim oraz w Wieruszowie.
Utylizacją odpadów medycznych zajmują się spalarnie odpadów medycznych w Bełchatowie, Kutnie, Łasku, Pabianicach i dwie w Łodzi.
Składowaniu podlega 21% wytwarzanych odpadów przemysłowych.
W 2003 roku funkcjonowało 15 składowisk odpadów przemysłowych.
Obecnie istnieje jeszcze 21 nie zrekultywowanych mogilników stanowiących zagrożenie dla środowiska.

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Utylizacja odpadów - największe składowiska i mogilniki

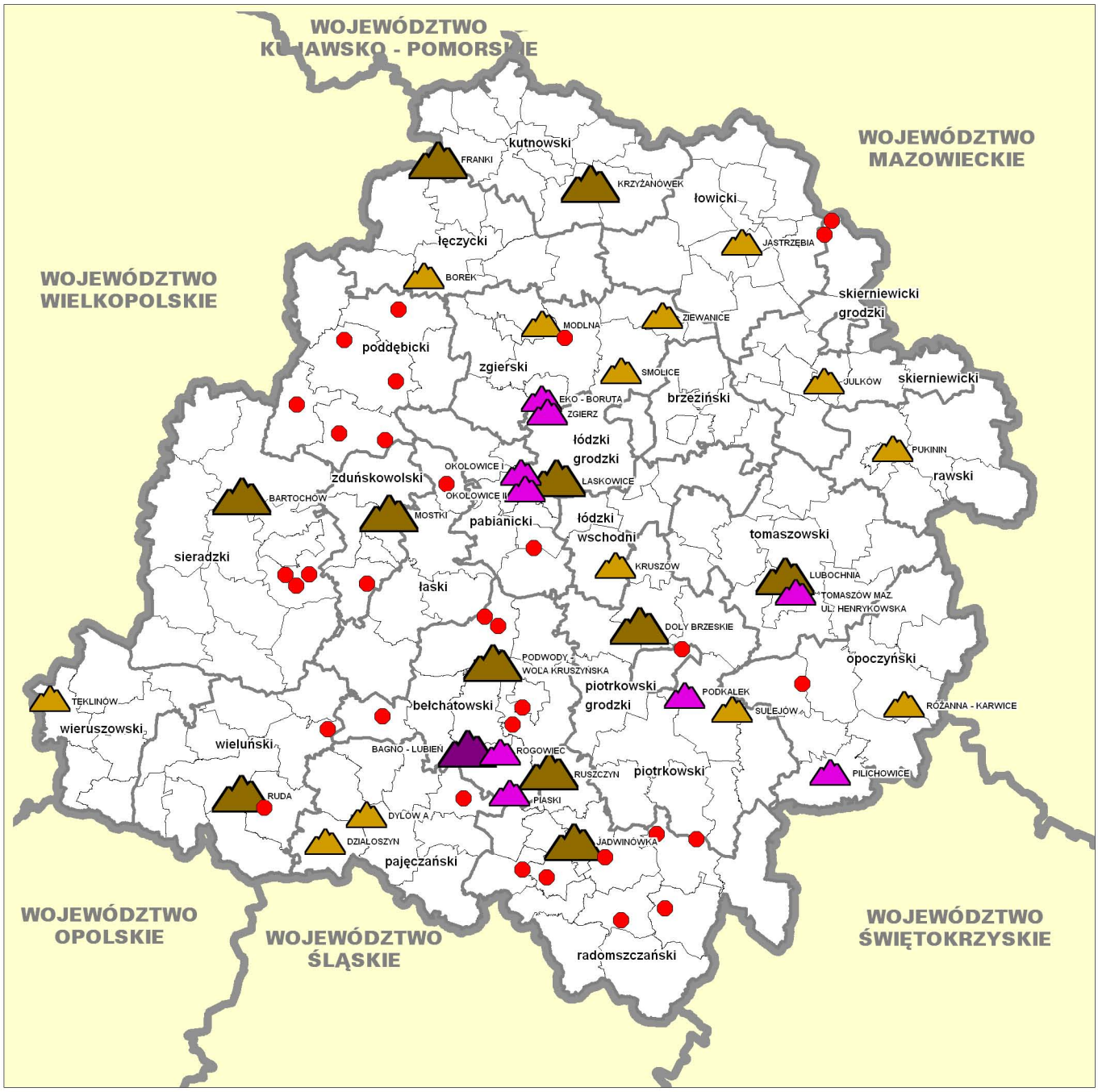

UTYLIZACJA ODPDAÓW

- SKLADOWISKA KOMUNALNE, KTÓRE PRZYJELY OD 10 000 DO 50 000 tys./m3 ODPADÓW W 2003r.
- SKLADOWISKA KOMUNALNE, KTÓRE PRZJELY POWYŻEJ 50 000 tys./m3 ODPADÓW W 2003r.
- SKLADOWISKA PRZEMYSLOWE, KTÓRE PRZYJELY OD 1 000 DO 1 000 000 Mg ODPADÓW W 2003r.
- SKLADOWISKA PRZEMYSLOWE, KTÓRE PRZYJELY POWYŻEJ 1 000 000 Mg ODPADÓW W 2003r.
- MOGILNIKI

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2003r. oraz dane BPPWL w Łodzi.

- **Udokumentowane złoża surowców**

Na terenie województwa łódzkiego udokumentowano występowanie 640 złóż surowców mineralnych (dane: „Bilans Zasobów Kopalin i Wód Podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2003r.”). Zaledwie kilkanaście złóż odgrywa znaczącą rolę w gospodarce województwa. Najważniejsze, ze względu na wielkość wydobycia i znaczenie gospodarcze są złoża węgla brunatnego „Bełchatów”.

Duże znaczenie gospodarcze mają surowce szklarskie i piaski formierskie. Surowce szklarskie były eksploatowane ze złóż: „Biała Góra I i II– Wschód”, i „Piaskownica-Zajączków E” zaś piaski formierskie ze złóż: „Grudzień Las” oraz „Ludwików”.

Znaczenie regionalne mają wapienie i margle dla przemysłu cementowego eksploatowane ze złóż „Działoszyn –Trębaczew” oraz „Niwiska Górne – Grądy”, gliny ceramiczne kamionkowe – złoże „Paszkowice” i kamienie drogowe i budowlane – złoże „Teofilów” oraz „Raciszyn II”.

Występujące na terenie województwa złoża gazu ziemnego „Uników”, fosforytów „Burzenin”, soli kamiennej „Łanięta” i „Rogóźno” zaliczane do kopalin podstawowych nie są eksploatowane.

Największą grupę wśród złóż stanowią złoża kopalin pospolitych: kruszywa naturalnego (390 złóż) oraz surowców ilastych ceramiki budowlanej (122 złoża). Generalnie są to niewielkie złoża, o zasobach od kilkunastu do kilkuset tysięcy ton, wykorzystywane głównie na zaspokojenie lokalnych potrzeb. Do najważniejszych, eksploatowanych złóż kruszywa naturalnego należą „Kalenice II”, „Czatolin”, „Rydwan”, „Nowosolna II”, „Antoniówka II”, „Łódź Iglasta VI”, „Stobiecko III” zaś w zakresie surowców ilastych złoże „Chełsty” i „Mokrsko”.

Na terenie województwa łódzkiego udokumentowano ponadto 3 złoża wód termalnych („Skierniewice”, „Uniejów”, „Łódź EC-2”).

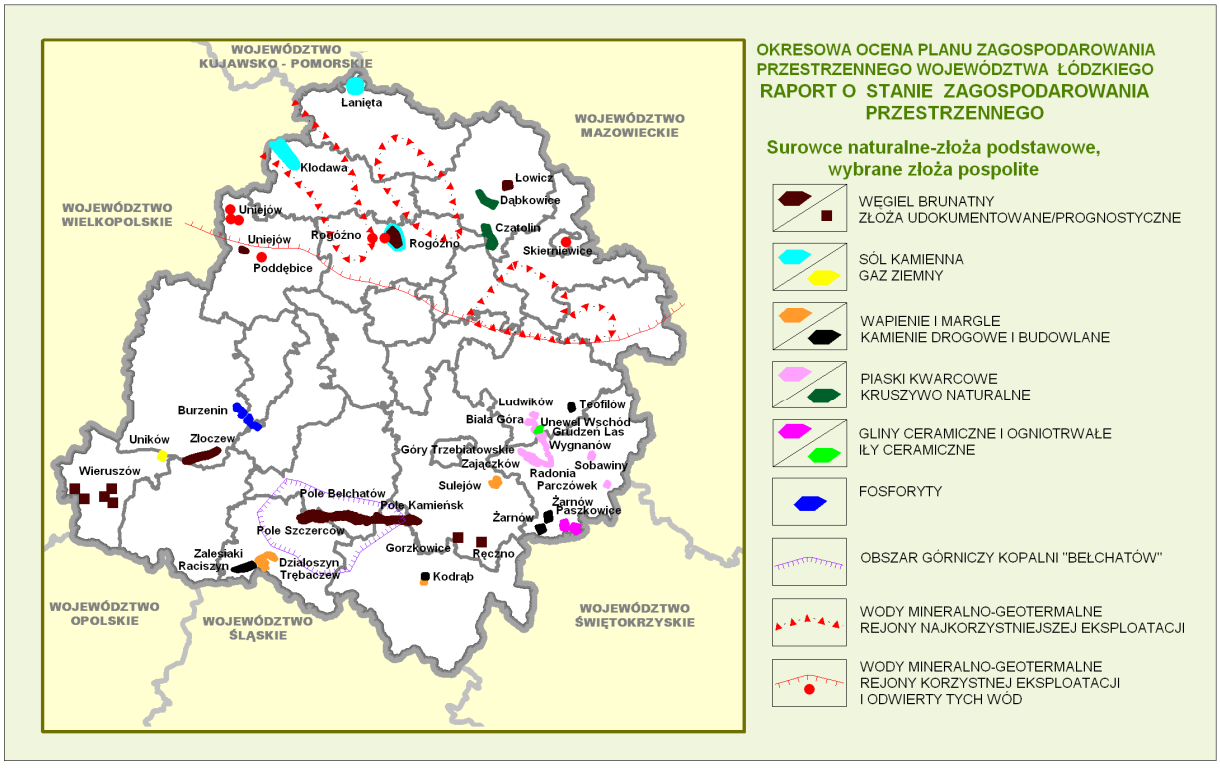

- **Rolnictwo – ocena zjawisk gospodarczych**

Na przestrzeni ostatnich lat odnotowano zasadnicze zmiany w zakresie rozwoju wsi i rolnictwa. Istotnym czynnikiem było przystąpienie Polski do Unii Europejskiej.

Na terenie województwa duże zmiany zaszły w strukturze użytkowania gruntów. W stosunku do roku 2000 nastąpił znaczący spadek powierzchni użytków rolnych o 113,6 tys. ha a ich udział zmniejszył się z 69% do 59,9%.
Nadal jednak użytki rolne są dominująca grupą w strukturze użytkowania gruntów większości gmin, wyjątek stanowią gminy miejskie. Wyłączenie gleb z rolniczego użytkowania znacznie przekroczyło wskaźnik przyjęty w „Planie...". (6 tys. ha na rok). Odnotowuje się zjawisko zaniechania produkcji na gruntach rolnych, powierzchnia gruntów odłogowanych i ugorowanych wynosiła 89,5 tys. ha co stanowiło 10% ogółu gruntów ornych. W stosunku do roku 2000 nastąpił przyrost tych gruntów o 41,4%.

Struktura agrarna – średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w województwie łódzkim nieznacznie wzrosła i wynosi obecnie 7,2 ha. Zakładany w „Planie..." wzrost do 9 ha w okresie średniej perspektywy może być trudny do osiągnięcia. Następuje wzrost liczby gospodarstw najmniejszych w grupie do 5 ha oraz największych, powyżej 15 ha, spada liczba gospodarstw średnich. Taka tendencja zmian była zakładana w „Planie...".

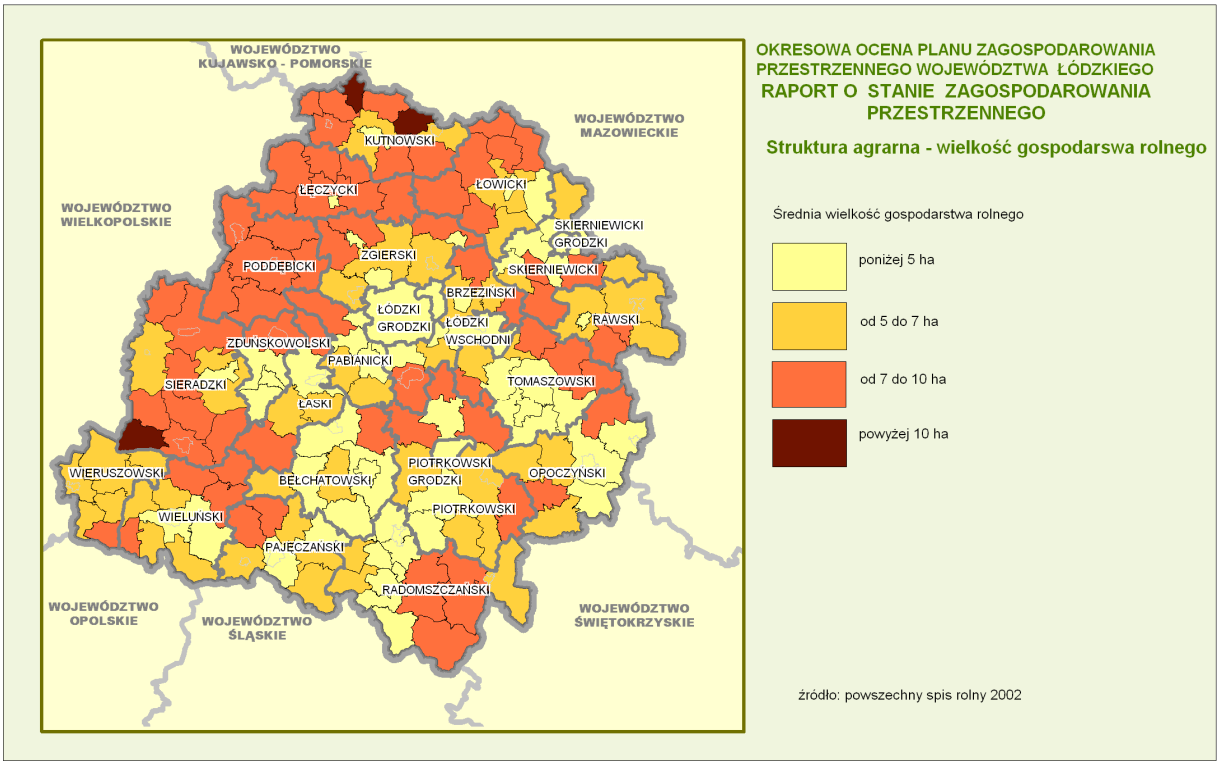

Wzrostowi średniej powierzchni gospodarstwa rolnego towarzyszy spadek ich liczby. W 2003 r. na terenie województwa było 161,7 tys. gospodarstw indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych, w stosunku do danych z 2000 r. ich liczba zmniejszyła się o 10,3 tys.

W produkcji rolniczej nadal dominowały tradycyjne kierunki: uprawa zbóż, ziemniaków, hodowla bydła i trzody chlewnej. W strukturze upraw zwiększył się udział warzyw, spadł natomiast dość istotnie udział ziemniaków. Produkcję zwierzęcą charakteryzowały wskaźniki obsady zwierząt na 100 ha użytków rolnych, które wynosiły dla bydła 42,4 sztuki a dla trzody chlewnej – 134,9 sztuki i były większe w stosunku do roku 2000. Obserwowane zmiany idą w kierunku intensyfikacji produkcji rolnej i jej koncentracji, chociaż tempo zmian jest na razie powolne.

Największe trudności nastręcza określenie zatrudnienia w rolnictwie. Przyjmując za podstawę dane o pracujących wyliczone przy wykorzystaniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2002 i Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 otrzymujemy wskaźnik zatrudnienia 17,6 osoby na 100 ha użytków rolnych. W „Planie..” zakładano, że z pracy w rolnictwie odejdzie do roku 2015 około 50% zatrudnionych i osiągnięty zostanie wskaźnik 15 osób pracujących w rolnictwie na 100 ha użytków rolnych (27,6 w chwili opracowywania „Planu...”). Obserwowane tendencje są bardzo korzystne jednak należy uwzględnić fakt, że dane statystyczne odnosiły się do dwóch okresów spisowych z 1996 i 2002 r, które w nieco odmienny sposób traktowały pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. Można więc przypuszczać, że rzeczywisty wskaźnik zatrudnienia jest obecnie większy od wyliczonego, choć kierunek zmian (spadek) jest właściwy.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej otworzyło przed rolnictwem nowe perspektywy. Już w chwili obecnej rolnicy korzystają z systemu dopłat bezpośrednich oraz innych form wsparcia finansowego. W ramach Krajowego Programu Rolnośrodowiskowego na terenie województwa łódzkiego wyróżniono dwa specjalne typy obszarów:

- Obszary Przyrodniczo Wrażliwe – tereny najcenniejsze przyrodniczo w skali całego kraju. Zgodnie z Koncepcją krajowej sieci OPW na terenie woj. łódzkiego znalazły się 3 obszary: „Dolina Środkowej Warty i Neru”, „Pilicki” i „Dolina Pilicy”, które obejmują łącznie 11,2% powierzchni użytków rolnych w województwie. Wdrażanie projektu przewidziane jest na lata 2007 – 2013.
- Strefy Priorytetowe – tereny cenne przyrodniczo i krajobrazowo bądź ważne z punktu widzenia wód i gleby, wyznaczane przez samorządy wojewódzkie. Na terenie województwa wyznaczono 5 stref: „Zlewnia rzeki Ochni”, „Bolimowski Park Krajobrazowy”, „Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich”, „Dolina Warty i Widawki” oraz „Spalski Park Krajobrazowy”. Powierzchnia użytków rolnych objętych działaniami KPR w ramach wyznaczonych stref szacowana jest na 52,1 tys. ha użytków rolnych. Wdrażanie projektu już się rozpoczęło.

Krajowy Program Rolnośrodowiskowy jest działaniem Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), a jego podstawowym celem jest promocja wielofunkcyjnej gospodarki rolnej, poprzez stworzenie zachęt finansowych dla rolników ukierunkowanych na ochronę środowiska, zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych na obszarach wiejskich.

Na terenie województwa wytypowano również gminy zaliczone do obszarów o niekorzystnych warunkach zagospodarowania, w których działalność rolnicza będzie wspierana pomocą finansową. W grupie „ONW nizinne strefa I” znalazło się 76 gmin i 72 obręby geodezyjne zaś w „ONW nizinne strefa II” – 20 gmin i 123 obręby geodezyjne.

- **Zagrożenia środowiska**

W dalszym ciągu na obszarze województwa największe zagrożenia dla środowiska to żywiołowy wzrost urbanizacji, eksploatacja surowców naturalnych, rozwój komunikacji, zagrożenie powodziowe. Niekontrolowany rozwój zabudowy cechuje zwłaszcza tereny podmiejskie. W dalszym ciągu ma miejsce intensywne zagospodarowywanie terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Niedostateczna rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej, nie idąca równolegle z rozbudową sieci wodociągowych, przyczynia się do wzrostu zanieczyszczeń wód podziemnych i gruntu. Niejednokrotnie zabudowywanie ciągów dolinnych, prace melioracyjne czy regulacja biegów rzek i cieków przyczyniają się do utraty znacznej części walorów środowiska przyrodniczego. Z kolei żywiołowy wzrost liczby pojazdów samochodowych powoduje zwiększenie zanieczyszczenia atmosfery i gleb gazami, pyłami i metalami ciężkimi. W dalszym ciągu eksploatacja surowców mineralnych jest główną przyczyną degradacji powierzchni ziemi i gleb, powodując rozszerzanie się lejów depresyjnych, przemieszczanie mas ziemnych oraz ma wpływ na rekultywację powierzchni ziemi. Największe zmiany występują w obrębie Zagłębia Bełchatowskiego. Rejonami dużego zagrożenia są ponadto okolice Tomaszowa Mazowieckiego, Sławna, Mniszkowa, Działoszyna, Pajęczna, Czatolina i Dąbkowic. Niedostateczna realizacja obiektów oczyszczalni ścieków zgodnie z przyjętymi programami powoduje minimalną tylko poprawę stanu czystości wód powierzchniowych w województwie. Z kolei największym zanieczyszczeniem dla lasów są skażenia przemysłowe, presja inwestorów i pożary. Jednak generalnie odnotowuje się poprawę stanu zdrowotnego i sanitarnego lasów. Obecnie, zagrożenie dla środowiska i ludzi powodowane czynnikami naturalnymi, stanowią cyklicznie pojawiające się powodzie i podtopienia. Na podstawie materiałów sporządzanych przez Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej ustalono, że tereny potencjalnego zagrożenia powodziowego występują ogółem w 117 gminach, tj o 37 gmin więcej niż zidentyfikowano w „Planie...” Liczbę zagrożonych mieszkańców określa się na około 9 000 osób. Gminy o największym udziale procentowym tych terenów w ich ogólnej powierzchni to:

- w zlewni rzeki Bzury – Świnice Warckie, m. i g. Łęczyca, Góra Św. Małgorzaty, Krzyżanów, Bielawy i Piątek,
- w zlewni rzeki Warty i Neru – m. i g.: Pabianice, Sieradz, Radomsko oraz Gidle i Nowa Brzeźnica,
- w zlewni rzeki Pilicy – miasto Tomaszów Mazowiecki, Żytno, Inowłódz.

W granicach 60 gmin województwa nie notuje się żadnych terenów zagrożenia powodziowego.
Analiza konfliktów przestrzennych na terenach powodziowych wskazała 7 obszarów problemowych wymagających najpilniejszych działań. Są to wg kolejności: Sieradz, Dolina Międzyrzecza Warty i Widawki, Dolina górnej Warty, Zlewnia Neru i górnej Bzury, Doliny Luciąży i Strawy, Dolina Grabii, Doliny Pilicy, Doliny środkowej Pilicy.

Jednym z poważnych zagrożeń dla środowiska jest funkcjonowanie 21 powstałych w latach 70 i 80 ubiegłego wieku mogilników. W nich zgromadzone jest kilkaset ton przeterminowanych środków ochrony roślin, opakowań po tych środkach oraz odpadów pogalwanicznych i polakierniczych.

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Zagrożenia środowiska powodowane czynnikami naturalnymi występujące w województwie łódzkim

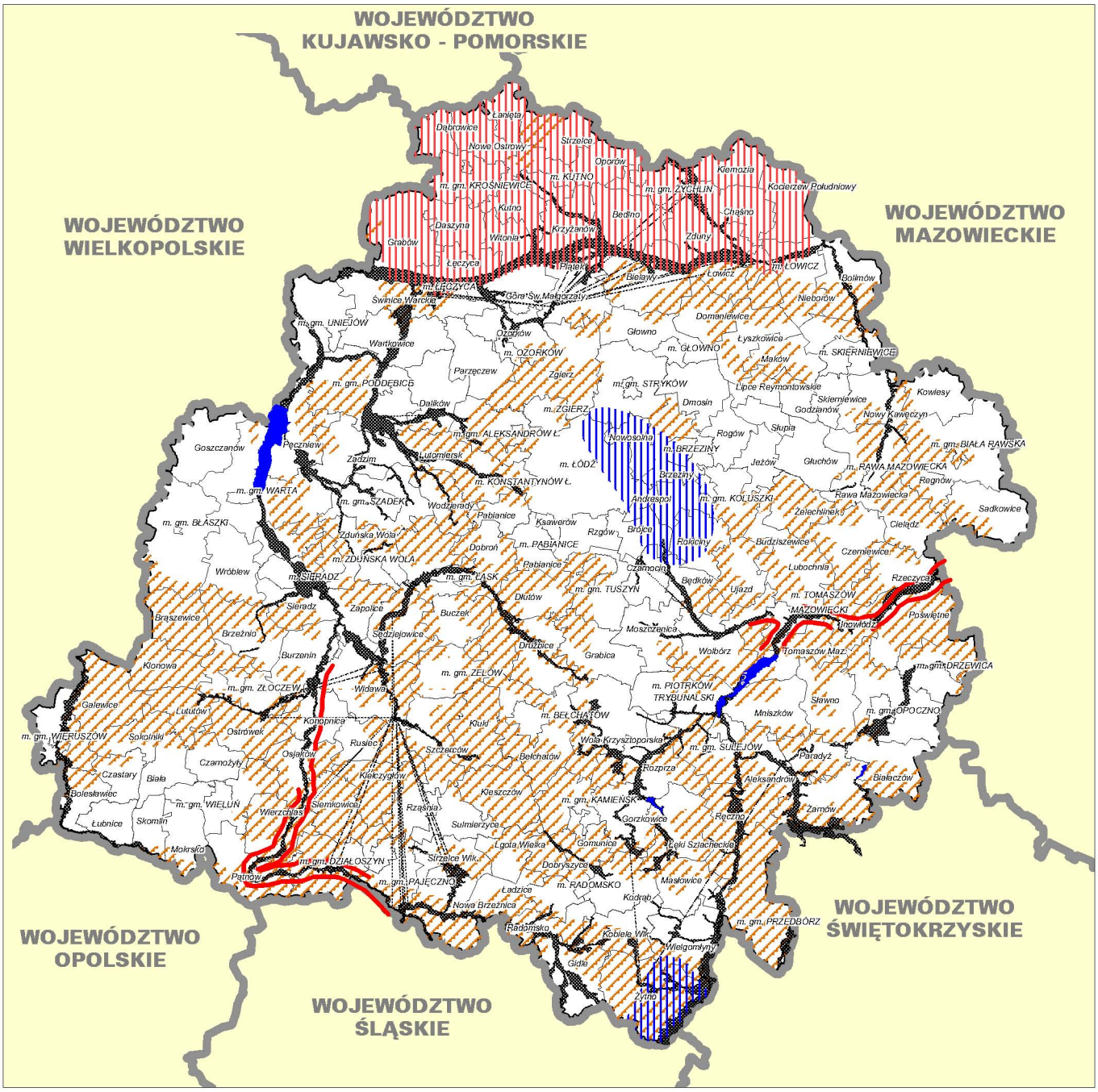

GRANICE WOJEWÓDZTWA

GRANICE GMIN

NAJWAŻNIEJSZE ZBIORNIKI RETENCYJNE

STREFY O NAJWIĘKSZEJ ROCZNEJ SUMIE OPADÓW ATMOSFERYCZNYCH PRZEKRACZAJĄCEJ 650 MM

STREFY O NAJWIĘKSZYM DEFICYCIE WÓD OPADOWYCH I POWIERZCHNIOWYCH

TERENY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

GLEBY O BARDZO DUŻEJ PODATNOŚCI NA DEGRADACJĘ

KRAWĘDZIE EROZYJNO - DENUDACYJNE

Źródło 1: Opracowanie ekofizjograficzne do planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego BPPWŁ 2002 r.
Źródło 2: Atlas Rzeczpospolitej Polskiej wyd. Główny Geodeta Kraju Warszawa 1993 - 1997

5. Ocena stanu środowiska kulturowego

- **Obszary ochrony krajobrazu kulturowego**

Obszary ochrony krajobrazu kulturowego to miejsca i tereny o unikatowych i najwyższych wartościach, będące najciekawszymi przykładami rozwiązań urbanistycznych i architektonicznych, oraz o dużych walorach środowiska przyrodniczego. W przypadku województwa łódzkiego możemy powiedzieć o zaniedbaniu i niedoinwestowaniu obszarów tożsamości, ze szczególnym wskazaniem na jego stolicę. Intensywny rozwój przestrzenny wielu miast doprowadzał stopniowo do nieładu. Nowa zabudowa wchodząc ekspansywnie na wolne tereny rolne degradowała przestrzeń. Wiele historycznych miast posiada rozproszoną sylwetę, zakłóconą współczesnymi obiektami przemysłowymi i mieszkaniowymi. W wielu przypadkach zagubione zostało akcentowanie kompozycji urbanistycznych struktur miejskich historycznymi dominantami np. w postaci wież kościelnych. Przez lata nie prowadzono działań rewaloryzacyjnych i rewitalizacyjnych staromiejskich zespołów, czego skutkiem jest substandardowa zabudowa historycznych centrów wielu miast. W strukturach miejskich rynek przestał pełnić, założoną mu w czasach lokacji, funkcję i poprzez wprowadzenie zieleni zmienił się w park czy skwer miejski. Niejednokrotnie stracił również swoje znaczenie na rzecz nowego centrum. Do takich ośrodków należą m. in. Opoczno, Krośniewice, Lutomiersk, Rzgów, Warta, Wolbórz. Jednocześnie w wielu ośrodkach miejskich zachowane zostały w krajobrazie układy rozplanowania wraz z obiektami zabytkowymi, przedstawiającymi dużą wartość kulturową, na którą poza układem przestrzennym składają się charakterystyczna struktura kwartałów przyrynkowych, gabaryty zabudowy oraz sylweta z lokalizacją dominant przestrzennych. Przykładami takich ośrodków są Piotrków Trybunalski, Sieradz, Łowicz, Łódź, Wieluń.

Obecnie obserwuje się znaczny wzrost dbałości o zachowanie i kultywowanie istniejących wartości kulturowych. Odpowiednie działania w zakresie zagospodarowanie krajobrazu kulturowego przyczynią się do podniesienia rangi poszczególnych obiektów i obszarów oraz wydobycia ich tożsamości regionalnej. Służyć ma temu m. in. tworzenie parków kulturowych jako obszarów kulturotwórczych regionu. W roku 2004 powstał jako pierwszy w województwie łódzkim park kulturowy w Zgierzu pod nazwą „Miasto Tkaczy".

W ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego powstały także projekty rewitalizacji zabytkowych obiektów i układów miejskich :

- Rewitalizacja Łęczyckiej Starówki,
- Restauracja zabytkowego Nowego Rynku w ramach Programu Rewitalizacji Miasta Łowicz,
- Rewitalizacja Strefy Śródmiejskiej Miasta Zgierza,
- Modernizacja Muszli Koncertowej w ramach Programu Rewitalizacji Miasta Łowicz,
- Remont istniejącego Pałacu w Złoczewie na potrzeby społeczno – kulturalne Miasta i Gminy,
- Monitoring wizyjny terenu rewitalizowanego – Centrum Miasta Bełchatowa Etap I.

Istotne działania podejmowane są także na terenie Łodzi, jednak skala nagromadzonych tu problemów w zakresie rewaloryzacji i rewitalizacji struktur miejskich jest ogromna. Przywrócenie ładu przestrzennego jest niezbędne z uwagi na konieczność kształtowania pozytywnego wizerunku miasta i podniesienia jego atrakcyjności turystycznej, kulturowej, inwestycyjnej w obliczu integracji z Unią Europejską. Predysponują ku temu liczne zabytki, a ponadto nietypowy układ przestrzenny, który mimo, iż związany z okresem Łodzi przemysłowej, posiada do dziś dnia elementy ukazujące okres Łodzi rolniczej.

- **Obszary ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej**

Województwo łódzkie posiada pewien zasób cennych obiektów zabytkowych, które ze względu na swoją wartość zostały wpisane do rejestru zabytków, ewidencji lub są chronione prawem miejscowym. Obecnie, z informacji uzyskanych od służb konserwatorskich wynika, że na terenie województwa jest ogółem 2 099 zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru, 31 obiektów to wielkoobszarowe założenia miejskie lub wiejskie (np. układy urbanistyczne, miasta w historycznych granicach, place, ulice itp.), 133 obiekty będące zabytkami archeologicznymi. Również 77 nieistniejących zabytków nieruchomych nadal figuruje w rejestrze zabytków. Są to obiekty rozebrane z uwagi na zagrożenie lub katastrofę budowlaną lub rozebrane bez zgody służb konserwatorskich. Z ogólnej liczby zabytków około 60 % wymaga remontów, a 30 % remontów kapitalnych, jedynie 236 obiektów nie wymaga prac remontowo konserwatorskich. Najlepszym utrzymaniem i stabilnością pod względem użytkowania odznaczają się obiekty sakralne. Ogólna ilość obiektów zabytkowych objętych tzw. ochroną konserwatorską liczy ok. 70 000, w tym 29 277 – zabytki nieruchome, 21 664 – archeologiczne, przeszło 19 000 – zabytki ruchome. Wszystkie te obiekty figurują w gminnej ewidencji zabytków.

Ważnym elementem środowiska kulturowego województwa łódzkiego są szlaki historyczno – kulturowe: Piastowska Droga Romańska, Szlak Cysterski oraz jedna z odnóg Szlaku Bursztynowego. Posiadają one rangę ponadlokalną stanowią jeden z elementów promowania zasobów kulturowych województwa oraz rozwoju bazy turystycznej.

Odrębną grupę stanowią dobra kultury współczesnej rozumiane jako niebędące zabytkami dobra kultury takie jak pomniki, miejsca pamięci, budynki i ich wnętrza oraz detale, jak również założenia urbanistyczne i krajobrazowe będące uznanym dorobkiem żyjących pokoleń i mające wysoką wartość artystyczną. Po konsultacjach ze środowiskiem ekspertów przyjęto jako umowną granicę powstania poszczególnych obiektów rok 1918. Obecnie, przy współpracy z samorządami gmin, trwają prace nad identyfikacją tych obiektów na terenie województwa łódzkiego.

6. Ocena stanu rozwoju turystyki

Współczesne zagospodarowanie turystyczne na terenie województwa nie jest wystarczające z punktu widzenia możliwości rozwoju turystyki w regionie, zwłaszcza w kontekście wciąż wzrastającej konkurencyjności między poszczególnymi regionami w kraju i zagranicą. W ostatnich latach rozwój bazy turystycznej w województwie opierał się przede wszystkim na modernizacji istniejących obiektów.

Następował stopniowy spadek liczby miejsc noclegowych – na przełomie lat 2002 – 2003 liczba miejsc noclegowych zmniejszyła się o 17%, a wielkość tej bazy (15 210 miejsc, w tym 10 566 całorocznych) stawia województwo dopiero na 13 miejscu w kraju. Zmniejsza się zarówno liczba obiektów o charakterze całorocznym, jak i sezonowych. W niewielkim stopniu rozwinęło się zagospodarowanie sportowo – rekreacyjne o charakterze ponadlokalnym. W ostatnich latach powstały jedynie 4 tego typu obiekty: pole golfowe i Woli Błędowej w gm. Głowno, boisko do piłki plażowej w Poddębicach, sztuczny stok narciarski w Zgierzu oraz stok narciarski na Górze Kamieńsk. Na stosunkowo wysokim poziomie znajduje się obecnie kompleks AZS UŁ, którego ranga wzrośnie, gdyż został on wyznaczony do organizacji przyszłorocznej ogólnopolskiej olimpiady akademickiej.

Najbardziej aktywnie rozwijającym się sektorem turystyki jest agroturystyka. Liczba gospodarstw agroturystycznych zwiększyła się ponad dwukrotnie (ze 101 w 2000 r. do 219 w 2005 r.). W 2002 r. gospodarstwa agroturystyczne funkcjonowały w 33 gminach. Obecnie w 8 spośród nich (gm. Dąbrowice, Żychlin, Jeżów, Głuchów, Będków, Lubochnia, Rozprza i miasto Tomaszów Mazowiecki) ten rodzaj obiektów noclegowych uległ likwidacji, natomiast w kilkudziesięciu powstały one dość licznie (obecnie istnieją w 74 gminach). Do aktywizacji tego rodzaju działalności na terenie województwa stymulują stowarzyszenia agroturystyczne.

Jednocześnie zauważalny jest znaczny wzrost zainteresowania turystyką pieszą i rowerową oraz wzrost aktywności związanej z turystyką weekendową. Na obszarze województwa w ostatnich latach wzrosła liczba oznakowanych szlaków turystycznych (z 37 w 2002 r. do 82 w 2005 r.). Obecnie istnieje 31 szlaków pieszych, 12 szlaków łącznikowych, 18 rowerowych (w tym 1 międzynarodowy Łódź – Berlin), 9 rowerowych łącznikowych, 10 konnych oraz 3 wodne.

Koncepcja współśrodkowych kręgów pełniących różne funkcje turystyczne zapisana w „Planie...” przez ostatnie lata realizowana jest w niewielkim zakresie. Co prawda wykształcił się nowy ośrodek recepcyjny o funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej – Szczerców, w powiecie bełchatowskim powiększył się zasięg obszarów rozwoju funkcji wypoczynkowo – rekreacyjnej i urlopowej oraz funkcji poznawczo – edukacyjnej i wypoczynkowo – urlopowej, a na obszarze województwa powstał system informacji turystycznej obejmujący 60 miejscowości, jednakże ośrodki recepcyjne wyznaczone w „Planie...” nie powiększają znacząco swojego zagospodarowania turystycznego a ich funkcja i zasięg oddziaływania nie ulegają wzmocnieniu.

Znikomy jest także rozwój obszaru o funkcji poznawczej, edukacyjnej i specjalnej obejmującego teren Łodzi, w którym zabiegi rewitalizacji przestrzeni miejskiej ograniczyły się prawie jedynie do parków miejskich, a działania promocyjne są nadal niewystarczające (mimo następującego rozwoju tzw. „turystyki sentymentalnej", czy cyklicznie odbywającego się Festiwalu Czterech Kultur).

Nie nastąpił również rozwój funkcji uzdrowiskowej w oparciu o wody geotermalne w rejonie Uniejowa i Rogóźna. Istniejąca w tym zakresie baza w Uniejowie posiada jedynie znaczenie lokalne. Potencjalnych walorów tych miejscowości nie dostrzeżono w „Koncepcji rozwoju uzdrowisk w Polsce".

Widoczny jest także wyraźny zastój w rozwoju funkcji turystycznych w południowej części województwa, m. in. w powiecie radomszczańskim. Inicjatywy w kierunku rozwoju funkcji poznawczych, edukacyjnych, wypoczynkowo – urlopowych i wypoczynkowo – rekreacyjnych wykazują natomiast gminy nadwarciańskie oraz gminy położone w dolinie Pilicy.

Działania podejmowane na różnych szczeblach związane z promocją różnych form turystyki muszą znaleźć odzwierciedlenie w kształtowaniu przestrzeni województwa, zarówno w zakresie zagospodarowania turystycznego, jak i stworzenia produktów turystycznych w oparciu o walory przyrodniczo – kulturowe regionu. Istotnym dokumentem w tym zakresie będzie „Strategia rozwoju turystyki", której opracowanie przewidziano na rok 2006. Na jej podstawie będzie można występować o programy i fundusze inicjatyw UE przeznaczone na wsparcie turystyki.

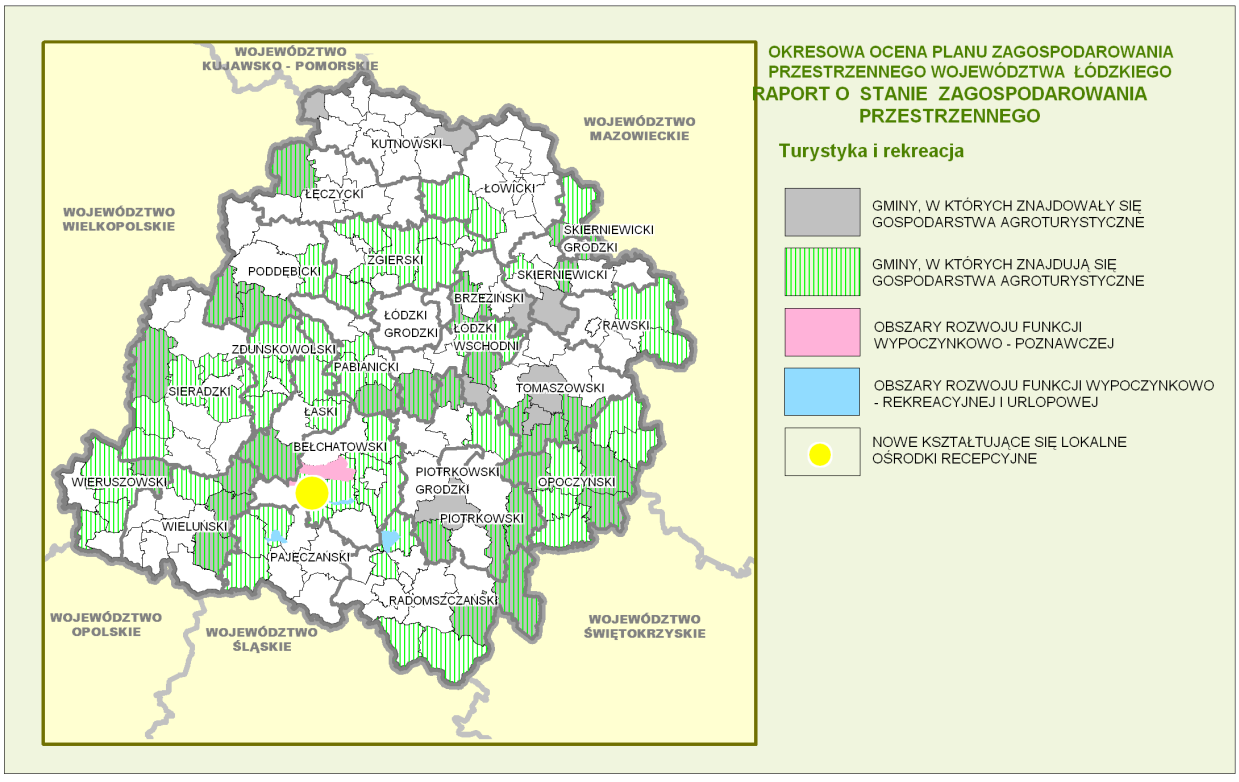

7. Ocena rozmieszczenia krajowej i wojewódzkiej infrastruktury transportowej i technicznej

- **Infrastruktura transportowa**

System transportowy województwa łódzkiego jest niedostatecznie rozwinięty – szczególnie dotyczy to parametrów technicznych infrastruktury transportowej, co w znacznym stopniu przekłada się na poziom transportu ludzi, rzeczy i towarów.

Układ drogowy

Sieć dróg krajowych na terenie województwa łódzkiego składa się z 16 odcinków o długości = 1 284,4 km. Zapewniają one połączenia pomiędzy podstawowymi jednostkami osadniczymi i głównymi ośrodkami gospodarczymi zarówno w województwie jak i w kraju.
Wskaźnik gęstości wynosi 7 km na 100 km^2. W strukturze tych dróg 174,3 km stanowią drogi dwujezdniowe (droga nr 1 od Łodzi do granicy woj. śląskiego i droga nr 8 z Warszawy do Piotrkowa Trybunalskiego).
Planowaną sieć autostrad i dróg ekspresowych na obszarze województwa łódzkiego ustala rozporządzenie RM z 15 maja 2004 r. w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych, wg którego przez teren województwa mają przebiegać autostrady: A-1 i A-2 oraz drogi ekspresowe: S-14, S-8, S-12 i S-74.

Autostrady A-1 i A-2 są elementami strategicznymi o znaczeniu europejskim. ***Rozpoczął się proces ich realizacji***, przy znacznym udziale środków zewnętrznych (pomocowych). Obecnie realizowany odcinek autostrady A-2 od zachodniej granicy województwa do Strykowa, długości około 58 km, ma być oddany do użytkowania do końca 2005 roku. Pozostały odcinek autostrady A-2 i fragment autostrady A-1 od Strykowa na południe mają być zrealizowane w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Transport na lata 2004 – 2006 z finansowaniem do 2008 r., Jedynie odcinek autostrady A-1 od Strykowa na północ przewidziany jest wg danych GDDKiA w Łodzi do realizacji po 2010 roku.
Na obszarze województwa ***brak jest istniejących dróg ekspresowych***.

Droga ekspresowa S-14 posiada studium trasowania z 2000 r., zweryfikowane i uzgodnione w 2005 r. oraz podpisane porozumienie pomiędzy GDDKiA, Wojewodą Łódzkim i Prezydentem Miasta Łodzi z dnia 25 kwietnia 2005 r w sprawie określenia współpracy w przygotowaniu inwestycji do realizacji. Droga S-14 występuje w aktualizowanej „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju" i Strategii Rozwoju Transportu na lata 2007 – 2013 jako element układu; nie występuje jednak w programach realizacyjnych dotyczących transportu, za wyjątkiem odcinka wchodzącego w skład obwodnicy Pabianic, która przewidziana jest do realizacji na lata 2008 – 2011.

Droga S-8 na obszarze województwa zgodnie z rozporządzeniem RM przebiegać będzie w dwu odcinkach: Wrocław – Sieradz – Łódź oraz Piotrków Trybunalski – Tomaszów Mazowiecki –

Warszawa. *Odcinek S-8 od Piotrkowa Trybunalskiego do Warszawy*, powstanie na bazie istniejącej drogi dwujezdniowej. Aktualnie dopracowywana jest i uzgadniana dokumentacja na jej przebudowę.
Odcinek S-8 Wrocław – Sieradz – Łódź, o nowym przebiegu, wywalczonym przez władze samorządowe, posiada studium trasowania z 2001 roku, zaktualizowane na przełomie lat 2003/2004.
Droga S-8 ujęta jest w „Strategii Rozwoju Transportu na lata 2007 – 2013" w *wykazie ważniejszych inwestycji drogowych przewidzianych do realizacji w latach 2007 – 2013*.

Drogi ekspresowe S–12 i S-74 to nowe drogi wprowadzone do wykazu autostrad i dróg ekspresowych w Polsce po uchwaleniu „Planu..." rozporządzeniem RM z maja 2004 r. Plan wprawdzie postulował drogę ekspresową, umownie nazywaną S-74, ale w innym przebiegu niż występuje w rozporządzeniu. Problemem będzie doprowadzenie do parametrów drogi ekspresowej istniejącej drogi nr 12 z uwagi na jej przebieg przez obszary zabudowy miast i wsi, gdzie korytarz komunikacyjny często jest zawężony i brak jest rezerw terenowych na przebudowę drogi.
Droga nr 12 nie posiada żadnych opracowań studialnych dotyczących trasowania.
Przebieg drogi ekspresowej S-74 od Sulejowa w kierunku Kielc, zgodnie z rozporządzeniem, ze względów funkcjonalnych i przestrzennych jest nie wskazany i sprzeczny z polityką wojewódzką. Wszystkie dokumenty uchwalone przez Sejmik Wojewódzki wyróżniają postulowaną drogę ekspresową (umownie nazwaną S-74), o przebiegu będącym przedłużeniem S-8 na wschód od autostrady A-1 w kierunku Tomaszowa Maz., Kielc, Rzeszowa, którą zaproponowano w układzie strategicznym województwa z racji równoważenia obsługi komunikacyjnej regionu i zabezpieczenia jego połączeń z regionami południowej Polski oraz dalej z Ukrainą i portami czarnomorskimi.
Droga w przebiegu wg „Planu..." posiada „Studium trasowania ..." określający uzgodniony korytarz komunikacyjny. Aktualnie trwają zabiegi władz samorządowych, przy poparciu władz wojewódzkich, o zmianę rozporządzenia dotyczącą uwzględnienia przebiegu drogi S-74 wg „Planu...".
Przebiegi dróg S-12 i S-74 nie występują w programach realizacyjnych dotyczących transportu. Fakt ten będzie stanowił dodatkowy problem w trakcie aktualizacji „Planu..." w zakresie uzyskania, wymaganej ustawą, zgodności tych dokumentów.

Wstąpienie Polski do UE przyśpieszyło również inwestowanie w podstawową sieć dróg krajowych przebiegających w międzynarodowych korytarzach transportowych oraz realizację obwodnic miast. Działania dotyczą głównie dostosowania do parametrów unijnych dróg o numerach: 1, 2 i 12 oraz nr 8 na odcinku Piotrków Tryb. – Bełchatów – Wieluń. Realizowane aktualnie obwodnice to obwodnica m. Kutna w ciągu drogi nr 60 oraz m. Rawy Mazowieckiej w ciągu drogi nr 72. Są też podejmowane działania dotyczące poprawy bezpieczeństwa ruchu i są to głównie odcinkowe lub miejscowe realizacje typu skrzyżowania lub obiekty.

Układ dróg krajowych uzupełniają ***drogi wojewódzkie***. Na obszarze województwa występuje 36 odcinków dróg wojewódzkich o długość 1 153,1 km. Wskaźnik gęstości tych dróg wynosi 6,3 km na 100 km^2. Drogi te, za wyjątkiem krótkiego odcinka w Łodzi (ul. Rokicińska), wszystkie są jednojezdniowe.

Układ drogowy - stan istniejący

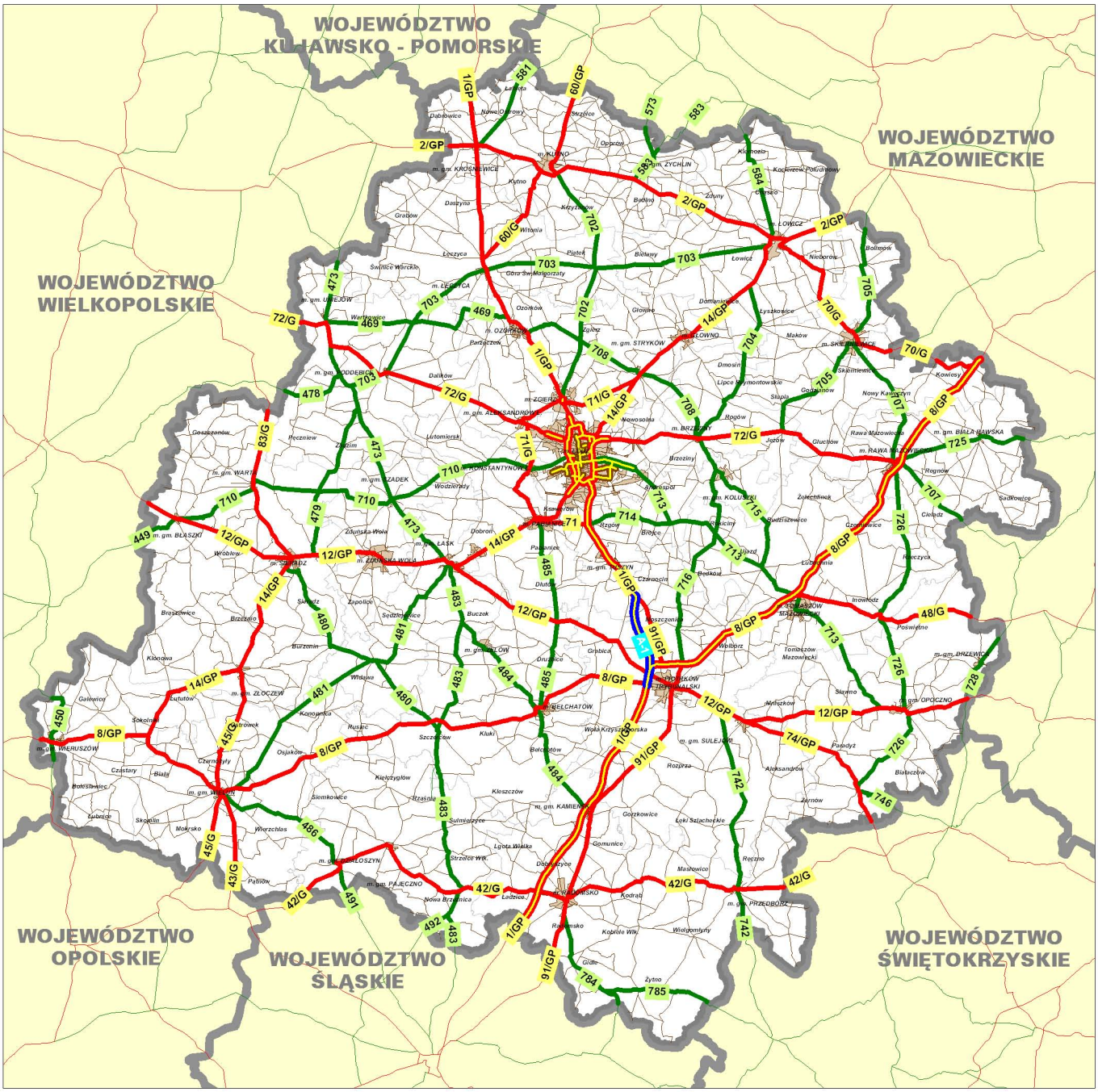

OZNACZENIA

- AUTOSTRADY
- DROGI KRAJOWE
- DROGI WOJEWÓDZKIE
- DROGI POWIATOWE
- DROGI DWUJEZDNIOWE

12/GP NUMERY / KLASYFIKACJA DRÓG KRAJOWYCH

A-1 AUTOSTRADA

484 NUMERY DRÓG WOJEWÓDZKICH

- klasyfikacja zgodnie z Zarządzeniem Nr 17 / 2000 Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Układ autostrad i dróg ekspresowych - uwarunkowania realizacyjne

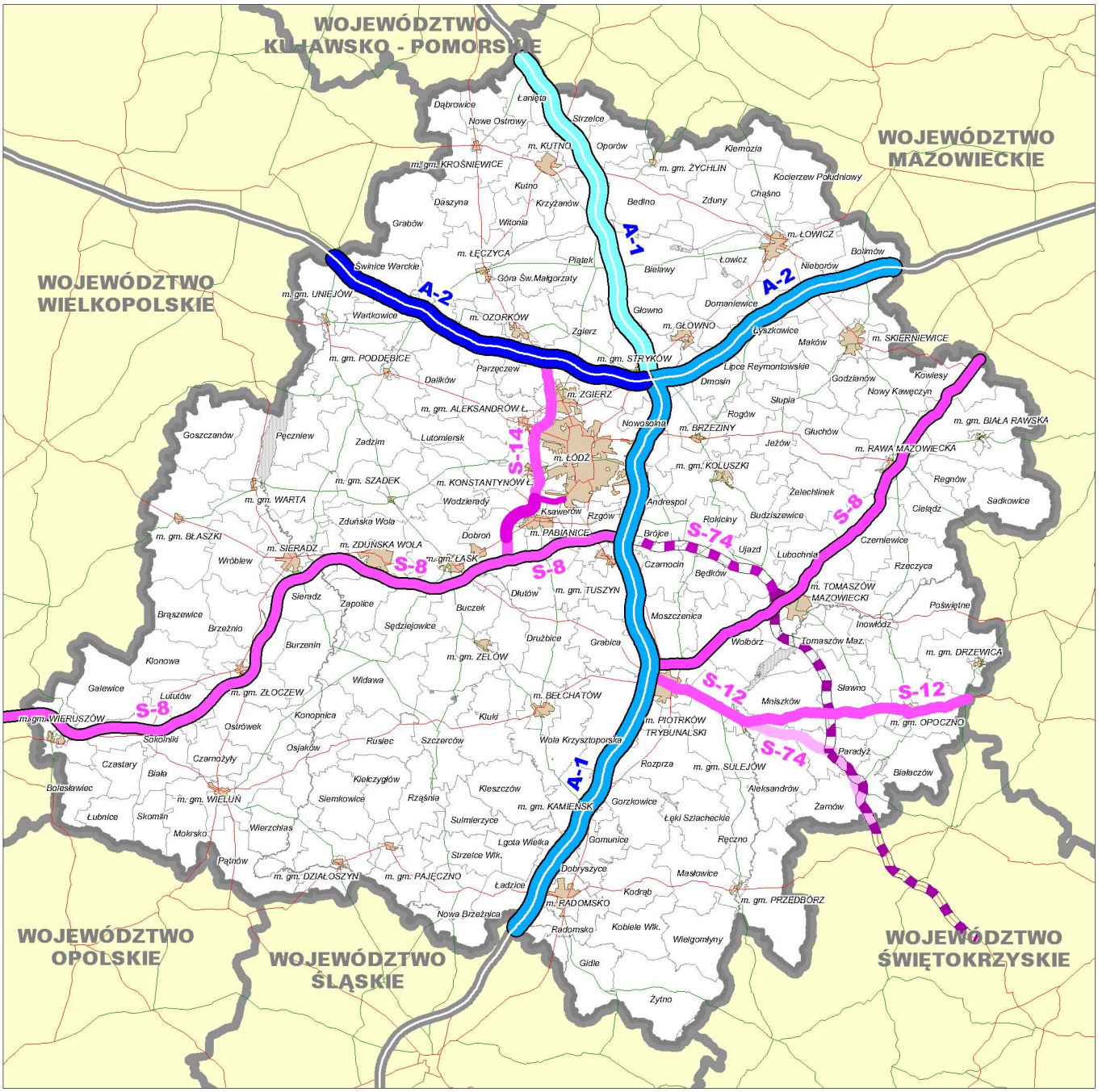

AUTOSTRADY - LATA REALIZACJI WG SPOT

- 2004 - 2005
- 2006 - 2008
- PO 2010

DROGI EKSPRESOWE WG ROZPORZĄDZENIA RM

- S-8 WARSZAWA - WROCŁAW UWZGLĘDNIONE W WYKAZIE ZADAŃ INWESTYCYJNYCH W "STRATEGII ROZWOJU TRANSPORTU NA LATA 2007 - 2013"
- FRAGMENT S-14 ZAWARTY W PROGRAMIE BUDOWY OBWODNIC NA LATA 2008 - 2011
- S-14, S-12, S-74 (SULEJÓW - KIELCE) NIE UWZGLĘDNIONE W PROGRAMACH INWESTYCYJNYCH

DROGI EKSPRESOWE POSTULOWANE DO UWZGLĘDNIENIA W ROZPORZĄDZENIU RM

- DROGA EKSPRESOWA S-74 RELACJI ŁÓDŹ - KIELCE

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Natężenie ruchu drogowego wg generalnego pomiaru ruchu w 2000 roku

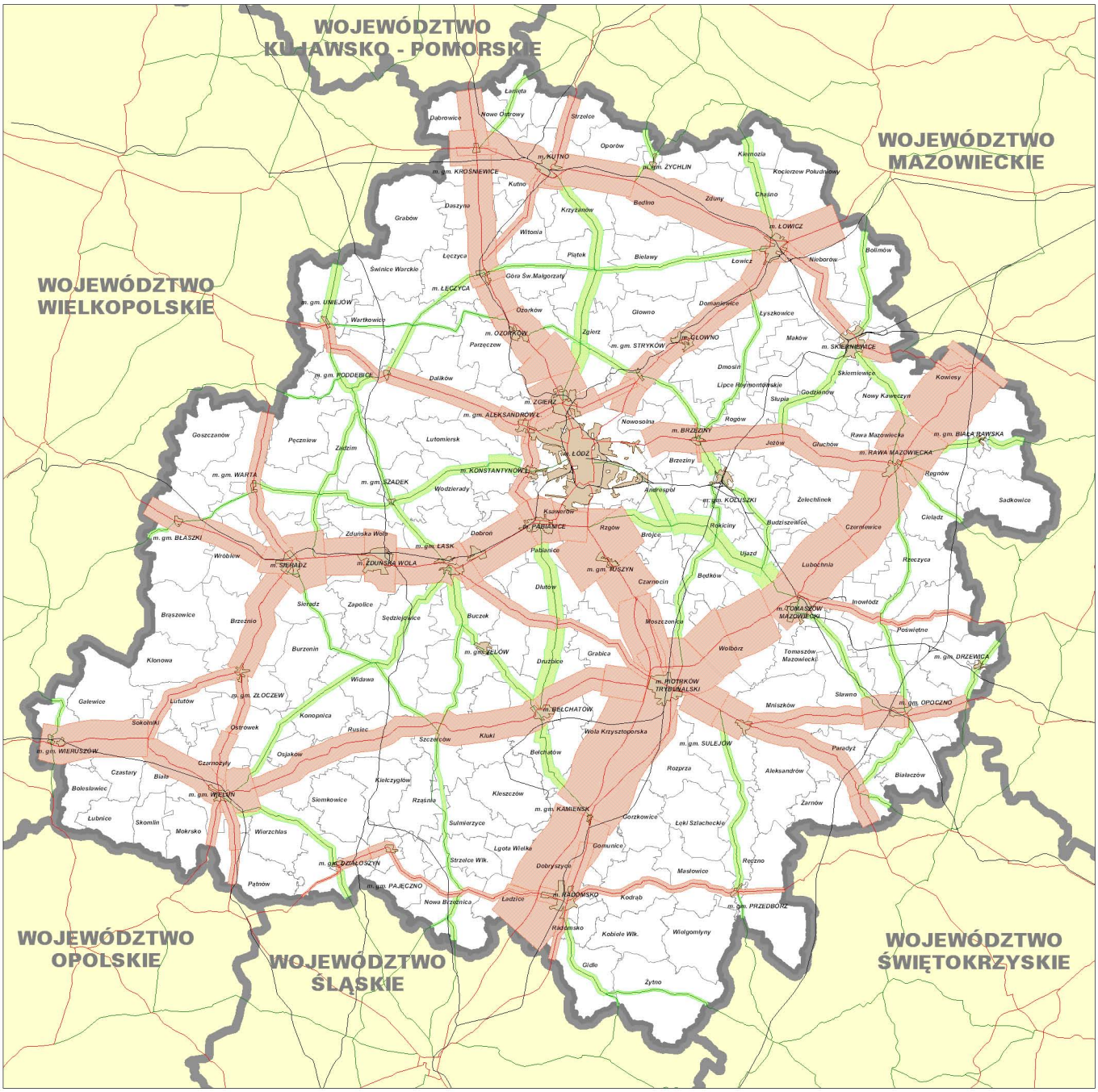

OZNACZENIA

- ŚREDNI DOBOWY RUCH POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH NA DROGACH KRAJOWYCH
- ŚREDNI DOBOWY RUCH POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH NA DROGACH WOJEWÓDZKICH
- LINIE KOLEJOWE

1 cm = 20 000 pojazdów samochodowych / dobę

Otwarcie granic, w związku z rozszerzeniem UE, spowodowało ***wzrost natężenia ruchu*** na drogach krajowych i wojewódzkich, szczególnie w zakresie taboru ciężkiego, często ponadnormatywnego, co skutkuje niszczeniem nawierzchni nieprzystosowanych do takich nacisków. Średni dobowy ruch pojazdów samochodowych (SDR), wg pomiarów z 2000 roku, na sieci dróg krajowych w kraju wynosił 7009 poj./dobę, w województwie łódzkim średnio 9045 poj./dobę, co klasyfikuje województwo na trzecim miejscu w kraju, po śląskim i małopolskim. Na sieci dróg wojewódzkich obciążenie ruchem (SDR) wynosiło w 2000 roku 2363 poj./dobę i stanowiło około jedną trzecią obciążenia sieci dróg krajowych. W województwie łódzkim SDR wynosił 2539 poj./dobę, co klasyfikuje województwo na szóstym miejscu w kraju, po województwach: śląskim, małopolskim, mazowieckim, wielkopolskim i podkarpackim.

Najbardziej obciążone są drogi krajowe nr 1, nr 8 na odcinku Piotrków Tryb. – Warszawa i nr 14 na odcinku Łódź – Sieradz, z dróg wojewódzkich natomiast stosunkowo najbardziej obciążone są drogi nr 713, 702 i 485.

Rolę uzupełniającą w układzie drogowym województwa pełnią ***drogi powiatowe i gminne.*** Łączna długość dróg powiatowych i gminnych wynosi około 13 758, w tym o nawierzchni ulepszonej ok. 11 944 km.

Układ kolejowy

Główne korytarze transportowe „transeuropejskie" dotyczące linii kolejowych, objętych umowami międzynarodowymi AGC, omijają Łódź i jej aglomerację. Linie magistralne przebiegają fragmentarycznie przez obrzeża województwa. Brakuje odpowiednich powiązań tych magistrali z węzłem łódzkim. Ma to bezpośrednie przełożenie na niedostateczną obsługę województwa koleją o podwyższonych prędkościach typu Inter i Euro City.

Aktualnie prowadzone są tylko niewielkie modernizacje układu kolejowego mające na celu podnoszenie parametrów prędkościowych na trasach położonych w korytarzach transeuropejskich. Dotyczy to jedynie linii kolejowej E–20 Berlin – Poznań – Kutno – Warszawa – Moskwa oraz CMK-i Warszawa - Zawiercie.

Mimo to Łódź jest ważnym węzłem na kierunku Warszawa – Wrocław i Poznań – Lublin. W Łodzi znajduje się jedna z największych w kraju stacji towarowych Łódź – Olechów, której moce przerobowe wykorzystywane są w niespełna 50%. Mniejszymi węzłami kolejowymi w województwie są Koluszki, Zduńska Wola, Kutno, Skierniewice, Łowicz, Tomaszów Mazowiecki, Chorzew – Siemkowice.

Długość sieci kolejowej na obszarze województwa wynosi 1 078 km. Na 100 km^2 przypada tu zaledwie 5,9 km linii normalnotorowych, przy 6,9 km średnio w kraju

Większość linii przebiegających przez obszar województwa łódzkiego jest znaczenia państwowego oraz objęta umowami międzynarodowymi AGC i AGTC.

Generalnie ustalenia „Planu...” w zakresie kolei dotyczące sieci AGC są spójne z planowanymi zadaniami w skali kraju, zawartymi w Strategii Rozwoju Transportu na lata 2007 – 2013, która zakłada stworzenie w Polsce do 2020 r. nowoczesnej sieci transportowej i jako priorytetowe działania do roku 2013 ustala inwestycje kolejowe skupiające się w transeuropejskich korytarzach transportowych.

Dotyczą one na obszarze województwa:

- linii kolejowej E–20 (korytarz II) – Berlin – Moskwa, - zakończenie modernizacji na całej długości - doprowadzenie do V= 160 km/h dla ruchu pasażerskiego i 120 km/h dla ruchu towarowego,
- linii kolejowej E– 65 (korytarz VI) – Gdynia – Wiedeń (CMK) – prace na całej długości polegające na dostosowaniu zasadniczej części linii do szybkości 200 km/h.

Równolegle Strategia zakłada modernizację linii kolejowych o znaczeniu państwowym, co w przypadku województwa łódzkiego winno się sprowadzać do działań w kierunku włączenia m. Łodzi w sieć linii o podwyższonych parametrach prędkościowych, szczególnie na kierunku do Wrocławia, ponieważ przebudowa linii Warszawa – Łódź znalazła się w programie SPOT na lata 2004 - 2006 oraz w Strategii Rozwoju Transportu na lata 2007 – 2013 jako *ważniejszy projekt kolejowy finansowany w latach 2004 – 2006 ze środków europejskich* z latami realizacji 2005 – 2008.

Natomiast brak jest jednoznacznych ustaleń dotyczących kolei najwyższych prędkości w dokumentach strategicznych dotyczących planowania transportu na szczeblu krajowym.

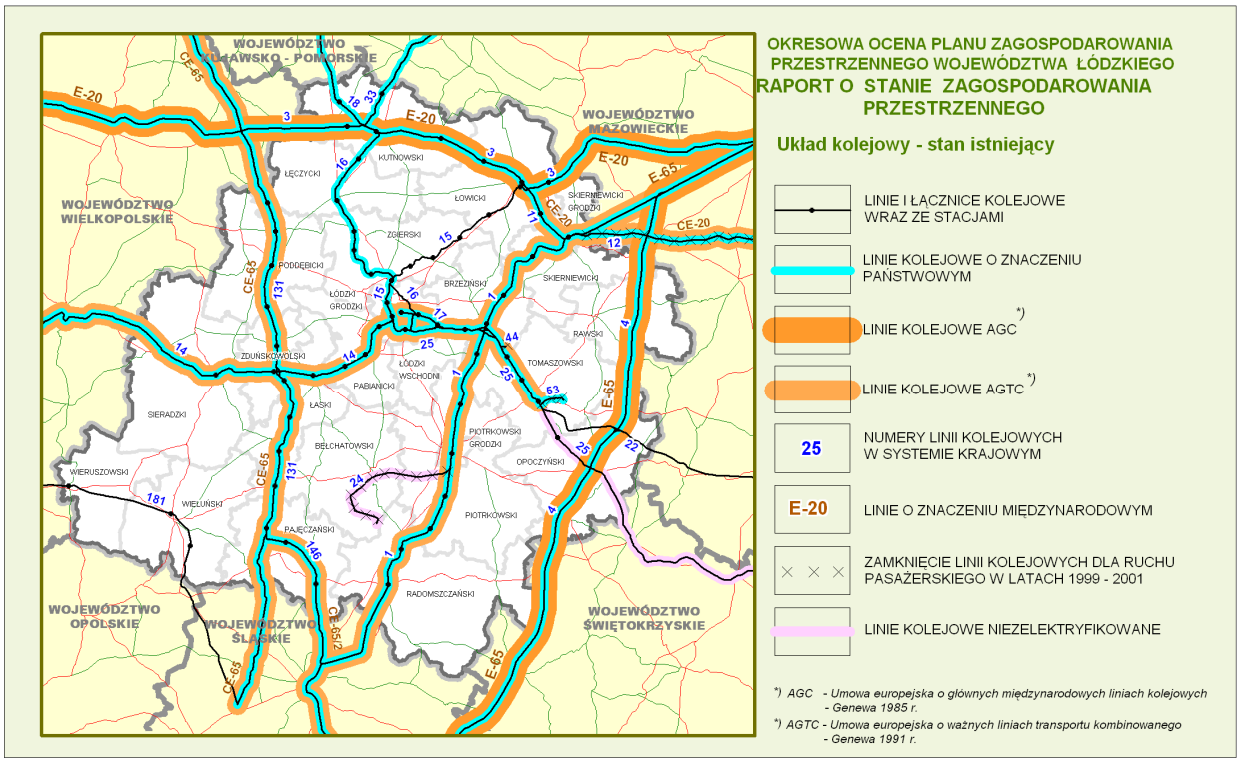

Lotnictwo

Lotnisko „Lublinek" w Łodzi posiada kategorię lotniska o znaczeniu międzynarodowym. Istniejąca infrastruktura to: terminal portu lotniczego, główny pas startowy, drogi kołowania, płyta postojowa, inne urządzenia techniczno – nawigacyjne, drogi dojazdowe itp. Lądują tu maszyny średniego zasięgu, przylatują docelowo samoloty biznesmenów, lądują samoloty sanitarne. Część lotniska wykorzystuje nadal Aeroklub, dla celów szkoleniowych. Bazuje tu także kilkanaście samolotów osób prywatnych.

W listopadzie 2004 roku uruchomiono regularne połączenia do Kopenhagi. Aktualnie trwają prace nad wydłużeniem pasa startowego z 1 440 m do 2 100 metrów, które zdaniem zarządu lotniska, ma być milowym krokiem w rozwoju lotniska i rozszerzeniu siatki połączeń. Umożliwi to przyjmowanie dużych samolotów pasażerskich i przyciągnie tanie linie lotnicze. Na obszarze województwa istnieje także lotnisko trawiaste Aeroklubu Ziemi Piotrkowskiej oraz 3 lotniska wojskowe, w Glinniku koło Tomaszowa Mazowieckiego, gdzie stacjonuje helikopterowa brygada „Kawalerii Powietrznej", w Leźnicy Wielkiej pod Łęczycą oraz w Łasku, gdzie mieści się I pułk lotnictwa myśliwskiego. Decyzją Ministerstwa Obrony Narodowej z 1998 r., możliwe jest jego cywilno – wojskowe wykorzystanie jako port MIX – CARGO dla przeładunku i konfekcjonowania towarów w projektowanej strefie gospodarczej o powierzchni 300 ha. Pozwolenie to było podstawą jednego z założeń „Planu..." dotyczącego stworzenia portu lotniczego pasażersko – towarowego „Łask – Cargo". Założenie to, jak dotychczas, nie jest realizowane. Natomiast od grudnia 2000 roku realizowany jest na lotnisku Łask „Program inwestycji organizacji traktatu północnoatlantyckiego (NATO) w dziedzinie bezpieczeństwa (NISP) w ramach zadania rządowego, ustanowionego przez Radę Ministrów RP w grudniu 2000 roku.

Założenia obsługi lotniczej regionu łódzkiego stanowią problem w dokumentach na szczeblu krajowym dotyczących rozwoju lotnictwa w Polsce i dotyczą różnorodnego podejścia do lokalizacji międzynarodowego portu lotniczego dla kraju w dalszej perspektywie. Są zwolennicy rozbudowy Okęcia wraz ze wspomagającym portem lotniczym Modlin, inni natomiast optują za nowym portem międzynarodowym gdzieś między Łodzią i Warszawą.

Transport pasażerski – regionalna komunikacja zbiorowa

W zakresie obsługi komunikacją pasażerską województwa nadal aktualne są wnioski z opracowanego w 2003 roku Studium Rozwoju Transportu Publicznego (SRTP), które mówiły, że:

- Komunikacja autobusowa międzymiastowa stanowi podstawowy podsystem obsługi województwa transportem pasażerskim oraz jego jednostek osadniczych. Układ tras i linii autobusowych w ocenie globalnej dobrze obsługuje jednostki osadnicze województwa.
- Podsystem kolejowy pełni rolę uzupełniającą za podsystemem autobusowym w obsłudze województwa łódzkiego. Obecna sieć linii kolejowych w zasadzie zapewnia podstawową obsługę regionu – brak jest jednak tras przystosowanych do kursowania pociągów o podwyższonej prędkości Inter i Euro City.
- Zasady integracji poszczególnych podsystemów autobusowego i kolejowego ocenia się pozytywnie. Generalnie miejsca i punkty integracji są dobre, dworce kolejowe i autobusowe PKS w większości przypadków usytuowane są w bezpośredniej bliskości lub linie autobusowe podjeżdżają pod dworce kolejowe.

Ponadto należy stwierdzić, że miejska komunikacja publiczna, podlega procesom restrukturyzacji w kierunku jej urynkowienia i zorientowania na konkurencję. Powstają nowe firmy przewozowe dostosowane pojemnością i częstotliwością do zapotrzebowania rynku.

„Plan..." zakładał priorytet dla komunikacji zbiorowej, a w tym między innymi utrzymanie i modernizację regionalnego tramwaju od Ozorkowa do Pabianic.

Ostatnie ustalenia samorządów zainteresowanych przebiegiem tramwaju regionalnego dotyczą odcinka od Zgierza poprzez Łódź, Ksawerów do Pabianic długości 28 km. Miasto Łódź i Zgierz wystąpiły z niezależnymi wnioskami na dofinansowanie z funduszy strukturalnych (posiadają opracowane studium wykonalności). Natomiast Ksawerów i m. Pabianice borykają się z kłopotami finansowymi na wygospodarowanie wkładu własnego.

W ramach usprawnienia połączeń kolejowych na podstawowych kierunkach z Łodzi, które były założeniem „Planu...", jedynie kierunek warszawski nabiera realnych kształtów – przebudowa linii Warszawa – Łódź występuje w programie SPOT na lata 2004 – 2006 oraz w Strategii Rozwoju Transportu na lata 2007 – 2013. Inwestycja ta obejmuje przebudowę stacji i układu geometrycznego linii w celu uzyskania prędkości jazdy pociągów V=140 km/h dla pociągów z taborem klasycznym i V=160 km/h dla pociągów z taborem wychylnym. Na pozostałych kierunkach nie było żadnych działań w zakresie ich usprawnienia.

Regionalna logistyka intermodalna

System logistyczny na obszarze województwa właściwie ogranicza się do magazynów logistycznych i hurtowni, brak jest natomiast zorganizowanych centrów logistycznych.

Rozpoczęcie budowy autostrad i perspektywa poprawy dostępności komunikacyjnej regionu w skali europejskiej zaczyna ożywiać rynek gospodarczy wokół Łodzi. Przejawem tego zainteresowania jest fakt, że wielkie ponadnarodowe korporacje i firmy o światowej renomie otworzyły tu swoje oddziały, uruchomiły produkcję i sprzedaż wyrobów z zamiarem dalszej ekspansji na inne rynki, głównie wschodnie. Wzrasta zapotrzebowanie na usługi transportowe, które dostarczą klientowi produkt odpowiedniej jakości we właściwym miejscu i czasie oraz we właściwych warunkach. Powiązane to jest z całym pakietem usług logistycznych. W „Planie..." wytypowano szereg rejonów mających predyspozycje dla organizacji logistyki. Część tych rejonów zaczęła się aktywizować, a dotyczy to Łodzi, gdzie wykorzystywany jest duży potencjał stacji przeładunkowo – rozrządowej Łódź Olechów i tereny poprzemysłowe oraz okolic Piotrkowa Trybunalskiego, który dysponuje dużą ofertą inwestycyjną terenów przeznaczonych pod działalność logistyczną. Natomiast w rejonie Strykowa, gdzie krzyżują się dwie autostrady A-1 i A-2, który ustaleniem „Planu ..."najbardziej predysponowany jest dla lokalizacji centrum logistycznego o zasięgu ponadregionalnym brak jest organizacji tego typu inwestycji. Lokalizowane są tu niewielkie hurtownie z elementami logistyki w sąsiedztwie węzła „Stryków II" kwalifikowane najwyżej jako ośrodek logistyczny, a tereny lansowane dla tego typu funkcji w „Panie ..." są zagospodarowywane w różnorodny sposób, co może pozbawić ten teren szansy na dużą zorganizowaną inwestycję, która mogłaby mieć wpływ na rozwój całego regionu łódzkiego.

OKRESOWA OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Wybrane elementy systemu transportowego

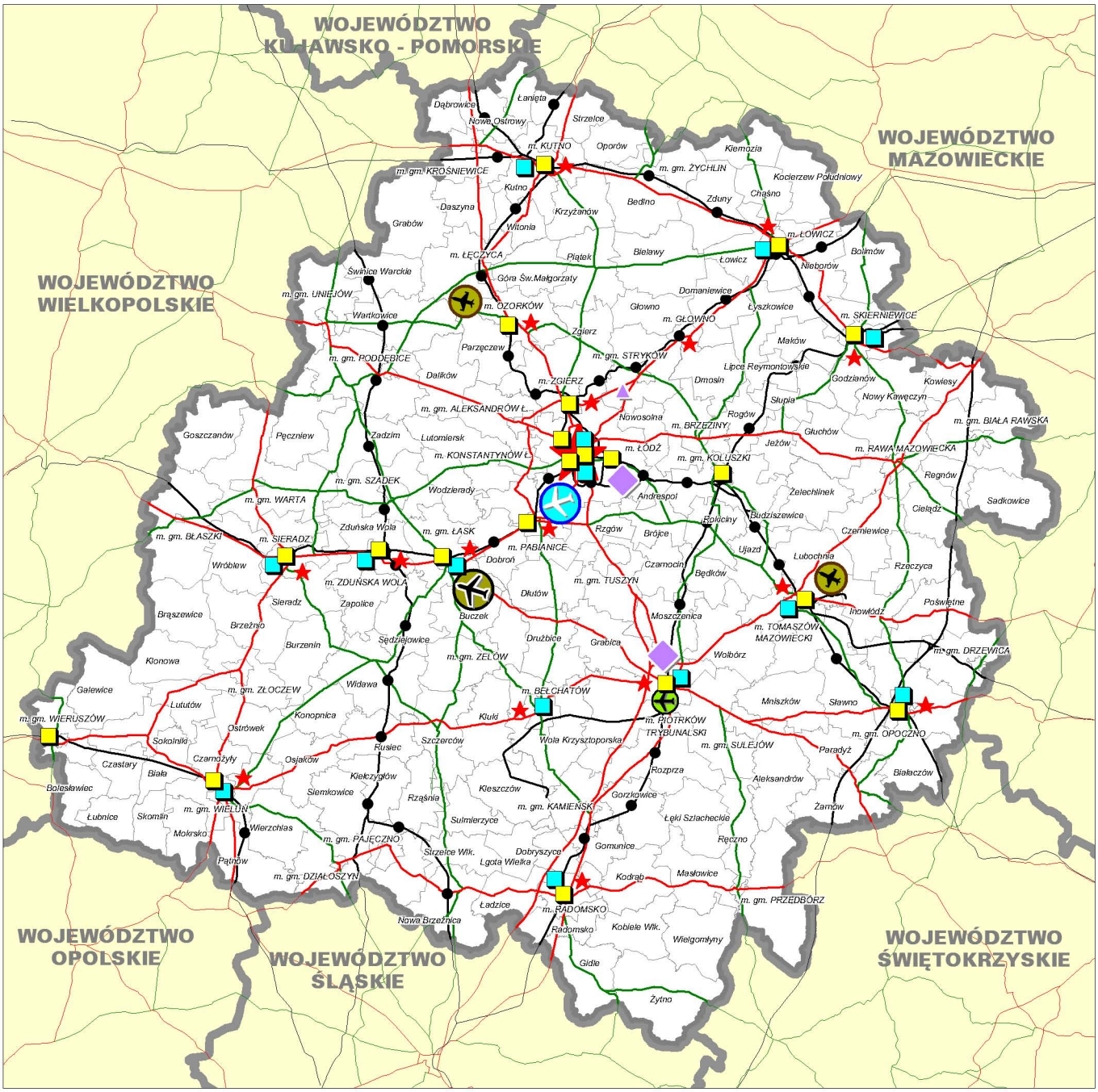

TRANSPORT PASAŻERSKI

- DWORCE KOLEJOWE
- STACJE KOLEJOWE
- DWORCE KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ MIĘDZYMIASTOWEJ
- MIASTA Z KOMUNIKACJĄ MIEJSKĄ

LOTNICTWO

- LOTNISKO CYWILNE "LUBLINEK" O ZNACZENIU MIĘDZYNARODOWYM
- LOTNISKO WOJSKOWE "ŁASK" UJĘTE W SYSTEMIE NATO
- POZOSTAŁE LOTNISKA WOJSKOWE (GLINNIK K/TOMASZOWA, LEŹNICA WIELKA)
- LOTNISKO SPORTOWE

LOGISTYKA

- REGIONALNE OŚRODKI LOGISTYCZNE W TRAKCIE TWORZENIA
- DZIAŁANIA WSKAZUJĄCE NA POWSTANIE OŚRODKA LOGISTYCZNEGO

- DROGI KRAJOWE I WOJEWÓDZKIE
- LINIE KOLEJOWE

- **Infrastruktura techniczna**

Energetyka

Największy producent energii elektrycznej – elektrownia „Bełchatów" dysponuje potencjałem produkcyjnym w wysokości 4 440 mw, natomiast moc zainstalowana turbozespołów elektrociepłowni łódzkich to ca 430 mw. Niezależnie od głównych wytwórców energii, funkcjonują jeszcze elektrociepłownie miejskie oraz elektrownie wodne w Sulejowie i Jeziorsku oraz biogazowa w Dołach Brzeskich. Udział województwa w ogólnej wielkości mocy elektrowni w kraju ocenia się na ca 5064 MW, co stanowi 14,3% w skali kraju (2 miejsce w kraju za województwem śląskim).

Z obiektów produkujących energię elektryczną moc jest przekazywana do odbiorców poprzez sieć linii elektroenergetycznych najwyższych (400 kV, 220 kV), wysokich (110 kV), średnich i niskich napięć oraz za pomocą rozdzielczych stacji energetycznych (GPZ i RPZ). Centralne położenie województwa w kraju oraz występujące duże źródło energii powoduje, że linie elektroenergetyczne w województwie tworzą gęstą sieć

Redukcja mocy z linii wysokich napięć następuje w 104 stacjach elektroenergetycznych – Głównych Punktach Zasilania (GPZ) i Rejonowych Punktach Zasilania (RPZ). Główne GPZ-znajdują się w Rogowcu, Trębaczewie, Pabianicach, Łodzi – Janowie, Zgierzu – Antoniewie Bełchatowie – Kopalnia i Piotrkowie Trybunalskim. Gęstość powierzchniowa linii najwyższych napięć wyrażona w km/100km^2 jest znacznie wyższa od średniej krajowej.

Do roku 2007 PSE S.A. planują wybudowanie linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Ostrów Wielkopolski – istniejąca linia Rogowiec/Trębaczew. Jej zadaniem będzie wyprowadzenie mocy z Elektrowni Bełchatów w kierunku Zespołu Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin oraz sprzęgnięcie sieci przesyłowych 400 kV tych elektrowni. Obecnie przebieg tej linii jest na etapie uzgodnień z gminami. Także na etapie przesądzeń planistycznych i realizacyjnych jest projektowana elektrownia wiatrowa Kamieńsk, której realizacja planowana jest na koniec 2006 roku.

Gospodarka elektroenergetyczna

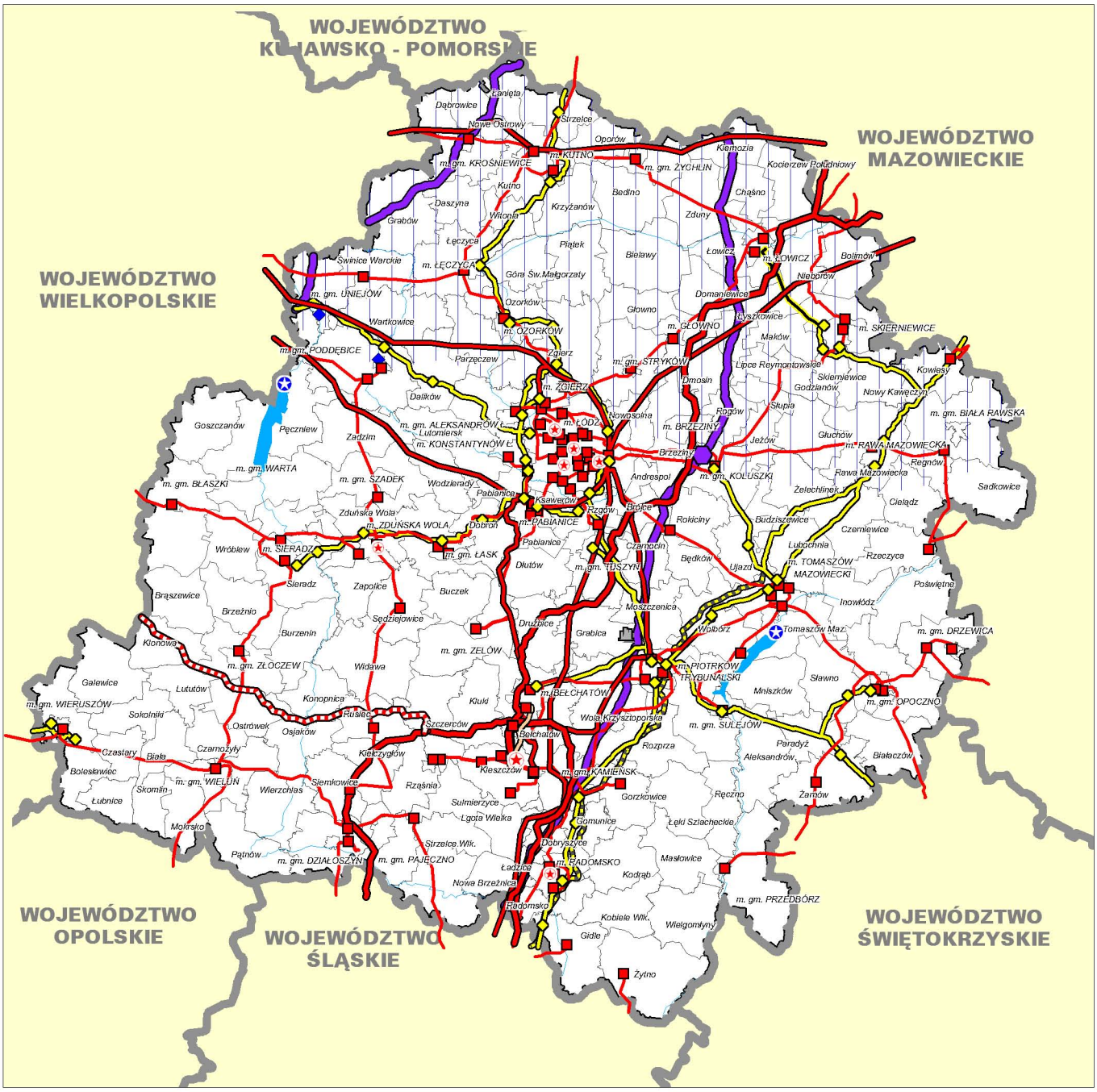

OZNACZENIA

- GRANICE WOJEWÓDZTW
- GRANICE GMIN
- WODY POWIERZCHNIOWE I GŁÓWNE RZEKI
- ELEKTROWNIA BEŁCHATÓW I WAŻNIEJSZE ELEKTROCIEPŁOWNIE
- GŁÓWNE PUNKTY ZASILANIA
- ELEKTROWNIE WODNE I BIOGAZOWA
- MAGISTRALA CIEPŁOWNICZA
- LINIE ELEKTROENERGETYCZNE 400kV, 220kV, 110kV
- PROJEKTOWANA LINIA ELEKTROENERGETYCZNA 400 kV O PRZESĄDZENIU REALIZACYJNYM
- STACJE REDUKCYJNO - POMIAROWE I-go STOPNIA
- GAZOCIĄGI WYSOKIEGO CIŚNIENIA
- GAZOCIĄG WYSOKIEGO CIŚNIENIA W REALIZACJI
- PROJ. GAZOCIĄG WYSOKIEGO CIŚNIENIA O PRZESĄDZENIU REALIZACYJNYM
- TERMINAL PALIWOWY
- RUROCIĄGI PALIWOWE
- OŚRODKI WYKORZYSTYWANIA WÓD GEOTERMALNYCH
- STREFA NAJBARDZIEJ OPTYMALNA DO WYKORZYSTYWANIA WÓD GEOTERMALNYCH

Gazownictwo

Województwo łódzkie charakteryzuje się dość gęstą siecią gazową jedynie w centralnej i wschodniej części. W rejonie aglomeracji łódzkiej gaz doprowadzony jest do ośrodków miejskich (za wyjątkiem Brzezin). Stan ten jest odzwierciedleniem istniejącego przebiegu magistral wysokiego ciśnienia, w pobliżu których następuje systematyczna gazyfikacja przyległych miast i osiedli. Wg danych spisu powszechnego najlepiej zaopatrzone w gaz przewodowy są miejscowości: Łódź, Bełchatów, Piotrków Trybunalski, Konstantynów Łódzki i Aleksandrów Łódzki (powyżej 70% zgazyfikowania).

Najważniejsze z punktu widzenia gospodarki energetycznej województwa łódzkiego są magistrale gazowe wysokiego ciśnienia: W województwie łódzkim jest ich ponad 600 km co stanowi 3% gazociągów w Polsce oraz 49 stacji redukcyjno – pomiarowych I-go stopnia co również stanowi 3% stacji w kraju. Przewidywany wzrost zapotrzebowania na dostawy gazu przewodowego w rejonie aglomeracji łódzkiej, będzie pokrywany dostawami gazu z rozdzielni Gustorzyn k. Włocławka za pośrednictwem gazociągu Gustorzyn – Łódź, który w okresie perspektywicznym zostanie podłączony do gazociągu tranzytowego Jamał – Europa Zachodnia.

Natomiast wzrost zapotrzebowania na dostawy gazu przewodowego w rejonie Piotrkowa, Bełchatowa i Radomska pokryje dostawa gazu z rozdzielni Mory k. Warszawy gazociągiem Mory – Częstochowa (Ø 500) sukcesywnie budowanym (obecnie wybudowanym do miasta Tomaszowa Mazowieckiego). Budowany jest również gazociąg wysokiego ciśnienia Skierniewice – Łowicz (Ø 200), który zabezpieczy potrzeby mieszkańców Łowicza w zakresie gazu przewodowego.

Magistrale paliwowe

Przez obszar województwa przebiegają dwie ważne z punktu widzenia gospodarczego kraju magistrale paliwowe: z rafinerii w Płocku, do bazy paliwowej w Koluszkach (ø 800), skąd dalej w kierunku południowym do Boronowa oraz magistrala paliwowa (ø 800) biegnąca z rafinerii w Płocku przez północno-zachodni skraj województwa do rejonu Ostrowa Wielkopolskiego. Wobec pojawienia się na rynku szerokiej rzeszy dystrybutorów paliwa, którzy w warunkach konkurencji zapewniają dostawy do punktów dystrybucji paliwa, monopolista jakim przez długie lata była Centrala Produktów Naftowych obecnie PKN Orlen przestała odgrywać dominującą rolę na rynku paliwowym.

Niekonwencjonalne źródła energii

Występujące w północnej części województwa zasoby wód geotermalnych stanowią dodatkowe źródło energii do wykorzystania w gospodarce komunalnej, gospodarce i dla celów leczniczych. Prace związane z wykorzystaniem wód geotermalnych na cele balneologiczno - rekreacyjne, lecznicze i grzewcze zostały zaawansowane w miastach Uniejów i Poddębice. Prowadzone są również badania w innych miejscowościach północnej części województwa. Energia geotermalna może się stać uzupełnieniem dla paliw kopalnych takich jak węgiel czy gaz, ponieważ posiada pozytywne cechy eksploatacyjne jak odtwarzalność zasobów, brak negatywnego wpływu na środowisko, niezależność parametrów eksploatacyjnych od klimatu.

Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców województwa łódzkiego opiera się generalnie na ujęciach wód głębinowych, których zasoby są znaczne i wynoszą ok. 8% zasobów krajowych. Źródła te charakteryzują się dobrą jakością wody (najwyższa i wysoka jakość występuje w ok. 62% ujęć). Z ujęć wód powierzchniowych natomiast korzystają jedynie w ok. 13% mieszkańcy: m. Łodzi, m. Tomaszowa Mazowieckiego i gm. Rokiciny poprzez magistrale wodociągowe z rz. Pilicy oraz w ok. 68% zakłady przemysłowe mające przeważnie ujęcia własne. Do takich należy ujęcie wody dla potrzeb produkcyjnych Elektrowni Bełchatów na rz. Warcie w rejonie Zakrzówka, skąd magistralą wodociągową woda transportowana jest na teren Elektrowni.

Zgodnie z przyjętą koncepcją stopniowego zastępowania w sieciach wodociągowych wody powierzchniowej wodą podziemną, realizuje się:

- włączanie do eksploatacji kolejnych nowo wybudowanych studni wód podziemnych w Bronisławowie, które zasilają system wodociągowy Sulejów – Łódź;
- włączanie w miejski system wodociągowy Łodzi kolejnych lokalnych ujęć wód podziemnych;

Na przestrzeni ostatnich lat widoczna jest pozytywna tendencja zrównywania poborów wody przez mieszkańców miast i wsi, tzn. zmniejsza się zużycie wody w miastach, dzięki oszczędnej gospodarce wodą, wzrasta natomiast zużycie na wsi, dzięki rozwojowi sieci wodociągowej i modernizacji stacji wodociągowych.

Według danych Urzędu Statystycznego w Łodzi z 2003r. w ciągu ostatnich 3 lat zużycie wody wodociągowej w miastach spadło o 7,7 hm^3/rok, natomiast na wsiach wzrosło o 2,8 hm^3/rok, co generalnie wskazuje na tendencję spadkową zużycia wody w województwie.

Procent ludności korzystającej z sieciowego zaopatrzenia w wodę w województwie łódzkim wynosił:

- w miastach – 94%;
- na wsiach – 77,7%.

W 2003r. wskaźnik wyposażenia w sieć wodociągową rozdzielczą dla województwa łódzkiego wynosił 108,3 km/100 km^2 i był znacznie wyższy niż średni krajowy, który wynosił 74,3 km/100 km^2. Najwyższy był w powiecie zgierskim – 144,2 km/100 km^2, najniższy w powiecie rawskim – 81,5 km/100 km^2.

Z powyższego wynika, że systemy zaopatrzenia mieszkańców województwa łódzkiego w wodę z sieci wodociągowych są dobrze rozwinięte a źródła wody zaspokajają w pełni ich potrzeby.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych

Ze względu na wymogi ochrony środowiska istotne jest, aby powstające na danym terenie ścieki były zbierane poprzez systemy kanalizacyjne, odprowadzane i unieszkodliwiane w oczyszczalniach komunalnych lub oczyszczane w oczyszczalniach przydomowych.

Na obszarze województwa wszystkie miasta, prócz Konstantynowa Łódzkiego, wyposażone są w sieci kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalniami. W 2005r. zrealizowana została oczyszczalnia dla m. Poddębice, a włączenie do systemu Grupowej Oczyszczalni Ścieków kanalizacji m. Konstantynowa Łódzkiego znajduje się w końcowej fazie realizacji.

Według danych Urzędu Statystycznego w Łodzi z 2003r. procent ludności korzystającej z sieciowego odprowadzania ścieków w województwie łódzkim wynosił:

- w miastach – 80,9%;
- na wsiach – 8,5%.

Wskaźnik wyposażenia w sieć kanalizacji rozdzielczej dla województwa wynosił 18,2 km/100 km^2 i był niższy niż średni krajowy, który – 22 km/100 km^2. Najwyższy był w powiecie zduńskowolskim – 39 km/100 km^2; najniższy w powiecie skierniewickim – 1,9 km/100 km^2.

Według danych WIOŚ, w okresie od 2000r. do 2004r. oddano do eksploatacji 34 oczyszczalnie o charakterze ponadlokalnym oraz szereg oczyszczalni przydomowych. Mimo tak wielu realizacji w ostatnich latach w dziedzinie gospodarki ściekowej na terenach gminnych w województwie, widoczne są blisko 10 – krotne dysproporcje między obsługą systemami kanalizacyjnymi ludności miejskiej i wiejskiej.

Aby osiągnąć pełną obsługę obszaru województwa łódzkiego systemami kanalizacyjnymi do 2025r., ważne jest zintensyfikowanie działań ujętych w regionalnych programach proekologicznych „Pilica", „Warta", „Bzura", dotyczących modernizacji oraz budowy systemów odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków.

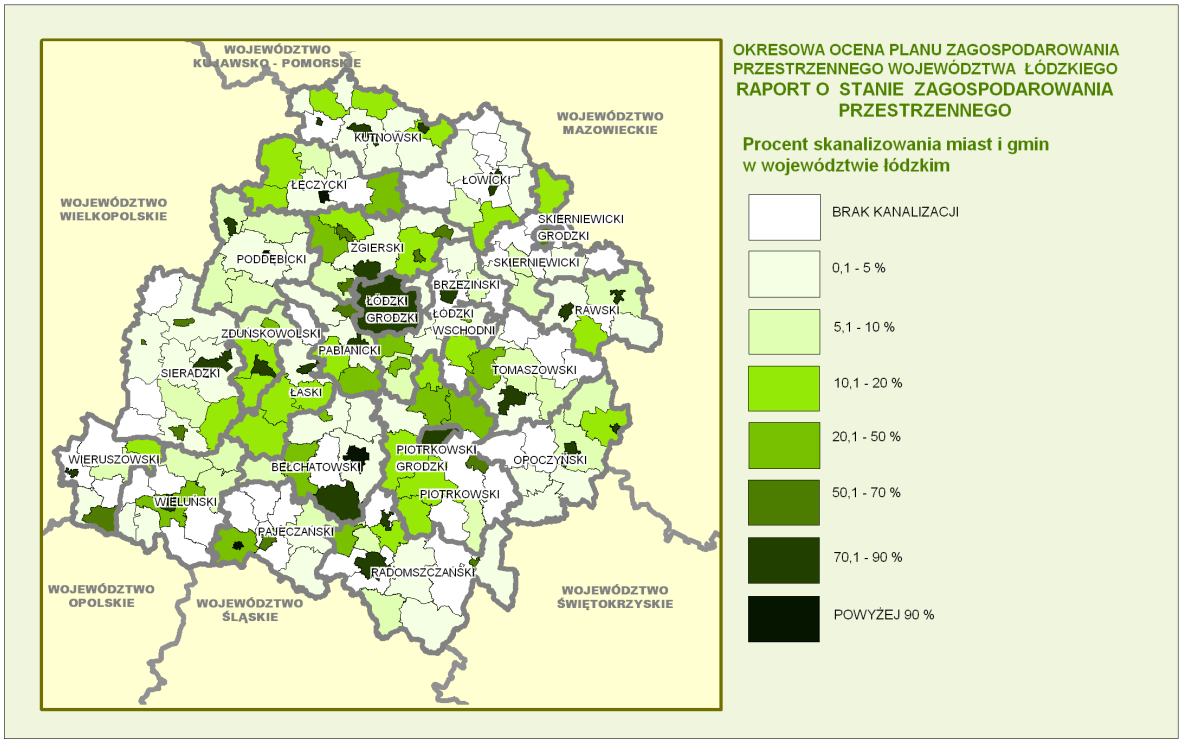

Podsumowanie

Przeprowadzona OCENA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO wykazała, że mimo upływu tylko trzech lat od jego uchwalenia, nastąpiło szereg na tyle ważnych zmian, które naruszają aktualność przyjętych uwarunkowań i kierunków rozwoju, że konieczna jest zmiana „Planu...".. Do najważniejszych z nich należą:

1. *Nowa ustawa o Planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 20003r.:*
   - ustalenia „Planu..." wymagają rozszerzenia o: tereny zamknięte, dobra kultury współczesnej, obszary wsparcia, obszary ograniczonego użytkowania,
   - innych kryteriów wyboru wymagają obszary problemowe, dla których należy ustalić zasady zagospodarowania,
   - podjęcia odrębnych prac wymaga sporządzenie planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego.
2. *Rozporządzenie Ministra Środowiska z 2004r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000:*
   - ustalenia „Planu..." wymagają rozszerzenia o 3 obszary sieci NATURA 2000,
3. *Ustawa Prawo Wodne z 2001r. z późniejszymi zmianami:*
   - ustalenia „Planu..." wymagają weryfikacji w zakresie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, ustalonych przez dyrektorów regionalnych zarządów gospodarki wodnej,
4. *Prawo geologiczne i górnicze z 1994 r. z późniejszymi zmianami:*
   - ustalenia „Planu..." wymagają weryfikacji w zakresie zasobów surowców mineralnych w związku z nowym „Bilansem zasobów kopalin i wód podziemnych „z 2003r. W województwie udokumentowano dodatkowo 55 złóż.
5. *Krajowy Program rolnośrodowiskowy*
   - W ramach programu wyróżniono na terenie województwa 3 najcenniejsze w skali kraju Obszary Przyrodniczo Wrażliwe i 5 Stref Priorytetowych najcenniejszych w województwie,
6. *Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 2003r:*
   - ustalenia „Planu..." wymagają weryfikacji w zakresie ilości obiektów wpisanych do rejestru – wpisano 15 nowych, skreślono 38,
7. *Rozporządzenia RM dotyczących sieci autostrad i dróg ekspresowych w RP z 2003 i 2004r.:*
   - ustalenie dróg ekspresowych S-74 i S-12 wymaga weryfikacji strategicznego układu drogowego,
8. *Rozporządzenia RM w sprawie określenia lotnisk międzynarodowych z 2003r:*
   - Ustalenie lotniska Łódź – Lublinek jako lotniska międzynarodowego daje większe możliwości rozwojowe,
9. *Założenia polityki energetycznej Polski do 2000r*
   - Zmiana przebiegu linii elektroenergetycznych 400 kV i GPZ-tów

10. *Narodowy Spis Powszechny z 2002r.:*
    - weryfikacji wymagają uwarunkowania i kierunki rozwoju w zakresie demografii, rynku pracy, mieszkalnictwa.

Na poziomie województwa, od chwili uchwalenia „Planu...” przyjęto dokumenty, które mają istotne znaczenie dla gospodarki przestrzennej:

- Wojewódzki Program Ochrony Środowiska
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami
- Aktualizuje się Pogram Małej Retencji

Ponadto, Polska przez wejście do Unii Europejskiej przyjęła szereg dyrektyw i zobowiązań, które muszą być uwzględnione w planach regionalnych.

Powstają również najważniejsze dokumenty strategiczne: Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju oraz Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego, które będą miały zasadniczy wpływ na kształt zagospodarowania przestrzennego regionu.

Również Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi, od chwili uchwalenia „Planu...” wykonało szereg opracowań studialnych wzbogacających i rozszerzających jego problematykę, które stanowią materiał wyjściowy do rewizji ustaleń „Planu...” Należą do nich:

1. „Koncepcja związków funkcjonalno – przestrzennych Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego”, która może stanowić podstawę prac nad planem obszaru metropolitalnego,
2. „Koncepcja ochrony i kształtowania środowiska kulturowego”
3. „Koncepcja przebiegu szlaków turystycznych łączących miejscowości o najwybitniejszych walorach historycznych i krajobrazowych”
4. „Koncepcja funkcjonalno-przestrzenna wpływu Zagłębia Bełchatowskiego”
5. „Koncepcja rozwoju bazy materialnej pomocy społecznej”
6. „Studia trasowania strategicznych elementów komunikacyjnych S-14, S-8, S-74”
7. „Koncepcja układu dróg powiatowych w powiązaniu z regionalnym układem drogowym”
8. „Koncepcja systemu obszarów chronionych”
9. „Uwarunkowania i koncepcja zagospodarowania przestrzennego do programu ochrony przeciwpowodziowej w województwie łódzkim” (w opracowaniu)
10. „Studium rozwoju transportu publicznego w województwie łódzkim”

Z przedstawionej „Oceny...” jednoznacznie wynika potrzeba przystąpienia do aktualizacji „Planu...”. Jednak bez przyjęcia nowej Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju i innych dokumentów rządowych odnoszących się do zagospodarowania przestrzennego, jak również Strategii Rozwoju województwa łódzkiego, podjęcie prac na „Planem ...” wydaje się przedwczesne.